

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

**Business Regulatory, Investment,
and Trade Environment Program
(BRITE)**

BUSINESS REGULATORY, INVESTMENT, AND TRADE ENVIRONMENT PROGRAM

**YEAR 4 QUARTER 1 REPORT
OCTOBER – DECEMBER 2015
AID-117-I-12-00001, TASK ORDER 1**

Contract No. AID-117-I-12-00001

January 2016

This publication was produced for review by the United States Agency for International Development. It was prepared by USAID BRITE.

ACRONYMS

AEI	Alliance for European Integration
AEO	Authorized Economic Operator
AITA	Association of International Automobile Transporters
AmCham	American Chamber of Commerce
ANSA	National Food Safety Agency
APA	Academy of Public Administration
ASYCUDA	Automated System for Customs Data
ATIC	Association of Private IT Companies
BCP	Border Crossing Point
BizCLIR	Business Climate, Legal, and Institutional Reform
BIZTAR	Business Regulatory and Tax Administration Reform
BRC	Business Research Company
BRITE	Business Regulatory, Investment, and Trade Environment Program
CEFTA	Central European Free Trade Agreement
CISC	Citizen Information and Service Center
CMR	Convention on Contract for the International Carriage of Goods by Road
CNAS	National Social Insurance House
CPAS	Social Insurance Personal Number
CRM	Compliance Risk Model
DCFTA	Deep and Comprehensive Free Trade Agreement
DCOP	Deputy Chief of Party
DG	Director General
EBA	European Business Association
e-Gov	E-Government Center
EIF	Economic Integration Forum
EUBAM	European Union Border Assistance Mission to Moldova and Ukraine
FEZ	Free Economic Zone
FSI	FiscServInform
GOM	Government of Moldova
HS	Harmonized Commodity Description and Coding System
ICP	Inland Customs Point

IDNP	Personal Identification Number
IFC	International Finance Corporation
IMF	International Monetary Fund
IPR	Inward Processing Relief
LGSP	USAID Local Government Support Project
MCS	Moldova Customs Service
MOE	Ministry of Economy
MOF	Ministry of Finance
MSTI	Main State Tax Inspectorate
NBS	National Bureau of Statistics
NCFM	National Commission on Financial Markets
NCTS	New Computerized Transit System
OSS	One-stop-shop
PCA	Post Clearance Audit
PMEP	Performance Monitoring and Evaluation Plan
PPA	Public Procurement Agency
RFP	Request for Proposals
RIA	Regulatory Impact Assessment
SAD	Standard Administrative Document (aka Customs Declaration)
Sida	Swedish International Development Cooperation Agency
SCP	Simplified Clearance Procedures
SRC	State Registration Chamber
STS	State Tax Service
TAB	Trading Across Borders (World Bank “Doing Business”)
UNCTAD	United Nations Conference on Trade and Development

CONTENTS

ACRONYMS i

EXECUTIVE SUMMARY 1

SECTION I: PROJECT RESULTS BY COMPONENT 2

SECTION II: OPERATIONS AND ADMINISTRATION..... 27

SECTION III: PREVIEW OF UPCOMING QUARTER 28

SECTION IV: MONITORING AND EVALUATION..... 29

ANNEX A: PROGRESS TOWARD THE PERFORMANCE MONITORING AND
EVALUATION PLAN A-1

ANNEX B: TAX GAP WORKSHOP REPORT..... B-1

ANNEX C: PARTICIPANTS CEFTA WEEK 2015 C-1

ANNEX D: SOCIAL MEDIA MONITORING CEFTA WEEK..... D-1

ANNEX E: BUSINESS MEDIA PROGRAM MEDIA MONITORINGE-1

ANNEX F: MEDIA MONITORING REPORTF-1

ANNEX G: COMMUNICATION MATERIALS..... G-1

ANNEX H: FACEBOOK REPORT..... H-1

EXECUTIVE SUMMARY

Program Highlights and Successes

This quarter was marked by continuing political uncertainty, as no new Government was proposed or approved throughout the entire quarter and the existing Government is not authorized to introduce new or amend existing legislation. At the time of this report, a candidate for Prime Minister has been nominated that appears to have the support of a majority of parliamentary deputies, but this is by no means certain. As a result, BRITE's legislative initiatives continue to be delayed and may risk further delay in the coming quarter as a new Government may insist on reviewing some initiatives that had already achieved consensus in the previous Government. For this reason, many of BRITE's activities in Year 4 now favor those that do not require legislative amendments.

Despite the political setbacks, the remainder of the quarter was fairly productive. For example, we reached consensus with the Ministry of Finance, STS and the Treasury to implement the single payment for a group of taxes. We also started the next phase of enhancements to the Taxpayer Current Account. We finalized a number of legislative improvements to tax and customs policies that have been included into the draft 2016 Fiscal Policy Law. We also launched three new activities, public procurement, e-reporting for statistics purposes, and establishing tax incentives for IT Parks. Finally, this quarter we launched a new media campaign. The campaign was branded "Update Moldova" and will seek to build awareness of and support for key high-impact business reform initiatives. This is also integrated into the technical activities and the business media program with selected journalists, which we also expanded to include two more media outlets. These, and other activities, are discussed in greater detail later in the report.

- Single Payment concept approved by Ministry of Finance, STS and Treasury; technical development has begun.
- New enhancements to the Current Account completed to align all budget classifications to new international requirements.
- Government approved a BRITE-supported regulation to establish strict rules for requesting supplementary documents to clear goods.
- Finalized legal drafts to reform the issuance of internal commerce permits, construction permits and food safety permits for trade; all proposals will be promoted by the Ministry of Economy.
- Agreed with the National Statistics Bureau to expand e-reporting to include all major business reports; issued RFP for development.
- Launched development of a "Protect Your Rights" guide for local businesses with a local law firm.
- 2015 CEFTA Week and Ministerial Conference successfully held in late November. Feedback from CEFTA Secretariat and Ministry of Economy was extremely positive and complimentary of BRITE's efforts.
- Expanded Business Media Program to include Agora and Ziarul de Garda
- Launched the "Update Moldova" multi-media campaign

SECTION I: PROJECT RESULTS BY COMPONENT

A. Component 1: Tax Administration and Trade Facilitation

A1. Project Intermediate Result 1.1: Improved tax administration reduces the administrative burden of paying taxes while increasing revenue collection

Support the STS to enhance the Taxpayer Online Current Account to the benefit of taxpayers and the STS (1.1.1).

This quarter BRITE completed the enhancements to the Current Account to update all the budget classifications approved by the Government. These new classifications are in line with international practice and will be effective January 2016. The changes will now be reflected in the Current Account and all its reports.

BRITE and DAAC Systems also launched a pilot e-certificate with three public authorities - the Ministry of Finance, the City Hall of Chisinau and the Ministry of Agriculture. This will allow public agencies to access data on tax arrears of economic agents electronically, eliminating the need for businesses to request paper certificates of their tax status. The pilot will continue into 2016 and also include the Public Procurement Agency once the e-certificate is included in the secondary legislation (see component 2).

Assist STS to enhance its risk management capabilities and reduce unnecessary interventions (1.1.2).

BRITE and STS agreed this quarter to support STS to enhance its ability to identify and quantify strategic tax gaps and risks. Such strategic assessments are a fundamental part of a modern tax administration. This is because they enable senior management to make informed decisions regarding the most effective deployment of the available tax-insurance control resources. This support will be provided through a series of workshops with STS and MCS risk management personnel to teach analytical techniques and apply them to actual data. This will also include a top-down tax gap analysis to be performed by BRITE with the assistance of STS.

The first workshop was held in early December and was led by BRITE's international statistical expert Bryane Michaels. The attendees included the Head of the STS Risk Management Division (RMD) along with all the RMD revenue experts, an STS statistical expert and two representatives from the Moldovan Customs Service (STS). The focus of the workshop was to review and comment on the current STS bottom-up approach to identifying tax gaps, introduce statistical techniques for analyzing tax data, and prepare for the upcoming top-down tax gap analysis. The feedback was very positive and STS has agreed to provide all the requested tax data for 2012-2014. A full report of the workshop is included in Annex B.

Implement Single Taxpayer Account to reduce the number of individual tax payments (1.1.3).

BRITE finally agreed on a concept for the Single Taxpayer Account (for payments into the budget) with Treasury and STS. This concept preserves BRITE's original proposal to ensure payments are routed through the Treasury and not the E-Government Center's Mpay platform.

All parties agreed the concept and BRITE developed the terms of reference and contracted DAAC Systems to complete the work for the STS portion, since the invoice/payment module will be integrated into the Current Account and linked to a Treasury account via commercial banks. Later, the Treasury will approve the final terms of reference to link with their systems. BRITE has agreed to provide the technical resources to support this work. The first stage should be complete in February.

A2. Project Intermediate Result 1.2: Time and cost of moving goods across borders reduced

Though many of BRITE's trade-related reforms require legislative changes, there is a good chance these will pass the Government and Parliament relatively quickly once a new Government is in place since they are included in the Fiscal Policy law for 2016, a key piece of legislation for the Government. Other initiatives are focused exclusively on implementation of improved customs procedures and support to the trade community, both of which progressed significantly in the previous quarter.

A2a. Progress Implementation of Compliance Risk Model; Reduce Controls at the Point of Clearance by 50% over 2014 Levels

Develop and implement Risk Management strategies (1.2.1).

A key element of the MCS risk management strategic plan for 2015 was to develop the compliance approach of the organization by better analyzing and reviewing risk criteria and re-focusing the Custom control activities. This was achieved by providing analytical training to the MCS staff, establishing a Risk Management Working Group (RWG), and introducing a Blue Lane. The focus of the 2016 risk management strategic plan will be to support the MCS to develop targeted random compliance Customs control measurement programs on products and importers which may represent some risk. If used correctly, compliance measurement and targeting can better focus MCS controls towards areas of concern and provide a level of confidence to management that the areas of major risk are being adequately assessed and targeted. It can also be used by MCS to assess their overall performance in protecting the revenue and to help develop informed strategies to improve compliance levels. This enhanced compliance approach will, in turn, contribute to a further reduction in the number of Customs control checks applied to legitimate importers/exporters. For 2016, MCS are targeting 10% Red Lane controls and 20% Yellow Lane. Their current levels are approximately 14% and 33%, respectively.

Support to MCS High Level Risk Management Group (1.2.2)

A key institutional coordination mechanism that underpins the MCS risk management (RM) strategy and process consists of a national High Level Risk Management Group (RMG). This group was established in April 2015 with support from BRITE and meets on a regular basis to discuss RM issues and ensure a strategic integrated risk management approach is adopted in the organization. The last meeting of this quarter took place in late November where BRITE's Trade and Customs Advisor Nigel Moore participated.

As the figures (above and below) demonstrate, MCS is still challenged to meet its high level targets and reduce the number of interventions. It is precisely these issues that the RMG is intended to address. This last meeting some recommendations included:

- In order to maintain the strategic oversight role of the RMG all proposals for setting parameters in the Valuation database should be discussed and agreed by the group prior to adoption.
- Completion of the “inspection act” in ASYCUDA is a key element of the monitoring of risk criteria and the RMG should instigate a review of the accuracy and consistency of completion of these acts.
- With the enhanced analysis of the effectiveness of risk criteria there is a need to increase the number of analysts allocated to the Risk Analysis Division to ensure there is adequate capacity to fully analyze data and produce enhanced analytical reports.
- The RMG should take responsibility to discuss the recommendations of the recently prepared MCS Internal Communication Strategy as they relate to RM and ensure actions to raise awareness amongst staff are proceeded with as quickly as possible

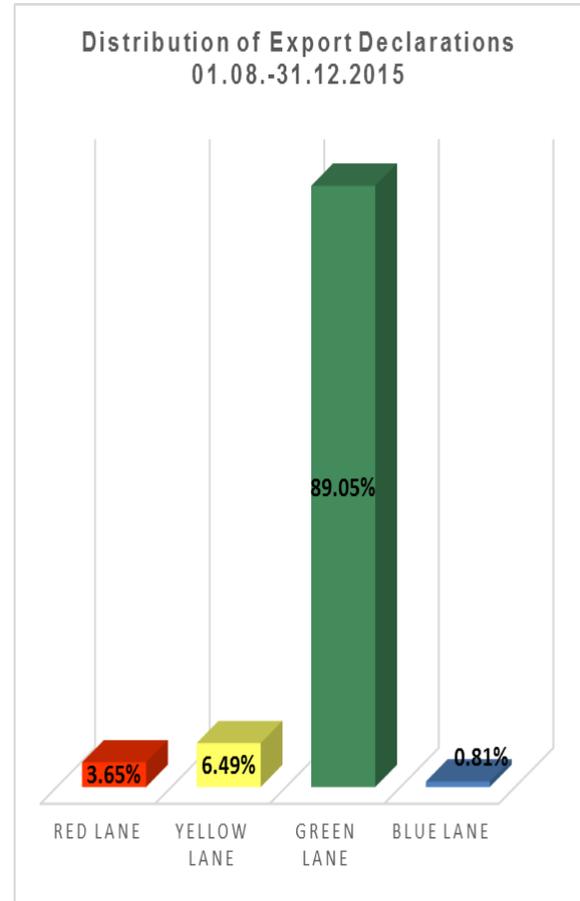
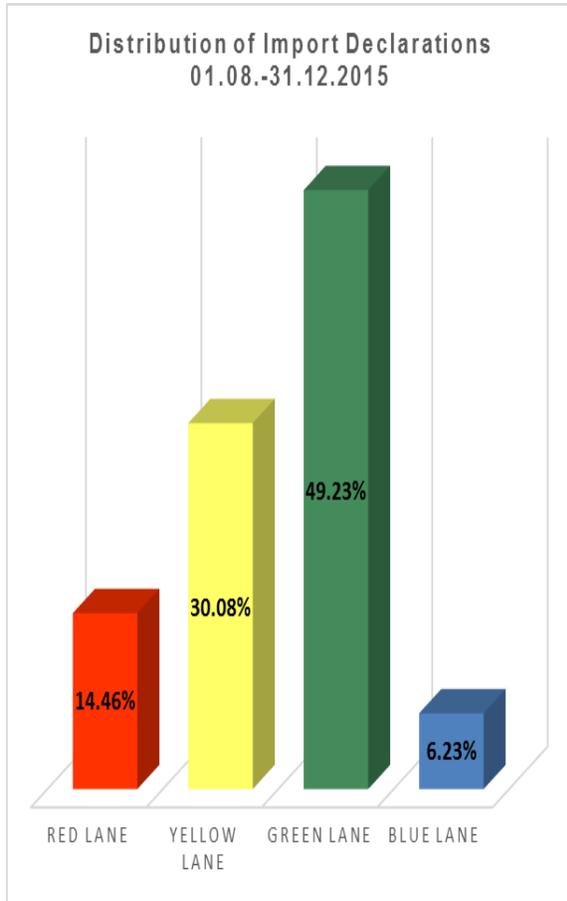
Fully implement Blue Lane (1.2.3).

The Blue Lane customs control channel was launched countrywide in August 2015. Since that time, the number of declarations routed to the Blue Lane has steadily increased and the Yellow Lane has slightly decreased, indicating fewer controls at the point of clearance. However, the results still lag behind the targets set with MCS.

These figures clearly show that to improve the overall effectiveness of the Customs control activities in 2016 the MCS will need to focus their attention on finding ways to either transfer a significant number of Yellow Lane import declarations to the Blue Lane, or refine/remove a significant number of import Yellow Lane risk criteria (profiles).

Analysis continues to show that the majority of the declarations routed to the Yellow Lane are for Customs valuation purposes. Six criteria account for approximately 75% of all of the Customs Valuation routings to the Yellow Lane.

Another challenge facing Customs is the lack of resources dedicated to the re-verification unit. In fact, in the last quarter, some resources were diverted by the headquarters to investigate potential fraud cases in some trade with EU. This created a backlog in Blue Lane verifications that still have not been cleared.

These issues were raised at the last RMG meeting in November and it was recommended that the Head of the Enforcement Division seek the approval of the Director General to move a portion of the backlog (low risk) to the Green Lane, or, alternatively, temporarily assign additional officers to clear the backlog.

Enhance and progress the AEO program (1.2.4)

MCS launched its AEO program in Moldova in late 2014. In early 2015, BRITE provided introductory training to MCS officers on AEO pre-audit guidelines and assessments for compliance (as opposed to supply chain security). This resulted in a pre-audit questionnaire for businesses. Later, MCS chose instead to adopt a questionnaire based on the one used in Romania. As this proved problematic for businesses and Customs officers, MCS asked BRITE's assistance to revise this questionnaire and the accompanying guidance notes, and also to develop internal procedures for customs officers in undertaking AEO audits. In October of this quarter, BRITE fielded an international expert in AEO, Jerry Taylor, to review progress in the AEO program to date, identify challenges and problems, provide recommendations and targeted training, and to develop the required questionnaires and guidance. Some of the key findings and recommendations were that MCS was losing sight of the need for an AEO program. For example, AEO status was granted to every holder of simplified procedures, which now number over 90 companies. This is too many for MCS staff to adequately monitor, and in many cases, the companies do not have the volumes to provide much benefit to MCS in terms of generating high rates of voluntary compliance. AEOs should represent the largest traders in order for both parties

to get the most benefit. Furthermore, smaller companies, in many cases, do not meet the strict criteria for AEO membership. Finally, MCS is not in a position to offer many facilitation benefits beyond local clearance and a dedicated lane at the border.

As a result of this assignment, Mr. Taylor recommended that MCS put on hold new AEO requests and perform follow-up audits to selected AEOs to ensure their compliance. He also suggested further training for MCS staff, which BRITE has agreed to provide, and provided new guidelines for AEO audits, based on EU requirements, and internal procedures for MCS staff conducting those audits.

These recommendations were also discussed with Nigel Moore during his assignment in November and he has agreed to lead further assistance to MCS in improving the AEO program.

A2b. Expand Use of E-Customs

Upgrade ASYCUDA (1.2.5)

This quarter BRITE and IFC agreed to co-fund the upgrade of the ASYCUDA system. IFC will contract with UNCTAD for the training and functional support, and BRITE will contract with independent consultants to provide the technical upgrade and migration to the new platform. UNCTAD has agreed to revise its budget to better align with the resources of BRITE and IFC and will propose that, along with a terms of reference and calendar for our review in late January. Assuming the budget meets our needs, BRITE is ready to sign an MOU with all parties to begin the technical work.

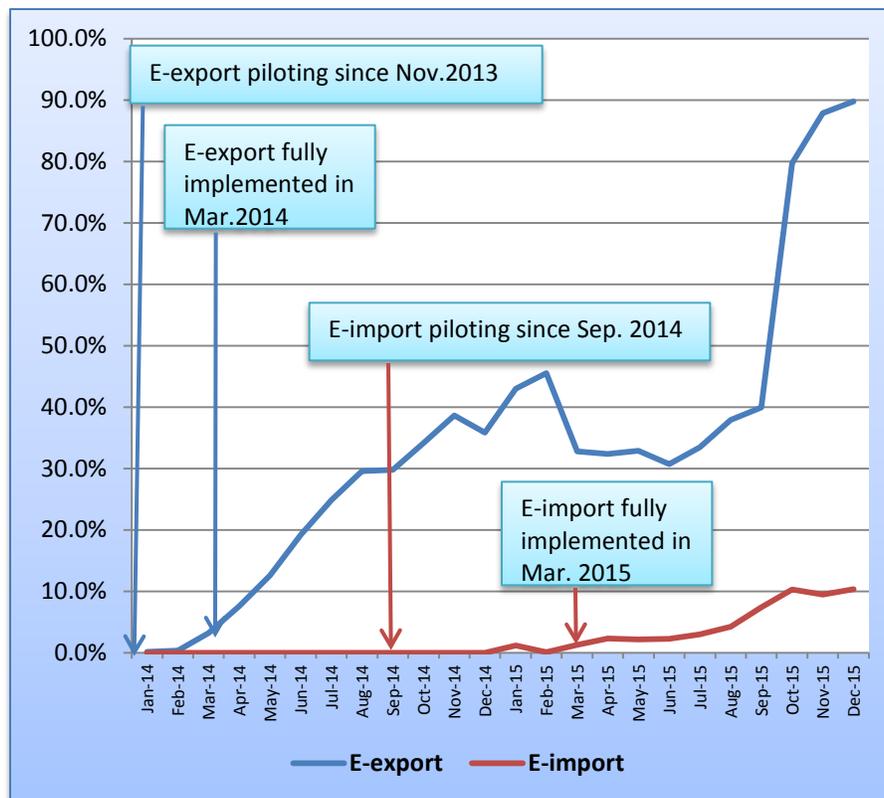
Implement simplified procedures (1.2.6)

BRITE and MCS finalized draft amendments to legislation to eliminate the gaps between Moldova and EU legislation regarding simplified procedures. These were identified in a report prepared by EU experts in summer 2015. These are now included in the draft Fiscal Policy law for 2016.

In addition, MCS requested BRITE assistance to begin implementing simplified procedures as currently written in the law. MCS is apparently struggling to understand how to actually implement certain simplifications like incomplete declarations, especially when shipments cannot be released without prepayment of duties and taxes. BRITE is now recruiting an EU expert to assist. Our hope is this will also help to raise the issue of deferred payment as an essential feature for implementing EU simplified procedures.

Expand use of E-Import (50%) and E-Export (75%) (1.2.7)

According to MCS data, the number of e-Export declarations shot up this quarter to nearly 85% of all declarations by number and value. E-Import also increased slightly to 10% of all declarations. The sudden jump in e-Export is apparently due to MCS' insistence that customs brokers begin submitting only electronic declarations and supporting documents. It also comes after the nine MCS-BRITE regional events in the last quarter of Year 3 that heavily promoted e-Customs to the trade community.

To understand better the reasons why e-declaration numbers were not increasing earlier, BRITE included several questions in its annual survey of businesses and also conducted a separate survey of the top 100 importers and exporters. According to the results, while e-Customs is fairly well-known, some features of it are limiting its growth and popularity.

The main technical impediment seems to be the inability to lodge e-declarations when importing or exporting in “groupage”. Groupage is the consolidation of cargo from more than one shipper, and/or to more than one consignee, into a single shipment. Since the time of that report, though, MCS have now allowed e-declarations for exporting in groupage. Another identified barrier was the legal impossibility to use E-declarations for some types of exports. For example, now it is not allowed to use E-Export for exports from free economic zones, warehouses, or for export of goods after inward processing and other suspense regimes. Another problem mentioned by some exporters was the inability to modify or adjust an E-declaration in the same paperless procedure. So, in case of eventual mistakes in E-Export declarations, these are usually observed by BCP-customs and a truck with such goods cannot exit the country until the declaration is corrected manually.

Regarding the top importers, one quarter of them actually use e-Import declarations, which is three times more than the national average. Of the remaining large importers the three main reasons mentioned for not using e-Import declaration are:

- Importing in groupage. This is the same situation as for the exporters. The economic agents cannot make e-Import declarations for goods imported in groupage. Also, 47.1% of importers work with groupage, which is more than in the case of the exporters. However, the share of volumes imported in groupage is also about 20% of the total.

- Certain shortfalls in the system for submitting the electronic import declaration. Many economic agents complained about various technical problems when working in ASYCUDA while submitting e-import declarations.
- The reform was only recently implemented, and the company hasn't decided yet whether to use it or not.
- E-Import declarations must be lodged one hour before the truck arrives at the BCP, so a declarant has to have all necessary documents in advance. This eliminates the possibility to preliminarily verify the data presented by the shipper before submitting a final declaration. According to Moldovan Customs law, any discrepancy in the documents lodged and the actual shipment itself can result in a “non-authentic declaration” and result in penalties and fines, which further discourages the use of e-Import

Other reasons cited, but still important, are:

- The necessity to present a transit declaration simultaneously with the E-Import declaration, which currently can only be presented in paper form.
- The goods declared electronically usually are routed to the yellow and/or red corridor that results in a mandatory visit to the inland Customs terminal (along with all its related costs), which eliminates any benefit for economic agents to submit declarations electronically.
- Goods subject to the ecological tax still require a paper payment document
- Need for more information about the procedure for both – Customs inspectors and business representatives.

In our discussions with MCS, these are all issues that can be addressed internally with the proper guidance. They simply need the approval of management, which has so far been reluctant to act.

The survey also confirmed that the majority (80%) of traders use the services of customs brokers, so MCS needs to do more to encourage brokers to move their clients to paperless processing and to communicate the benefits of e-Customs more broadly. A separate report on the findings was shared with MCS.

Implement paperless processing of customs regimes (1.2.8)

This reform is dependent on the upgrade of the ASYCUDA system later in Year 4.

Introduce automatic validation of declarations (1.2.9)

During the study tour to UNCTAD headquarters in Geneva in June 2015, MCS were introduced to a feature in ASYCUDA that would allow for declarations to be automatically approved if a customs officer did not intervene in some way in an established period time, e.g. 15 minutes. Because this feature is not allowed under current legislation, MCS drafted amendments to the Customs Code to allow for this, pending an upgrade to the system. These amendments are included in the draft 2016 Fiscal Policy law.

Implement Data Exchange between MCS, CRIS Registry and STS (1.2.10)

This activity has encountered numerous delays due mostly to a lack of response from the Customs IT department, and their insistence to change the terms of reference after the initial prototype was developed and introduced. Their proposed alternative, however, was not supported by BRITE's ASYCUDA expert, because it could compromise the integrity of the ASYCUDA

system. As a result, most of the quarter was spent trying to reach a compromise solution that could be developed by our expert and achieve a functional and robust data exchange system. The problem remains the availability of Customs IT staff to meet with BRITE's experts and to respond to their queries. We have appealed to MCS management, but with only limited success.

At this stage, a compromise has been reached with Customs and we are now finalizing the technical requirements with the E-Government center. We expect to have the system in place and testing to begin by the end of January.

A2c. Streamline Export/Import Permits (Non-Tariff Regulations)

Implement integrated tariff - update TARIM (1.2.11)

As expected, this activity is progressing, but slowly. The reason is that the affected ministries and agencies are, in most cases, unwilling to spend the time required to identify the scope of their regulation relative to trade in goods and then to assign HS codes to those goods. In some cases, there is a lack of understanding of the need for this exercise, while in others there is a complete lack of interest or commitment. This is why BRITE strove in the beginning to involve the Secretariat of the Prime Minister's office.

After numerous meetings, collectively and individually with all parties, MCS and BRITE have reviewed all the positions and trade regulations and attempted to rationalize the lists. At this point they have identified 35 permits and 27 institutions regulating trade in goods. Of these, only 9 have responded to MCS' request to approve a list of goods with HS codes. The remaining 18 have been contacted again and asked to either approve the proposed list or provide comments by the end of January.

MCs and BRITE also drafted amendments to various laws and regulations to treat the TARIM as mandatory for all public authorities regulating trade in goods and to recognize it as the only legal source when carrying out customs controls. In other words, this will supersede other laws. The proposed amendments also recognize the inter-ministerial working group as the forum for discussing and determining future changes in the TARIM. These provisions are in the draft 2016 Fiscal Policy law.

A2d. Implement Streamlined Customs Processes and Regimes

Establish rules for requesting supporting documents prior to release (1.2.12)

In late summer 2015 MCS slashed the number of documents required for import and export to only three – the invoice, a transport document, and any compliance document required for the consignment, e.g. a certificate of origin for preferential treatment. While this is huge step forward, there are still occasions when MCS can request additional supporting documents, e.g. to verify customs value. It is these cases that many businesses complain about, because MCS officers have great latitude in the types of documents to request and when to request them.

To address this issue and ensure the reform would be properly implemented, BRITE and MCS agreed to develop an implementing regulation that strictly lays out the list of supporting documents and in what circumstances they can be requested. This regulation also sets out rules for customs officers that increase the administrative burden on them when requesting additional documents, e.g. these cases have to be justified and documented in ASYCUDA for each shipment. This becomes part of the permanent record and can be audited.

The resulting order was reviewed again by BRITE and EUBAM and a final version approved in early January. BRITE, EUBAM and MCS have agreed to sponsor a series of outreach events starting in early February. These also will target front-line customs officers and customs brokers, who are the key to proper implementation. In our estimation, the order, despite some shortcomings, will significantly improve the process, and most declarations will not require supplemental documents.

Improve the legal definition and requirements of Customs terminals – Temporary Storage (1.2.14)

Following on work started in Year 3 with AmCham and EUBAM, BRITE worked closely with MCS to develop a set of amendments to legislation to improve the transparency of operations at inland customs terminals. One of the legislative gaps we identified was the limited application of temporary storage as defined in the Customs Code. Amendments proposed by EUBAM and BRITE would expand their application along with other improvements, namely:

1. Allow temporary storage to be created by not only customs brokers or customs terminals (as it is now), but by any economic operator, based on an authorization from Customs.
2. Allow placing the goods under temporary storage not only based on a special document (a summary declaration), but based on other documents as well, e.g. previous transit declaration.
3. Allow for free entrance and parking in any temporary storage facility for the first 3 hours.

These amendments are included in the draft 2016 Fiscal Policy law.

Introduce a duty deferment system to separate payment and release (1.2.15)

This quarter, MCS re-introduced the notion of duty deferral into the draft 2016 Fiscal Policy law and submitted it to the Ministry of Finance. Unfortunately, the provisions were removed by the Ministry of Finance, which remains strongly opposed to any change that may negatively impact revenues. This is somewhat understandable given the current budget crisis. However, efforts to lobby for this provision by BRITE, the EU, AmCham, and the Prime Minister's Economic Council so far have been unsuccessful. We will continue this effort in the coming quarter.

Assist MCS modernize and streamline its approach to customs valuation (1.2.16)

Following on the work in Year 3 with MCS and BRITE's Valuation Expert, Darius Valunta, BRITE and MCS completed the draft revisions to the Government Regulation on Customs Valuation to better align valuation processes with EU practice. These include a new approach to determining valuation in specific cases. For example, MCS will now develop internal guidance for major areas of valuation, e.g. auction prices, used goods, royalty payments, etc. and the

required supporting documents for each. This will eliminate the need for a single regulation with an exhaustive list of information and documents that are not necessarily related to the different valuation issues facing Customs and the Trade. These orders will be made public for discussion and eventually published, which should allay some of the concerns of the private sector expressed in the RIA Working Group. The draft is waiting to be sent to the new Cabinet for approval.

Export confirmation (for STS) (1.2.17)

As part of its efforts to introduce total paperless processing for customs operations, BRITE has been working with MCS and STS to eliminate the requirement to present original stamped documents to the STS to receive VAT refunds for exports. At present, STS requires a declaration and stamped transport document to confirm export shipments left the territory of Moldova. The fact is that this information resides in ASYCUDA for all export shipments and can be accessed by STS. Both parties agree to eliminate the need for physical documents, but require approval of the MoF. Both, however, were reluctant to initiate this request. For that reason, BRITE enlisted the support of AmCham, which appealed officially to all parties to eliminate the need for paper submissions. The MoF agreed, but requested that both STS and MCS confirm in writing that their existing systems allow for adequate verification and information sharing. BRITE and AmCham are working with both parties to finalize this piece and start implementing the reform.

Revising and streamlining legal procedures in Free International Port Giurgiulesti (1.2.18)

As early as Year 1, BRITE has been working with MCS and Danube Logistics, the owner and operator of the port to resolve some legal discrepancies between the customs treatment of goods brought in under a trade regime and those brought in under the free zone. With the large increase in container shipments and much higher volumes for Customs to handle, the issue now requires a permanent solution that meets the needs of both parties. After several technical meetings this quarter, neither MCS nor Danube could agree on a solution. We have now enlisted the support of EUBAM, which is now mapping processes at Giurgiulesti, and could help provide an EU-compliant solution that could be acceptable to all parties.

A2e. Improve Communications and Transparency

Support the National Customs Consultative Committee (NCCC) (1.2.19).

The NCCC met in early December. The agenda included the following issues:

- Transferring the Secretariat of the Consultative Committee from BRITE to another private sector member. AmCham has expressed an interest. This issue will be decided at the next NCCC meeting.
- MCS achievements attained in 2015 and priorities for 2016 in the field of trade facilitation (MCS).
- Improving the cooperation with customs brokers aimed at ensuring their compliance with the current regulatory framework, by eliminating common irregularities related to the clearance procedure (MCS).

- Application of prohibition of exemption from / or drawback of customs duties under the Association Agreement (MCS). AmCham, BRITE and MCS will conduct training on duty drawback in late January.
- Import procedure for medical devices (AmCham). MCS officers were requesting documents that were unnecessary and for some goods that were not regulated. MCS agreed to issue an internal order to clarify the requirements for these devices.
- Possibility to change/remove truck cab in the customs control zone (AITA). AITA claimed some officers were requiring the truck and trailer to remain in the control zone until inspected and released. AITA argued MCS had no legal basis to hold the cab, which could be used elsewhere. MCS agreed and will issue an internal order to instruct officers accordingly.

The next meeting of the NCCC is tentatively scheduled for February 2016.

Support MCS Outreach Programs (with Component 3) (1.2.20)

As mentioned, BRITE has identified the recent Customs Order on supporting documentation as the first topic for outreach in the coming quarter. This will be organized in cooperation with EUBAM.

A2f. Other Activities

Conduct Time Release Study (1.2.21)

BRITE plans to conduct the TRS in two-stages. The first will begin in February and include training for MCS and development of the methodology, timing, resources, etc. The actual TRS will be conducted in March-April. BRITE will conduct the TRS in cooperation with IFC.

B. Component 2: High-Impact Regulatory Reforms

B1. Project Intermediate Result 2.1: Regulatory framework improved

Over the quarter BRITE continued to advance its high-impact regulatory reforms that were started in the previous year, several of these in close cooperation with the World Bank, which has loan conditionalities tied to some of BRITE’s initiatives. We also initiated activities oriented to streamlining the business environment that do not require amendments to legislation, as the Government is not functional. These focus primarily on driving full implementation of existing reforms.

Simplify and streamline the process of local trade authorization (2.1.1)

BRITE held numerous meetings with the representatives of various Governmental agencies, local authorities, and business representatives to promote the “notification” concept instead of the initial “authorization” approach for trade authorizations. As a result, we were able to address all the concerns of the parties and finalize a draft with the participation of the World Bank.

We also met with Mr. Andrian Candu, speaker of the Parliament, to obtain his support in promoting the draft law given the absence of a functional Government. While Mr. Candu agreed to provide his assistance in adopting the reform, he preferred to have it approved first by the Government instead of as a parliamentary initiative.

The continued delay in forming a new Government will likely prevent BRITE from developing the electronic one-stop-shop (OSS) envisioned by the draft law. We informed the MoE of this, and agreed with the World Bank to work together on implementation measures. At this stage, BRITE plans to develop guidelines for the local authorities and enterprises based on the law and fund any required trainings. The World Bank has agreed to consider funding the IT portion of the reform after June 2016.

Streamline the Issuance of Construction Permits (2.1.2)

BRITE's draft regulation on OSS for the issuance of permits for construction works has passed the revision process with the ministries and other Governmental agencies, and is awaiting final approval of the Ministry of Justice. The draft addresses the opinions from the ministries and Governmental agencies and is ready for final approval by the Cabinet. As with trade authorizations, once a new Government approves the regulations BRITE will focus its efforts on developing implementation tools, while the World Bank will possibly take on the IT development.

Reform the Issuance of Food Safety (ANSA) Permits for Import and Export (2.1.3)

In cooperation with two Romanian food safety experts BRITE developed two assessment reports on the import/export of sanitary-veterinary and phytosanitary products. The assessments i) describe the import/export procedures and requirements in EU Member Countries, ii) provide a comparative evaluation between the import/export conditions in EU and Moldova, and iii) set out concrete proposals to bring Moldova in line with EU practices. These reports clearly showed the excessive level of control on the movement of goods across the border and what steps need to be eliminated or replaced.

BRITE also held a workshop for the Ministry of Agriculture, ANSA, Customs and other Governmental agencies, to present the assessments and promote their recommendations. Mr. Ion Sula, Minister of Agriculture, and Mr. Grigore Porcescu, acting director of ANSA agreed to follow the recommendations from the assessment reports, as a preliminary condition to develop an IT solution to implement the resulting procedures. In the absence of a new Government and the likelihood that there may be new leadership at the Ministry of Agriculture and ANSA, we are now pursuing our recommendations through the MoE and with the World Bank and EU.

Streamline statistics and fiscal reporting by businesses to government (2.1.4)

BRITE this year has embarked on several activities related to streamlining reports prepared by economic agents for various government agencies. The first involves the National Bureau of Statistics (NBS), which currently requires scores of reports depending on the type of business. Of these, about 25 reports affect the majority of businesses. Of these, only four can be submitted electronically, so NBS has asked BRITE to help create electronic templates for the remaining 21 reports. Following the signing of an MOU between BRITE and NBS, we released an RFP for the

technical development. We expect to select a firm before the end of January. It should be noted that once all the reports are submitted electronically it will make it easier to identify and implement streamlining measures.

The second initiative is to develop a consolidated form for reporting salaries, social and medical payments, pension fund and individual income taxes, which currently are reported through four different reports: IRV14, MED08, BASS, REV5. The consolidated form is shorter and contains significant optimizations. For example, the size of such a report for a company with 10 to 15 employees will be 2 pages, while using the current reports results in about 25 pages and the submission is made through different systems and to different institutions: CNAS and STS.

BRITE worked with a local expert, Iuri Cicibaba, and presented its concept to the members of the Working Group established by the Secretariat of the Economic Council of the Prime-Minister. Although most of the participants accepted the concept and see numerous advantages, there was a strong opposition from CNAS, despite the fact that BRITE's expert was able to address all of their concerns. A proposal along with all the required legal amendments has been finalized and will be promoted by the Secretariat in January 2016. BRITE will support other consultative work as necessary. Previously, the concept and aspects of a consolidated form was well received by the business community during several presentations made to HR and finance managers of large companies registered in Moldova.

Introduce a mandatory online State Local Acts Registry (SLAR)/Portal (2.1.5)

The draft amendments to create the State Local Acts Registry passed all consultation and revision processes in the Government, including review by the National Anti-Corruption Center and the Ministry of Justice, and is ready for final approval of the Government. BRITE also met the advisors of Liliana Palihovici, the deputy speaker of the Parliament, who assured us of their support for the draft amendments when it will reach the Parliament. They also committed to urge the Government to approve the draft amendments oriented to create the SLAR.

Introduce improved Regulatory Impact Assessment (RIA) methodology (2.1.6)

At the beginning of the previous year BRITE developed and provided to the MoE a set of amendments to streamline the RIA methodology. MoE in turn requested the opinion of several experts from the World Bank who were reviewing the State Chancellery's proposal to replace RIA with a separate "ex-ante/ex-post" methodology. The World Bank later advised the MoE to proceed with amending the RIA methodology with minor additions provided by their experts. The final version preserves nearly all of BRITE's original recommendations. The MoE will promote these once a new Government is in place.

Streamline the public procurement mechanism to improve transparency and make the process more efficient (2.1.8)

At the end of Year 3, the Public Procurement Agency approached BRITE requesting assistance to implement a recently-adopted law On Public Procurement that was in line with EU and WTO requirements. Since public procurement presents good opportunities for local SMEs but is often criticized for being non-transparent and corrupt, BRITE agreed to work with the PPA to develop the implementing regulations for the new law. The PPA also offered its full support, as did the MoF, both of which are motivated by the need to adopt the regulations by June 2016.

BRITE's first step was to invite an international expert in public procurement to review the law, meet with all the parties and develop a concept and strategic approach to begin the drafting and implementation. In particular, we wanted to identify opportunities for streamlining the regulations and making it easier for companies to participate in tenders and public authorities to manage them in an expeditious and transparent manner.

Later, at the request of the PPA, BRITE recruited two Romanian procurement experts with experience in transposing EU regulations, as well as a local lawyer to coordinate the activities with the PPA and ensure that all drafts are in line with Moldovan legislation. As of December 2015 the experts have drafted six regulations and two technical documents, which are now under review by the PPA and MoF. An additional six regulations are now under development.

Develop practical tools that will allow business entities to protect their interests and rights in interactions with public authorities (2.1.9)

While Moldova has a large number of laws oriented to protect business, the private sector still faces significant burdens caused by the state agencies' tendency to interfere with and control business activity. Considering this, BRITE is developing a Handbook for business protection, which will serve as a tool to allow businesses to safeguard and protect their rights and interests. The Handbook will be a highly-practical and user-friendly document oriented to companies operating on the Moldovan market and, through their normal operations, interacting with various state control agencies. Instructions of the Handbook will help businesses in how to deal with typical interactions and the problems and issues that often arise, e.g. incorrect or inconsistent application of the law, illegal demands of the public agencies, disproportionate and abusive sanctions imposed by the public agencies, ways of appealing actions of public servants, initiating a process in a court of law. A local law firm was awarded a contract to develop the Guide, which should be completed in February.

In addition, BRITE developed a "Deregulation" Law as a package of amendments to various laws designed to minimize the interference of public agencies in business activity. BRITE is looking to promote the amendments as a part of an on-going initiative pursued by the MoE, in order to avoid initial procedural steps of legislative procedures. Again, this will be pursued after a new Government is in place.

Streamline sanitary regulations affecting business activity and eliminate overlaps with food safety regulation (2.1.10)

As part of its work on trade authorizations, BRITE encountered an overlap in the regulation of various activities by both ANSA and the National Health Center. As part of that reform we included amendments that would eliminate this overlap and create a distinct scope of regulation for both. To help prepare for implementation of these reforms BRITE intends to work with both agencies to identify their requirements for businesses and then develop practical instructions for businesses on how to comply with health and food safety requirements. One of the biggest complaints of businesses operating in the food business is the near total lack of information on regulations and compliance requirements.

IT parks (2.1.11)

Another new activity for BRITE relates to an activity of the USAID CEED II project that is helping to establish the legal basis for IT parks to stimulate investment and employment in the ITC sector. One aspect of this is creating favorable tax treatment for companies that meet the investment criteria established by the Ministry of IT. This quarter BRITE contracted with PricewaterhouseCoopers to work with the Ministry of IT and other stakeholders to complete the following tasks:

- Analyze the current regulatory framework and identify legal provisions that require adjustment;
- Identify solutions to ensure the functioning of the single tax / customs facilities provided by the Law on IT Parks for their residents;
- Draft legal acts as necessary to ensure the functionality of unified tax and customs facilities provided by the Law Parks IT;
- Participate in public consultation and approval of draft normative acts;
- Review draft normative acts needed to ensure the functionality of unified tax and customs facilities provided by Law IT parks.

Improve the mechanism of pledging movable assets (2.1.12)

In cooperation with AmCham BRITE is working on a set of standards and templates of the legal documents as a way to implement effectively the recent amendments to the Pledge Law. These are designed to facilitate the access to finance of businesses and cover their legal risks when pledging movable assets. This quarter, BRITE and AmCham experts met representatives of the financial institutions to identify the most the weakest areas and collect insights. The work will continue into the second quarter.

Streamline the voluntary liquidation of the enterprise (2.1.13).

As early as Year 2, BRITE developed a set of amendments to the Tax Code and other laws and regulations designed to significantly streamline the process of voluntary closing or liquidating a business. Unfortunately, the MoF has thus far refused to promote the changes to the Tax Code, and it is increasingly unlikely that this will occur, both because of the lack of a functioning Government, and plans to overhaul the Tax Code with World Bank assistance in the coming year. For that reason, BRITE is now working on an approach that can be approved by the Government much faster. The proposed secondary framework would set forth explicit stages, procedures and requirements for the voluntary liquidation by establishing precise responsibilities of the Governmental agencies (STS, CNAM, CNAS, SRC) and the deadlines regarding the voluntary liquidation. The proposed regulation will require the Governmental agencies (STS, CNAM, CNAS, SRC) to perform their activities related to the liquidation process in parallel instead of consecutively as it is now. We expect a draft to be completed in February and promoted with the STS and the new Government.

C. Component 3: Strategic Communications

In this quarter, BRITE's communications team reached a major milestone in launching the "Update Moldova" multi-media campaign in early December. The response to the campaign has been overwhelmingly positive, as described in 3.1.2 below. The Communications team has also

worked on improving communications of GOM counterparts by assisting the MOE in organizing and carrying out the CEFTA Week, as well as supporting the MCS in developing an internal communications strategy. We also expanded the Business Media Program to include two additional media outlets – Agora and Ziarul de Garda.

C1. Project Intermediate Result 3.1: Increase awareness and understanding of business climate reform, progress achieved to date, and new reform initiatives

Improve GOM counterparts' communications through capacity building and targeted support (3.1.1).

Moldovan Customs Service

Internal communications strategy. At the request of the MCS, in November, BRITE began working on the development of an internal communications strategy. The need to improve internal communications within the service was underscored by the regional events on new Customs programs and procedures organized by the BRITE project toward the end of BRITE's third project year. Through the events, it became clear that not all personnel at Customs posts were equally informed on new initiatives or procedures at the MCS.

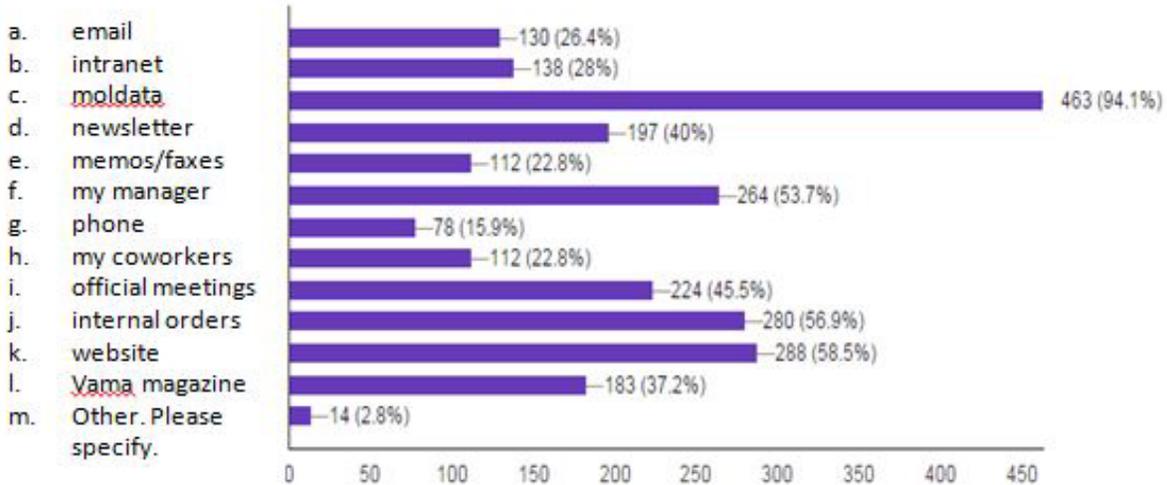
To identify strengths and weaknesses in Customs' internal communications practices, the project developed an online survey designed to measure employee knowledge, engagement, and information-seeking behaviors. The survey was sent to all MCS personnel; nearly 500 responses were received. To help validate the survey findings, BRITE held three focus groups with headquarters directors or deputy directors, as well as with the heads of regional Custom Houses.

Based on BRITE's suggestion, Customs formed a working group on internal communications, and BRITE's Strategic Communications Specialists Lisa Gihring and Patricia Zghibarta held three half-day sessions with this group. Day 1 included communications training, and Day 2 and Day 3 were dedicated to discussions of real-world examples of how internal communications contributed to the success or failure of new Customs initiatives. In addition, BRITE's Trade Facilitation Advisor Eduard Sirbu and international consultant Nigel Moore attended part of the sessions and described upcoming initiatives in risk management and simplified clearance procedures.

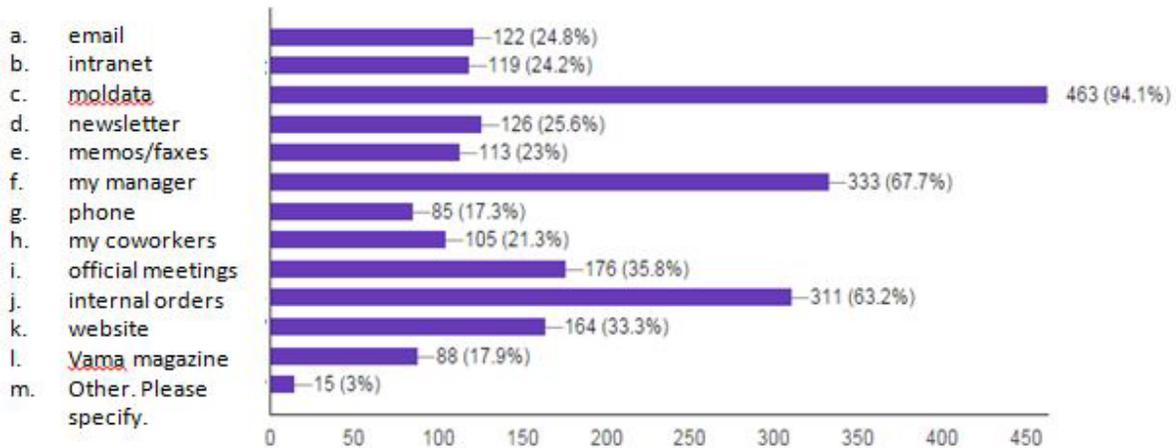
Key Findings from Survey of MCS Staff

- Majority state they understand Customs' mission, values, and objectives and how their work contributes to achievement of Customs' objectives.
- Fewer agree that they represent MCS in their relations with economic operators or other partners
- Most say that management decisions are communicated effectively, although fewer state they generally understand the rationale for senior management decisions.
- Top-down communications rate highly, while inter-departmental communications do not.
- Majority consider the following areas need most improvement: horizontal communication, training and experience sharing, frequency of meetings.
- While being considered the most effective communication tool, the information system **Moldata** is also considered by majority as the tool that needs a lot of improvement.
- Managers play a greater role in delivering day-to-day information needed for MCS personnel to perform their job. MCS web site plays a greater role in informing MCS personnel about Customs news and events.

1. I get most of my information about MCS news and events via:

2. I get most of the day-to-day information I need to do my job via:

MCS internal communication survey. Responses on most effective instruments used by MCS personnel

The project team has developed a first draft of the strategy and expects to complete the strategy and action plan in January.

Ministry of Economy of the Republic of Moldova (MOE)

Support to CEFTA Week conference in Moldova. In 2015, Moldova held the Chairmanship of the Central European Free Trade Agreement (CEFTA). To support the MOE to fulfill Moldova’s responsibilities as

chair, the BRITE project played a leading role in organizing the CEFTA Week conference from November 24-26 in Chisinau.

The specific objectives of the CEFTA Week 2015 edition were:

- to explore the possibilities of interconnectivity consolidation in the CEFTA region;
- to stimulate debates with interested parties – business environment, governmental officials, the academic field and the international community;

to emphasize the political commitment of the parties to implement the CEFTA;
to provide technical assistance in order to address obstacles in the implementation of the CEFTA.

The CEFTA Week conference brought together officials of CEFTA Member Parties and other stakeholders, including the business community and multilateral donors and organizations. (CEFTA Member Parties are Albania, Bosnia and Herzegovina, Macedonia, Montenegro, Serbia, and Kosovo.) Within the official launch of the event, speeches were held by Deputy Prime Minister, acting Minister of Economy of the Republic of Moldova, Stephane Christophe Bride, Head of the EU Delegation in the Republic of Moldova, Pirkka Tapiola, U.S. Ambassador, James D. Pettit and General Secretary of the Regional Cooperation Council, Mr. Goran Svilanovic.

CEFTA Week 2015 Opening Session

The agenda of the forum also included presentations from member country representatives, structured into several thematic committees, more specifically: the meeting of CEFTA Committee for Trade Facilitation, and the meeting of CEFTA experts and CEFTA negotiations on the project of the Agreement regarding free trade of services. An important point in the program of CEFTA Week 2015 was the Forum of the Chambers of Commerce that presented and discussed the annual results working groups on Agriculture, SPS, TBT, NTBs, rules of origin, and trade in services. The conclusions and the recommendations were submitted to the attention of the CEFTA Secretariat to be taken into consideration for 2016 activity programs of CEFTA structures.

Altogether, 220 people participated in the CEFTA Week conference. Thus, on the first day of the event 130 participants were present at the forum, and on the second day- 90 people attended it, among which the Chambers of Commerce session drew 48 participants. More details on the institutions and countries represented at CEFTA Week 2015 can be found in Annex A.

BRITE supported the Ministry of Economy in agenda development and identification of speakers and moderators, as well as all event planning logistics associated with the event. During the pre-event period, BRITE also assisted the MOE in conducting a pre-event PR campaign, aimed at informing the journalists about the concept of CEFTA Agreement and its benefits.

Mr. S. Bride, Minister of Economy of the Republic of Moldova, answering journalists` questions

During the pre-event period between 16th and 23rd of November, ten online media channels published news regarding the CEFTA Week 2015. The largest share of news published before the event was attested in online publications, with 8 materials, while newspapers and news agencies only published one article each. Following the Forum, within the period of November 24-30, 23 media outlets published 29 materials on this subject. The largest share of news was produced by online media outlets with 20 materials, being followed by TV channels with 5 news, newspapers, news agencies and official websites with 2 materials each. Facebook communication strategy was oriented towards informing the target group about the CEFTA Week 2015 Forum. More information on the social media monitoring can be found in Annex B.

The project is currently waiting for the Secretariat to complete the final report on the event, after which BRITE will print and distribute it.

Increase accountability of government by civil society and the media (3.1.2)

Business Media Program (BMP).

In this quarter, the three media companies participating in the second phase of the Business Media Program reached the end of their original, six-month subcontracts with the project. The BRITE project team met with each of the companies — Logos Press, the Economist magazine (now owned by Jurnal de Chisinau), and Mold Street

— to discuss progress to date under the BMP and ideas for moving forward. All three media companies indicated their continued desire to participate in the BMP, and their subcontracts with the project were extended an additional six months.

Journalists in their Own Words

“What’s unique about this activity is that BRITE drew our attention to topics and issues we otherwise wouldn’t have covered — and now we have drawn others’ attention to them as well.”—*Eugeniu Ribca, Mold Street*

“For us, journalists, the expertise the MBP is providing is unique and very valuable. Trying to develop a material on a BRITE topic, I searched for expertise in associations, think tanks and was constantly redirected back to BRITE experts as the best ones there are.”—*Dmitrii Kalak, Logos Press Economiceskoe Obozrenie*

The BRITE project also decided to expand the reach of the BMP in this quarter. In December, the project signed a subcontract with online news portal Agora.md. Agora’s role in the BMP is twofold: First, Agora will use its large social media platform to promote the articles written by other BMP partners. Second, like other participants in the BMP, Agora will cover BRITE-related issues in depth, publishing stories on a given topic in multiple formats. For example, the Agora plans to develop several pieces on the MCS’ refusal to accept EU certificates of origin, including infographics, news stories, videotaped interviews, and debates.

Finally, to increase the number of investigative pieces developed under BMP, BRITE issued a request for quotes from Moldovan NGOs that have a mandate of supporting or performing investigative journalism. Two NGOs responded — RISE and Ziarul de Garda. The project team met with both to discuss the BMP and potential topics to be covered under the program; both media companies asked for time to generate additional ideas. BRITE expects to sign a subcontract with Ziarul de Garda in January, and possibly with RISE.

Through the BMP, in the fourth quarter of this project year 14 articles were published, including: 8 editorials, one investigation, and 5 analyses. The topics covered by Logos Press, the Economist magazine, and Mold Street in this quarter refer to trade, consolidation of reports, ANSA, deferred customs payments and TARIM, internal trade authorization, “protect your business”, single account, etc. All media products can be viewed in Annex C.

“Update Moldova” multi-media campaign.

On December 7, the BRITE project launched a multi-media communications campaign called “Update Moldova.” The objectives of “Update Moldova” are to create demand for reforms to improve the business environment in general, to highlight the costs of not reforming, and to highlight the difficulties businesses face in trying to conduct their activities. The campaign targets Moldovan government policy-makers, service providers in the Moldovan government, the business community (in particular small and medium business owners), the Moldovan general public, and Moldovan civil society (business associations). The communications campaign is multi-phased, and will focus on various themes including: predictability and

transparency in government decision-making; relinquishing more government responsibility to the private sector; moving from paper-based systems to e-services to reduce costs and eliminate corruption; and increasing conformity with EU standards.

The launch of the “Update Moldova” campaign comes after several months of planning and preparation, including the development of a concept, selection of reforms to be highlighted in the campaign, procurement of both creative services and media placement providers, and the development of campaign materials. The campaign focuses on six reforms, selected based on their potential economic impact, achievability, ease of communication, overlap with topics covered in the BMP, and representativeness of BRITE’s overall sphere of activities. Based on these criteria, the reforms that were selected to be highlighted through the campaign are: internal trade (commerce) authorizations, deferred payments of Customs duties, single taxpayer account, permissive acts, optimization of reporting, and “Protect Your Business.” The following communications activities are planned for each reform:

20-second TV spot, developed in Romanian and Russian, uses the same recognizable identity to present the problem for each Reform and the solution in order to trigger more interest about the reform and the campaign as such.

60-second web spot, developed in Romanian and Russian, is an informational tool explaining the necessity and the advantages of the Reforms, focusing on how the solution will work and what impact it will have on the business environment.

Infographic, consisting of two parts: the “before reform” column and the “after reform” column explaining the solution proposed by the reforms.

Media coverage through media partnerships: articles, video reportages and interviews in both Romanian and Russian, posted on three TV media partners (TV7, Realitatea TV and MBC), online and print media (Agora, Infotag, Newsmaker).

PR and generating earned media

Public discussions and debates that will allow more in-depth discussion and direct exchange of opinions on specific reforms among all parties involved.

Billboards advertising aimed at displaying the existing problem, with short and powerful messages. The media plan selected 10 billboards and LEDs in Chisinau, as well as 14 in other main cities from Moldova (Balti, Comrat, Cahul, Hincesti, Causeni, Rezina, Edinet).

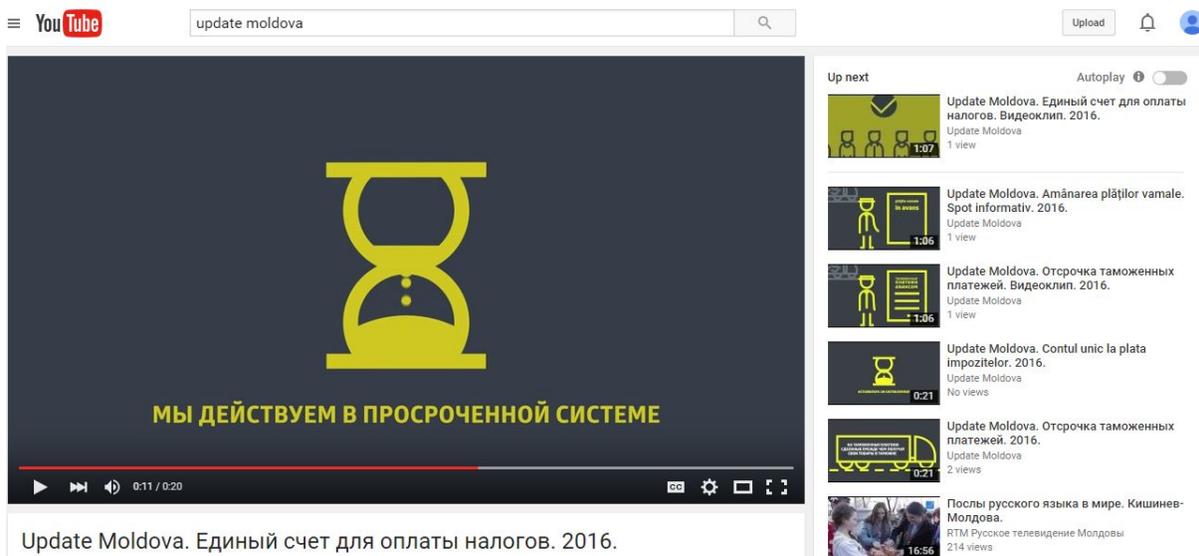
Web banners and pre-rolls on via Google Display, You Tube, and the following local websites: Point.md, Agora.md, inprofunzime.md, bani.md, noi.md, kp.md, newsmaker.md, bancamea.md, contabilesef.md, mold-street.com.

These are in addition to the campaign’s website and social media support via the campaign’s Facebook page.

Update Moldova Campaign. Big board in the city center, next to Ministry of Finance and State Tax Service

To date, the campaign has exceeded expectations. The click-through rate (CTR) on web ads is quadruple what would normally be considered a “good” result. The project’s Facebook page had more than 200 likes within 24 hours of going live, and 630 likes in the first month. The campaign is averaging a page reach of 35,000 people per week. More details on the performance of campaign’s Facebook page can be found in Annex F.

Update Moldova Campaign. Animated spot on Single Account.

The Campaign’s webpage, hosted on BRITE’s web site, from its launch in December, reached over 14500 sessions and more than 9500 visitors. The absolute majority of the visitors are from Moldova — 95.3%. Other countries, listed are as follows: USA, Italy, Russia, Romania, Ukraine, UK, Germany and France. The returning visitors represent 34.6%, which is a good performance indicator, and shows visitors’ interest in website’s information. 12,514 out of 14,578 visitors entered the site 1-4 times.

Updatemoldova.brite.md stores all media products about/related to the campaign and currently offers the most comprehensive compilation of information on the reforms, their status, press releases, videos, highlights of the public discussions. Thus, campaign’s website is now reflecting the largest part of BRITE’s progress under the Communications Component.

updatemoldova.brite.md/rom/reforme

DESPRE CAMPANIE **REFORME** MEDIA CONTACTE

REFORME

Achitarea plăților vamale după prestarea serviciilor vamale

Achitarea plăților vamale după prestarea serviciilor vamale

Contul unic

Tariful Vamal Integrat al Republicii Moldova

Optimizarea procesului de autorizare a activității de comerț interior

Optimizarea raportării către instituțiile publice

Spot video informativ „Amânarea plăților vamale”

Infografic „Amânarea plăților vamale”

În prezent, plățile vamale pentru eliberarea mărfurilor din vamă se efectuează de agenții economici în avans. În timp ce toate serviciile, inclusiv cele oferite de stat se achită după prestarea acestora. Mai mult ca atât, această modalitate de plată vine în contradicție cu practicile europene, spre care RM tinde.

Update Moldova propune reformarea acestui process prin achitarea post-factum lunară a tuturor plăților vamale. În rezultat statul nu pierde nimic pe termen mediu și lung, iar agenții economici obțin facilitarea operațiunilor vamale și deblochează mijloace financiare considerabile care le pot reinvesti în afacere.

Update Moldova Campaign Website

More significantly, the campaign’s target audience — economic agents and entrepreneurs — have reached out to the project team for more information about the campaign and the reforms described in it. The project and its implementing partners have fielded more than 10 calls from economic agents, most of who have volunteered to support the campaign by sitting for media interviews or participating in public debates.

In addition, BRITE’s government counterparts have reported increased media interest in the reforms covered under the campaign. The MCS has been particularly responsive to these requests, as it supports one of the first reforms covered in the campaign — deferred payments of Customs duties. In all, 27 stories about the campaign were run in Moldovan media between the December 7 launch date and the end of the reporting period. This includes stories run by media outlets that are not official partners of the campaign, as well as 10 TV broadcasts, 11 news agencies and news portals publications, 5 newspaper articles, and one publication on a website of an organization. Besides the press releases sent out, the media partners realized their own materials: TV talk shows, reportages. They interviewed experts, representatives of business sector and of state institutions. 23 comments all together gathered the articles published by the Infotag News Agency. Mostly – 15 comments – are made by Russian speaking audience. The absolute majority of comments are supportive towards the campaign and reforms. Still, they express doubt that the Moldovan state will make any change to the actual situation, what concerns the Custom payments. The reportage on the launch of the campaign broadcasted by the news portal Agora.md has 706 visualizations, and the talk show with experts on Deferred Payments was seen by 539 people.

One local media company — TVR Moldova, which is not a media partner — asked permission to air the campaign TV spots and taped an interview with Strategic communications Advisor Olesia Galusca shortly after the campaign launch. All materials developed by media partners can be found in Annex D.

Materials on the Single account reform have been already released, followed by those on Deferred payment of customs duties, TARIM, and streamlining of trade authorizations in January, beginning of February. All materials developed under the first reform can be found in Annex E.

Develop and implement communications strategies for BRITE-supported reforms (3.1.3)

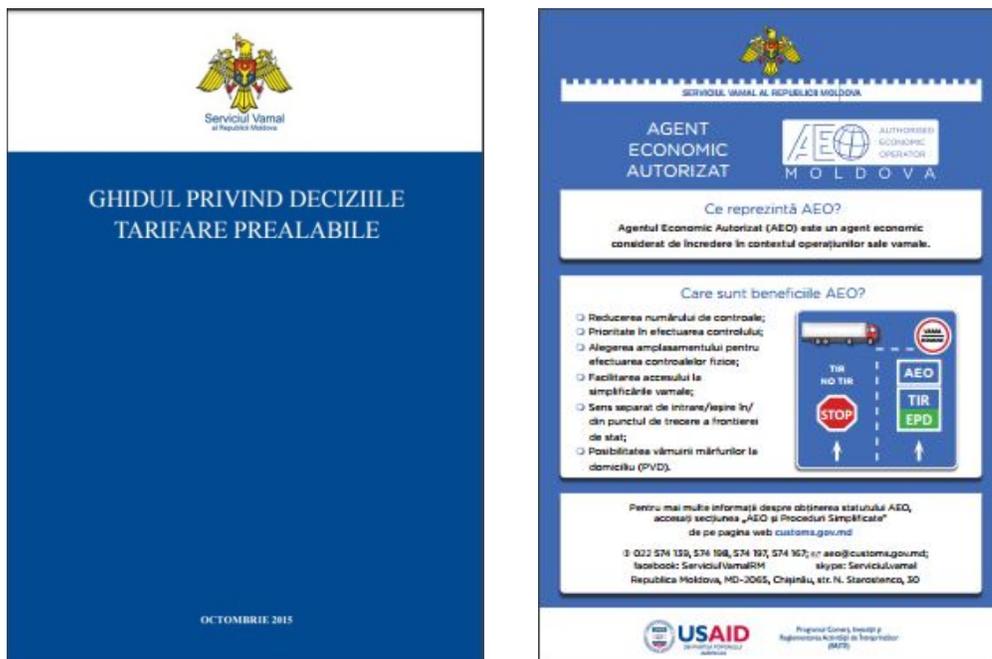
Develop “how-to” guides on BRITE-supported reforms for publication relevant website and dissemination to targeted audiences

The Advanced Tariff Ruling guide developed last quarter by the BRITE-contracted expert has been posted on the Customs web site in the Customs Guides section, developed specifically to facilitate the access of the Customs Web site viewers to all the guides developed with the support of BRITE.

<http://customs.gov.md/ro/content/ghiduri>

BRITE has also produced the Russian versions of the guides on Advanced Tariff Rulings and Binding Origin Information, and following the design of the translated guides, they will be posted on Customs Web site in order to ensure access to information for the Russian-speaking viewers.

A poster and info graphic describing the benefits of the Authorized Economic Operators have also been developed.

Project communications (3.1.4)

BRITE regularly updates its website with the latest events, stories and publications. The BRITE Facebook page includes the status of the project and its partners' current activities, and posts are

actively shared by the Economic Council, USAID Moldova, and our counterparts (such as MCS). BRITE's Facebook page has reached more than 1,200 likes.

USAID BRITE Facebook Page: Top Posts by Reach for the Quarter

■ Reach: Organic / Paid ■ Post Clicks ■ Likes, Comments & Shares						
Published	Post	Type	Targeting	Reach	Engagement	Promote
12/24/2015 4:20 pm	Timeline Photos			379 ■	14 9 ■	Boost Post
12/22/2015 11:34 am	Pe 17 decembrie, USAID Business Regulatory, Investment, and Trade Environment			687 ■	137 18 ■	Boost Post
12/17/2015 1:07 pm	Istoria completă a plăților vamale achitate în avans și soluția oferit			294 ■	14 6 ■	Boost Post
12/15/2015 3:35 pm	Serviciul Vamal se apropie tot mai mult de practicile UE în presta			322 ■	14 6 ■	Boost Post
12/11/2015 10:08 am	USAID BRITE și The American Chamber of Commerce in Moldova			876 ■	23 14 ■	Boost Post
12/10/2015 2:51 pm	Astăzi USAID BRITE a găzduit o masă rotundă cu reprezentanții			272 ■	57 4 ■	Boost Post
12/08/2015 2:34 pm	USAID Business Regulatory, Investment, and Trade Environment			199 ■	3 5 ■	Boost Post
12/07/2015 4:18 pm	USAID BRITE a lansat campania "Update Moldova" care are m			668 ■	59 12 ■	Boost Post
12/07/2015 4:14 pm	USAID Business Regulatory, Investment, and Trade Environment			1 ■	10 3 ■	Boost Post
12/07/2015 4:14 pm	USAID Business Regulatory, Investment, and Trade Environment			6 ■	9 4 ■	Boost Post
11/27/2015 9:00 am	CEFTA Week 2015 s-a încheiat la Chișinău după Reuniunea Co			279 ■	14 2 ■	Boost Post
11/25/2015 11:53 am	Platformele electronice vin să asigure transparența și să înalțur			700 ■	14 13 ■	Boost Post
11/25/2015 11:05 am	USAID Business Regulatory, Investment, and Trade Environment			171 ■	4 3 ■	Boost Post
11/24/2015 11:27 am	Ministrul Economiei Stéphane B RIDE, i-a înmănat Renatei VITE			225 ■	6 3 ■	Boost Post

11/24/2015 11:25 am		Ambasadorul Statelor Unite ale Americii în Republica Moldova, J			199		2 2		Boost Post
11/24/2015 9:44 am		In aceste momente are loc deschiderea oficiala CEFTA Week 20			196		63 6		Boost Post
11/23/2015 1:49 pm		USAID Business Regulatory, Investment, and Trade Environmen			194		2 2		Boost Post
11/19/2015 9:01 am		USAID Business Regulatory, Investment, and Trade Environmen			139		4 0		Boost Post
11/18/2015 9:15 am		USAID BRITE sprijina CEFTA Week 2015 ce va avea loc la Chi			250		8 4		Boost Post
11/18/2015 9:00 am		Primele discuții privind necesitatea modificărilor în cauză au avut l			414		17 3		Boost Post
11/16/2015 2:00 pm		Eduard Sirbu, expertul USAID BRITE in facilitarea comerțului, a			375		77 7		Boost Post
11/16/2015 9:29 am		CEFTA reprezintă o anticameră a Uniunii Europene.			134		2 0		Boost Post
11/13/2015 3:06 pm		USAID Business Regulatory, Investment, and Trade Environmen			0		9 0		Boost Post
11/13/2015 2:46 pm		USAID Business Regulatory, Investment, and Trade Environmen			202		8 3		Boost Post
11/13/2015 12:35 pm		Informația privind procedurile va male devine mai accesibilă pentr			275		8 2		Boost Post
11/12/2015 4:37 pm		USAID Business Regulatory, Investment, and Trade Environmen			162		1 1		Boost Post
11/11/2015 4:52 pm		Chemonics International is soliciting media placement and monito			50		1 2		Boost Post
11/10/2015 2:58 pm		Cum se clasifică mărfurile? Care este legătura dintre codul atribuit			184		5 7		Boost Post

SECTION II: OPERATIONS AND ADMINISTRATION

BRITE's Office Manager Lorina Cernogal resigned this quarter. We plan to have a replacement manager in place by late January.

Strategic Communications Advisor Olesia Galusca will be on maternity leave beginning early March 2016 for the remainder of the BRITE Project. We are now determining how best to fill the position in order to ensure our communications activities under Component 3 are successfully completed.

SECTION III: PREVIEW OF UPCOMING QUARTER

BRITE is planning the following activities/events in the coming quarter, among others:

Component 1: Tax Administration

- Complete development (programming) of the Single Account module in the Current Account. Define with the State Treasury the adjustments to be made in the Financial Management Information System of the Treasury to implement the Single Account
- Finalize the procedure for public authorities that are conducting public procurements to access the no-debt information from the CA System; develop the appropriate adjustments to the Current Account System.
- Complete “top-down” Tax Gap analysis and conduct follow up workshop for STS.

Component 1: Trade Facilitation

- Training with MCS and businesses on new rules for duty drawback
- Conduct AEO survey together with MCS
- Nigel Moore visits to advance risk management and Blue Lane and lead a study tour on customs valuation to the UK.
- Finalize MOU with MCS, UNCTAD and IFC to upgrade ASYCUDA
- Field an EU expert in simplified procedures
- Next meeting of the Consultative Committee meeting; transfer of the Secretariat from BRITE
- Begin developing guide on customs warehousing
- Assistance in the development and promoting the new mechanism of the deferent commodity code classification (new order of the MCS)
- Further all pending legal reforms

Component 2: Other High-Impact Reform Activities

- Advance all outstanding legal reforms
- Roundtable with Ministry of Labor and businesses on changes to labor reports
- Select IT company to implement e-reports for NBS; finalize first two reports (financial)
- Complete first draft of “Protect Your Business” Guide
- Roundtable with MoE, ANSA, and businesses on BRITE proposals to reform ANSA permits for trade.
- Complete new RIA Manual based on amendments to the methodology

Component 3: Strategic Communications

- Roll-out new reforms under “Update Moldova”
- 5 articles per month under the Business Media Partnership
- Finalize MCS Internal Communications Strategy and Action Plan
- Launch communication and outreach for new policy on supporting documents for Customs
- Training of Trainers at MCS in media and crisis communications

SECTION IV: MONITORING AND EVALUATION

Progress toward PMEP Targets

The cumulative monetized benefits for the private sector due to reforms supported by BRITE were 30.1m USD in the Q1 FY2016, while the impact for the public sector was about 1.2m USD. These are preliminary data and will be re-evaluated by the end of the project, as the result doesn't capture the impact from all reforms implemented by BRITE.

Four activities with PPD element were organized. Also training on Tax Gap for the STS and MCS risk management specialists was organized. The total number of man-hours of training since the beginning of the project is over 6,500 and there is more anticipated in the coming quarters. The proportion of female participants at all events organized by BRITE was 57% in the first quarter of Year 4.

Due to the high activity within the media campaign Update Moldova and sponsored publication of news, BRITE registered a record 63 recorded media stories, which doesn't include those from state media and other news agencies.

The results are reflected in the table in Annex A.

ANNEX A: PROGRESS TOWARD THE PERFORMANCE MONITORING AND EVALUATION PLAN

Nr.	Indicator	Unit	Results					Targets	
			FY 2013	FY 2014	FY2015	FY2016 Q1	Total	FY 2016	Life of project
BRITE Program Objective: Identify and Implement Business Environment Reforms Through Increased Public Private Dialogue and Improved Institutional Capacity									
1	Percent improvement in raw values of the indicators underlying BRITE-related areas of the World Bank Doing Business rankings	%	4.4	13.5	8.6	-	28.7	4	20
2	Monetized benefit of BRITE-sponsored reforms to the private sector	ml. USD	4.65	48.48	146.4	30.1	229.6	42.15	100
3	Monetized benefit of BRITE-sponsored reforms to the public sector	ml. USD	0.84	3.6	4.5	1.2	10.2	10	100
4	Number of activities and initiatives, supported by BRITE, and involving the participation of businesses in PPD	area	12	19	13	4	48	11	55
5	Percent of private sector representatives that consider having benefited from reforms implemented with BRITE assistance	%	47.4	62.5	19.5	-	62.5	70	70
6	Number of regulations and administrative procedures eliminated, streamlined or simplified with BRITE support	#	12	13	11	0	36	19	55
7	Person hours of training provided by USG	#	1,538	1,276	3,533	160	6507	1000	5536
8	Proportion of female participants in BRITE-assisted activities, initiatives and events	%	55.8	48.8	46.6	57	52.1	45	45
Component 1 – Taxes and Trade									
IR 1.1 – Improved tax administration reduces the administrative burden of paying taxes while increasing revenue collection									
9	Number of hours required to pay taxes each year	#	181	185	186	-	186	165	165
10	Number of tax payments businesses must pay each year	#	31	21	21	-	21	10	10
11	Private Sector perception index score for paying taxes	1 (very difficult) - 5 (very easy)	3.97	3.79	3.3	-	3.3	4.3	4.3
12a	Time to export	Days	32	23	10	-	10	18	18
12b	Time to import	Days	35	27	10	-	10	20	20
13a	Number of documents required to export goods across borders	#	7	9	6	-	6	5	5
13b	Number of documents required to import goods across borders	#	8	11	7	-	7	5	5
14	Moldovan Exports and Trade diversification index	1 (very low) - 5 (very high level)	3.07	3.02	2.45	-	2.45	3.4	3.4
Component 2 – Other High Impact Reforms									
IR 2.3. Institutionalize good regulatory practice through capacity building and improved public-private dialogue (PPD).									
15	Percent of RIAs approved by the National Working Group from the first reading	%	22	29	29	-	29	50	50
Component 3 – Strategic Communications									
IR 3.1. Increased awareness and understanding of business climate reform, progress achieved to date, and new reform initiatives.									
16	Percent of private sector representatives that are aware about the reforms implemented with BRITE assistance	%	0.4	11.1	22.7	-	22.7	40	40
17	Number of articles in print media, as well as TV and radio segments, devoted to the specific reforms and project initiatives to improve the business enabling environment	#	31	83	43	106	63	43	200
18	Percent of private sector representatives that respond positively regarding the speed and transparency in the activity of public institutions receiving BRITE assistance.	%	30.2	53.3	39.15	-	39.15	60	60

ANNEX B: TAX GAP WORKSHOP REPORT

WORKSHOP TO REVIEW AND ENHANCE THE EXISTING STATE TAX SERVICE TAX GAP APPROACH

Introduction

BRITE are supporting development of the Moldovan State Tax Service (STS) to simplify and reduce the requirements placed on taxpayers to comply with their tax obligations. One aspect of this support is the facilitation of a series of workshops to enhance the STS's ability to identify and quantify strategic tax gaps and risks. Such strategic assessments are a fundamental part of a modern tax administration. This is because they enable senior management to make informed decisions regarding the most effective deployment of the available tax-insurance control resources.

This report covers the first such workshop which was held from 8-9 December 2015, led by a BRITE international statistical expert. The attendees included the Head of the STS Risk Management Division (RMD) along with all the RMD revenue experts, an STS statistical expert and two representatives from the Moldovan Customs Service (STS).

Workshop Content

The workshop sought to:

- review the STS tax gap estimation methodology approach and findings
- identify difficulties in estimating the tax gaps in the collection of various Moldovan taxes,
- identify areas for future enhancement of the existing methodology
- provide training on the basic statistical concepts and techniques needed to engage in tax gap estimation,
- consider the data and methodology used to develop a "top-down" tax gap estimate (using macroeconomic data and other aggregate statistics),
- consider next steps in the production of next year's "bottom up" tax gap estimate.

Refer to the Appendix for full details of the workshop agenda.

Workshop Discussions

The workshop focused on reviewing the results of work undertaken in accordance with the STS *Tax Gap Estimation Methodology* outlined in Order 1720 dated 04.12.2014. This methodology – as presented in the workshop – defines the methodology employed, specifies the calculation methodology and defines the data sources used in the tax gap calculations.

Key topics covered during the discussions included:

- the calculation and understanding of averages and standard deviations.
- quantitative approaches to defining and measuring tax-related risks.

- the use and practical issues involved in stratified random sampling.
- value-at-risk and expected value.

- methods of comparing levels and risks of non-payment and under-payment risks between two or more groups.

understanding the way Power, Pareto, Geometric and Normal (Gaussian) distributions can provide methods of estimating tax gaps.
understanding and calculating the correlation between revenue, tax incidence, tax payments, and other data used for estimating tax gaps.
using regression as a means of predicting or estimating tax gaps, non or under-reporting of taxable income.
the use of weighted averages in making accurate calculations.
reporting on tax gaps and understanding qualitatively the quantitative results obtained; and
the calculation of probability as the incidence of non or underpayment in a population (and the inference of such an incidence on the probability of an individual person's or company's non-or-under-reporting).

Workshop Outcomes

While the specific data discussed in the workshop is confidential, the following is a summary of the outcomes of the discussion between the workshop attendees. These include defining data needed for a top-down tax gap estimation in January 2016 and considering points of possible work on future tax gap estimates.

Enhancements of the STS Bottom-Up Approach

The following enhancements to the existing STS bottom-up tax gap methodology were identified:

methods of including the analysis of risk (and the reporting of standard deviations when providing estimates or averages).
identification and stratification of sub-groups of tax payers based on differences in their risk of non-compliance
the use of stratified random sampling in bottom-up tax gap estimation.
the refinement and simplification of calculations and formulae used in arriving at tax gap related estimates.
writing down the methodology used for other STS and other colleagues to follow in the future; and
including black market activities (potentially by increasing the use of surveys and other information in the tax gap estimation procedure).

Top-Down Tax Gap Approach

To support the forthcoming top-down tax gap assessment the following was agreed:

Top-down tax gap estimation requires a sum-of-parts approach – basically estimating tax incidence for large categories of tax payers across major tax types (income, profit, value-added and excise). These estimates are added together to arrive at a total estimated tax incidence (how much tax payers own in theory if they pay all their taxes fully). A bottom-up approach uses sampling from various groups to arrive at inferences about the entire population. For example, a stratified random sample of companies in Chisinau might provide estimated tax incidence and payment data used to infer tax evasion by the entire population of Chisinau companies (to take an overly simplistic example).

Regardless of approach (top-down or bottom-up) the basic methodology for tax gap analysis always consists of two basic parts: estimates of total potential tax (if all taxable entities paid their full taxes due) minus actual payments to Moldova's revenue agencies (principally tax and customs).

The data needed for a top-down tax gap estimate fall into four categories – based on the type of tax they aim at estimating. Such data may include, inter alia:

FOR CORPORATE (PROFIT) TAX

number of companies operating in Moldova,
legally defined tax rates for various types of businesses and (if relevant) types of business activities,
exemptions provided to particular business groups from paying certain kinds of taxes,
the amount (and applicable tax rate) of taxable dividends and capital gains,
total revenues, profits, expenses, employment, capital investment and other balance sheet items in the aggregate or on a sector-by-sector basis, and
estimates of black market activity in production.

FOR INCOME TAX

total incomes earned by consumers (or foreign investors/workers as relevant),
various legally applicable tax percentages (or other rules applied to taxes levied) for wages or other earned income,
legally defined exemptions given or earned by labour/wage earners,
population and employment (broken down by region, demographically or other significant categories),
remittance data (to potentially adjust for non-taxable monies earned by individuals when income is assessed from household surveys), and
paid and unrepresented or under-reported work in Moldova's black or gray market economies.

FOR VALUE-ADDED TAXES

value-added by sector of primary, intermediary and final goods and service providers (as taken from input-output matrices or from other data), and
estimates of business revenues and expenses used for determining value-added as the difference between the cost of inputs and the revenue from outputs,
number of actual productive companies (as estimated from local company to population ratios of other factors), and
exemptions given to the production and sale of certain kinds of goods and services (food, charity services and so forth).

FOR EXCISE TAXES

determination of major excisable products (alcohol, cigarettes, certain luxury goods and others),
estimates of usage incidence (namely the percent of a group of Moldovans drinking excisable spirits and wines and/or the percent of groups smoking a few, several or many cigarettes each day),
the general or specific division of tax monies paid for excise (as opposed to profit or other) taxes,
estimates of the number of providers of excisable goods, and
any exemptions due to excisable goods providers (like state-owned enterprises and so forth).

Other issues Identified

Once tax gap methodologies change, past (or future) estimates might be adjusted to make yearly tax gap estimates comparable. The workshop considered ways of quantifying changes to yearly tax gap estimates based on changed to underlying economic fundamentals, changes in factors driving the expansion or contraction of the tax gap and so forth.

Bottom-up tax gap estimates may involve estimates from a census of all tax payers (the methodology required by Inspection Order 1720 referred to above), tax audit data or enterprise survey data. The triangulation of the “true” tax gap involves the use of numerous approaches (sampling, audits, and surveys).

Future issues to consider include the extent to which the STS reports taxes on an incidence and/or cash basis and the extent to which the four (4) major sectors analyzed by previous tax gap analyses remain relevant for in-depth analysis in the future.

Conclusions

The general consensus of all attendees was that the workshop provided a sound basis for moving forward with the joint STS/BRITE tax gap work program over the next 6 months.

Participants discussed follow up meetings to be held between BRITE experts and the STS and MCS (separately and bilaterally) in 2016.

WORKSHOP TO REVIEW AND ENHANCE THE EXISTING STATE TAX SERVICE TAX GAP APPROACH

Date: Wednesday 8 December to Thursday 9 December 2015

Venue: BRITE Meeting Room

Timing: 9.30 to 16.00 Tuesday and Wednesday

Facilitators: Prof. Bryane Michael (Statistical Expert)

Nigel Moore (Senior Advisor)

Wednesday

10.00– 10.40

Introductions and Domestics

Outline of 6 BRITE Month Tax Gap and Statistical Analysis Support Program

10.40 – 11.30

Presentations:

STS Tax Gap Estimation Methodology Approach and Findings – explanation of steps taken and data used (STS Risk Management Expert)

11.30 – 12.30

Interactive discussion to identify difficulties in estimating the Tax Gap (Prof. Michael).

12.30 – 13.30

Lunch

13.30 – 15.00

Review of the present STS Tax Gap approach – identification of areas for future enhancement (Bryane Michaels / Nigel Moore)

15.00 – 15.20

Coffee

15.20 – 16.30

Continuation of discussion on areas for further development of the Tax Gap approach using statistical analysis and techniques. This will be both in the short and long term and will be in the context of how the techniques can refine and inform the Tax Gap assessment (Prof. Michael and Mr. Moore).

Thursday

09.30 – 10.00

Question & Answer Session – clarifications of issues raised during Day 1 and Outline of Day 2 (Facilitator – Nigel Moore)

10.00 – 11.00

Examples of using such things as Statistical Variation, Regression, Correlation Analysis in risk analysis work (Facilitator - Bryane Michaels)

11.00 – 11.20

Coffee

11.20 – 13.00

Based upon the outcome Day 1 identification of any gaps and future needs in relation to the requirements for data to inform the Tax Gap. This will be both in terms of internal and external available data sources and also current and future availability. (Facilitators Michael and Moore)

13.00 – 14.00

Lunch / Departure

14.00 – 14.45

Discussions on the practical arrangements in relation to how the findings of the workshop will be taken forward and how any required new data sources / information will be obtained (Facilitator – Nigel Moore)

14.45 – 16.00

Presentation and discussion on the Top-Down Tax Gap approach to be undertaken in January/February 2016

16.00

Close of Workshop

ANNEX C: PARTICIPANTS CEFTA WEEK 2015

CEFTA Week 2015

List of participating institutions and CEFTA member countries representatives

Institutions represented at CEFTA WEEK 2015:

Ministry of Economy of the Republic of Moldova,

Ministry of Economy of the Republic of Albania,

Ministry of Economy and Ministry of Transport and Communication of Bosnia and Herzegovina,

Ministry of Economy and Ministry of Transport of the Republic of Macedonia,

Ministry of Economy of Montenegro,

Ministry of Commerce from Republic of Serbia,

Ministry of Commerce and Industry of the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo (UNMIK Kosovo).

CEFTA PARTIES			
Albania	Klotilda	Neziri	Director, ministry of Economy
	Nevin	Omuri	Specialist, Ministry of Economy
	Pranvera	Kastrati	Chief Sector, SME and Private Sector Environment, Ministry of Economic Development, Tourism, Trade and Entrepreneurship
	Zamira	Xhepa	Specialist, Ministry of Economy
Bosnia and Herzegovina	Zada	Muminovic	Head of Unit for Trade Relations with European Integrations, Ministry of Foreign Trade and Economic Relations
	Snezana	Hadzic	Ministry of Transport and Communications
	Zorislav	Zadric	Ministry of Transport and Communications
	Sanja	Suka	Associate, Ministry of Transport and Communications
Macedonia	Ilir	Sabani	Ministry of Economy
	Biljana	Dodevska	Ministry of Economy
	Jasminka	Kirkova	Ministry of Transport
Moldova	Stephane Christophe	Bride	Deputy Prime Minister, Minister of Economy, Ministry of Economy
	Octavian	Calmac	Deputy Minister, Ministry of Economy
	Inga	Ionesii	Director, International Economic Cooperation Department, Ministry of Economy

	Dona	Scola	Executive Director, Moldovan Investment and Export Promotion Organization, MIEPO
	Ion	Sula	Minister of Agriculture and Food Industry
	Aliona	Balan	Viceminister of Foreign Affairs and European Integration
Montenegro	Goran	Scepanovic	General Director, Multilateral and Regional Trade Cooperation and Economic Foreign Relations, Ministry of Economy
	Svetlana	Bozovic	Senior Adviser, Ministry of Economy
Serbia	Slobodan	Tomic	Head of department for customs procedures
	Bojana	Todorovic	Assistant Minister, Ministry of Foreign and Internal Trade and Telecommunications
	Jadranka	Zenic Zeljko	Head of WTO Department, Department for Multilateral and Regional Economic and Trade Cooperation, Ministry of Foreign and Internal Trade and Telecommunications
	Ivan	Markovic	Ministry of Foreign and Internal Trade and Telecommunications
UNMIK/ Kosovo* - United Nations Interim Administration Mission in Kosovo	Bajram	Rexha	Director Department VOTL, Kosovo Customs
	Sytrime	Dervisholli	Head of Department of Trade, Ministry of Trade and Industry
	Fejzulla	Mustafa	Head of Land Transport Department, Ministry of Infrastructure
	Mirsad	Simnica	
	Violeta	Alidema	
	Besian	Mustafa	Director, Kosovo Investment and Enterprise Support Agency

Representatives of diplomatic missions accredited in the Republic of Moldova were also present at CEFTA Week 2015.

THIRD COUNTRY/DIPLOMATIC REPRESENTATIVES IN MOLDOVA			
Embassy			
Bulgaria	Georgi	Stefanov	Second Secretary of the Embassy of the Republic of Bulgaria
Romania	Constantin	SOLOMON	Commercial Promotion Office

Ukraine	Valerii	Kolomiet	Economic adviser
Sweden	Andrei	Darie	Program Officer
Germany	Thomas	Weithöner	Deputy Head of Mission
Lithuania	Rimantas	LATAKAS	Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary
Hungary	Mátyás	SZILÁGYI	Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary
Georgia	Merab	Antadze	Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary
USA	James	D. Pettit	Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary
European Union Delegation	Pirkka	Taiopla	Head of the European Union Delegation in the Republic of Moldova
	Wicher	Slagter	Head of Political and Economic Sector

The Forum of member countries of the CEFTA Agreement also *hosted representatives of international and regional institutions.*

CEFTA Secretariat

European Commission

International Finance Corporation, part of the World Bank Group

Regional Cooperation Council

European Bank for Reconstruction and Development (EBRD)

USAID

International Commerce Center (ICC)

South East Europe Transport Observatory (SEETO)

Gesellschaft für Konsumforschung Company (GfK)

United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD)

Germany International Cooperation Agency (GIZ)

European Business Association (EBA)

Foreign Investors Association (FIA)

European Union Border Assistance Mission to Moldova and Ukraine (EUBAM)

Also, due to the importance of the event, CEFTA Week 2015 gathered *representatives of relevant (field) state institutions and business associations:*

National Association of the Moldovan Producers (NAMP)

National Association of Cereal Producers of Moldova

Chamber of Commerce and Industry of the Republic of Moldova

American Chamber of Commerce (AmCham)

Chamber of Commerce and Industry of France

Moldovan-Italian Chamber of Commerce
Small Business Association from Moldova (SBA)
National Federation of Agricultural Producers of Moldova
The Association "Union of Sugar Producers of Moldova"
International Association of Transport of Moldova
"Bio-Grup" Employers Association of Producers and Distributors of Mushrooms of Moldova
National Confederation of Employers of the Republic of Moldova
Employers Association of Light Industry (EALI)
National Agency for Food Safety, Moldova
National Association of Beekeepers of the Republic of Moldova
National Institute of Standardization
IDIS Viitorul.

Business representatives were also present at the event:

SGS Moldova
Agrosfera-BM
Trans Standard, National conformity assessment system
Diginet
Floare Carpet SA
Litera Publisher
Star Tehno Engineering Ltd.
Universcom SA
Free Entrepreneurship Zone Production Park "Otaci-Business"
DAAC System Integrator
Media Security Ltd.
Top Consulting
Glorinal Ltd. Construction Company
CONDRUMAT
Dufremol Ltd.
Free Economic Zone "Ungheni - Business"
ICS Danube Logistics Ltd.
Ionel S.A.
GRAWE Carat
Cartnord
PricewaterhouseCoopers
Ernst & Young.

ANNEX D: SOCIAL MEDIA MONITORING CEFTA WEEK

Social Media monitoring CEFTA WEEK 2015

The largest reach of 1,3K was recorded by the message posted on 25.11.2015 about the Session IV "CEFTA Week 2015" during which the Chambers of commerce presented the Report on implementing the conclusions of the working groups on agriculture. The same post also registered a number of 178 engagement (likes, comments). Another post that recorded a significant reach of 1,1K and an engagement of 129, was posted on 27.11.2015, and presents information the closing of the CEFTA Conference. Please find below the social media report.

Messages posted on Facebook

Ministerul Economiei al Republicii Moldova
12 November at 14:17 · Chisinau · 🌐

Ministerul Economiei, cu sprijinul poporului american prin Programul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională „Comerț, Investiții și Reglementarea Activității de Întreprinzător” (BRITE), va organiza în perioada 24-25 noiembrie CEFTA Week 2015, care își propune să promoveze și să dezvolte cooperarea economică în regiune.

Forumul se va desfășura la Chișinău și are drept scop informarea opiniei publice despre realizările și oportunitățile din cadrul CEFTA (Acordul de Liber Schimb Central-European), evaluarea implementării Acordului, identificarea problemelor și a bunelor practici, precum și coordonarea eforturilor și a politicilor țărilor membre pentru stimularea comerțului și investițiilor reciproce.

Ministerul Economiei al Republicii Moldova
24 November at 10:32 · Chisinau · Edited · 🌐

Viceprim-ministru, ministrul Economiei, Stephane BRIDE: „Esența politicilor promovate de statele membre CEFTA constă în stimularea creșterii durabile și a progresului pe calea integrării în Uniunea Europeană. În cadrul mandatului deținut la CEFTA, Republica Moldova se concentrează pe 5 domenii prioritare interconectate: facilitarea comerțului, liberalizarea comerțului cu servicii, investiții, consolidarea capacităților și transparență. Eforturile noastre comune și coordonate în aceste domenii contribuie la creșterea comerțului cu bunuri și servicii, dar și la stimularea investițiilor, de pe urma cărora beneficiază toate părțile CEFTA” #CEFTAweek2015

Ministerul Economiei al Republicii Moldova
24 November at 13:27 · Chisinau · Edited · 🌐

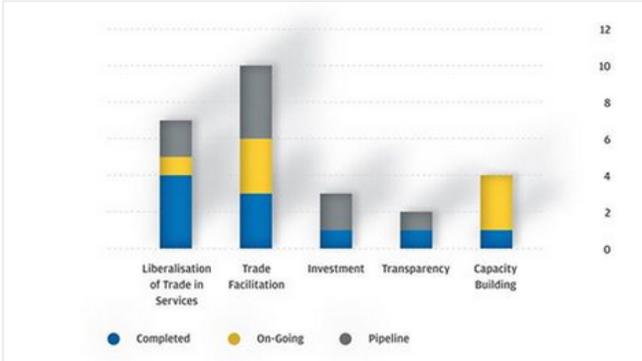
„Platforma CEFTA este importantă, deoarece prin cooperare putem răspunde împreună la două provocări comune: integrarea organică și rapidă în UE și sporirea nivelului de competitivitate. Vreau să menționez că nu vom avea politici comerciale bune, dacă nu vor fi sustenabile, iar acest obiectiv poate fi atins doar având instrumentarul prin care atragem sectorul privat în acest proces. Și este esențial ca decidenții politici să comunice cu mediul de afaceri”, a subliniat președintele Camerei de Comerț și Industrie a RM, Valeriu LAZĂR. #CEFTAweek2015

Post Details

Reported stats may be delayed from what appears on posts

Ministerul Economiei al Republicii Moldova
 Published by Elena Bolşenco [?] · November 18 at 4:08pm · Chisinau ·

Membrii CEFTA au identificat 5 sectoare strategice prioritare, spre care își îndreaptă eforturile. Astfel, proiectele de asistență tehnică sunt implementate în următoarele domenii: facilitarea comerțului (4 proiecte finalizate, 1 proiect în desfășurare, 2 proiecte în curs de elaborare), liberalizarea comerțului cu servicii (3 finalizate, 3 în desfășurare, 4 în curs de elaborare), investițiile (1 proiect încheiat, 2 în curs de elaborare), transparența (1 proiect încheiat, 1 în curs de elaborare) și consolidarea capacităților (1 finalizat, 3 în desfășurare).

Sector	Completed	On-Going	Pipeline
Liberalisation of Trade in Services	4	1	2
Trade Facilitation	3	3	4
Investment	1	2	0
Transparency	1	1	0
Capacity Building	1	3	0

1,339 people reached Boost Post

4 Likes 2 Comments 4 Shares

Like Comment Share

1,339 People Reached

22 Likes, Comments & Shares

14 Likes	4 On Post	10 On Shares
3 Comments	2 On Post	1 On Shares
5 Shares	4 On Post	1 On Shares

93 Post Clicks

65 Photo Views	0 Link Clicks	28 Other Clicks
-----------------------	----------------------	------------------------

NEGATIVE FEEDBACK

1 Hide Post 0 Hide All Posts
 0 Report as Spam 0 Unlike Page

Post Details

Reported stats may be delayed from what appears on posts

Ministerul Economiei al Republicii Moldova
 Published by Elena Bolşenco [?] · November 23 at 12:56pm · Chisinau ·

Astăzi la Chişinău au debutat lucrările „CEFTA Week 2015”, forumul internațional al statelor Central-Europene, organizat de Ministerul Economiei, cu suportul USAID BRITE.

În aceste momente, dar și pe parcursul întregii zile, reprezentanții statelor membre CEFTA sunt antrenați în primul eveniment din programul conferinței regionale - „Negocierile CEFTA asupra serviciilor”, care se desfășoară la Ministerul Economiei. #CEFTAweek2015

1,095 people reached Boost Post

1 Like 4 Shares

Like Comment Share

1,095 People Reached

18 Likes, Comments & Shares

13 Likes	1 On Post	12 On Shares
0 Comments	0 On Post	0 On Shares
5 Shares	4 On Post	1 On Shares

88 Post Clicks

64 Photo Views	0 Link Clicks	24 Other Clicks
-----------------------	----------------------	------------------------

NEGATIVE FEEDBACK

1 Hide Post 0 Hide All Posts
 0 Report as Spam 0 Unlike Page

Post Details Reported stats may be delayed from what appears on posts X

Ministerul Economiei al Republicii Moldova
Published by Elena Bolșenco [?] · November 13 · Chisinau ·

850 People Reached

În acest an Republica Moldova deține președinția CEFTA (Acordul de Liber Schimb Central-European), ai cărui membri sunt Albania, Bosnia și Herțegovina, Macedonia, Moldova, Muntenegru, Serbia, UNMIK Kosovo. CEFTA prevede anularea tuturor taxelor vamale la import și export, a restricțiilor cantitative și a altor taxe, pentru a contribui la dezvoltarea relațiilor comercial-economice bilaterale și multilaterale dintre țările membre.

În acest an Republica Moldova deține președinția CEFTA (Acordul de Liber Schimb Central-European), ai cărui membri sunt Albania, Bosnia și Herțegovina, Macedonia, Moldova, Muntenegru, Serbia, UNMIK Kosovo.

850 people reached

Boost Post

8 Likes 1 Share

 Like

 Comment

 Share

Post Details Reported stats may be delayed from what appears on posts X

Ministerul Economiei al Republicii Moldova
Published by Elena Bolșenco [?] · November 24 at 10:54 am · Chisinau ·

560 People Reached

„Acum este cel mai oportun moment pentru ca statele Central-Europene să colaboreze, cu scopul de a promova investițiile și de a facilita comerțul regional”, a spus ambasadorul Statelor Unite ale Americii în Republica Moldova, James D. PETTIT. #CEFTAweek2015

560 people reached

Boost Post

2 Likes 2 Shares

 Like

 Comment

 Share

Post Details

Reported stats may be delayed from what appears on posts

Ministerul Economiei al Republicii Moldova

Published by Elena Bolşenco [?] · November 16 · Chisinau ·

CEFTA (Acordul de Liber Schimb Central-European) serveşte drept platformă de pregătire pentru viitorii membri ai Uniunii Europene. Acordul stimulează cooperarea economică în regiune prin liberalizarea continuă în domeniul serviciilor și transferurilor de capital, intensificarea comerțului intra-regional, eliminarea barierelor comerciale și armonizarea regulilor de origine – pași importanți spre aderarea la UE.

940 people reached

Boost Post

8 Likes 3 Shares

Like Comment Share

940 People Reached

11 Likes, Comments & Shares

8 Likes | **8** On Post | **0** On Shares

0 Comments | **0** On Post | **0** On Shares

3 Shares | **3** On Post | **0** On Shares

62 Post Clicks

49 Photo Views | **0** Link Clicks | **13** Other Clicks

NEGATIVE FEEDBACK

1 Hide Post | **1** Hide All Posts
0 Report as Spam | **0** Unlike Page

Post Details

Reported stats may be delayed from what appears on posts

Ministerul Economiei al Republicii Moldova

Published by Elena Bolşenco [?] · November 24 at 11:15am · Chisinau ·

A început prima sesiune „CEFTA WEEK 2015” cu genericul „Politica comercială în contextul integrării regionale și dezvoltării economice, din perspectiva reprezentanților CEFTA”, moderată de Renata VITEZ, fost Director al Secretariatului CEFTA. #CEFTAweek2015

298 people reached

Boost Post

4 Likes

Like Comment Share

298 People Reached

5 Likes, Comments & Shares

5 Likes | **4** On Post | **1** On Shares

0 Comments | **0** On Post | **0** On Shares

0 Shares | **0** On Post | **0** On Shares

61 Post Clicks

47 Photo Views | **0** Link Clicks | **14** Other Clicks

NEGATIVE FEEDBACK

0 Hide Post | **0** Hide All Posts
0 Report as Spam | **0** Unlike Page

Post Details

Reported stats may be delayed from what appears on posts

Ministerul Economiei al Republicii Moldova added 6 new photos.

Published by Elena Bolşenco [?] · November 24 at 7:02pm · Chisinau ·

A doua zi a evenimentului „CEFTA Week 2015” s-a încheiat cu discuții asupra subiectelor abordate în prezentările de astăzi și cu recomandări oferite de participanți. Discuțiile din cadrul Conferinței statelor central-europene vor continua mâine, începând cu ora 10:00, cu prezentări ale invitaților internaționali și forumuri specializate. #CEFTAweek2015

781 People Reached

8 Likes, Comments & Shares

8 Likes **8** On Post **0** On Shares

0 Comments **0** On Post **0** On Shares

0 Shares **0** On Post **0** On Shares

68 Post Clicks

15 Photo Views **0** Link Clicks **53** Other Clicks

NEGATIVE FEEDBACK

0 Hide Post **0** Hide All Posts
0 Report as Spam **0** Unlike Page

Post Details

Reported stats may be delayed from what appears on posts

Ministerul Economiei al Republicii Moldova added 11 new photos.

Published by Elena Bolşenco [?] · November 25 at 3:09pm · Chisinau ·

În cadrul Sesiunii IV a „CEFTA Week 2015” se desfășoară Forumul CEFTA al Camerelor de Comerț, unde va fi prezentat raportul cu privire la implementarea concluziilor grupurilor de lucru pentru Agricultură și SPS, pentru TBT și NTB, pentru Vamă și Reguli de Origine, pentru Comerțul în Servicii. Printre vorbitorii invitați se numără: dl Rajesh AGGARWAL, Conducător Unitate, Facilitarea Comerțului și Politicilor de Afaceri, ITC, dl Wicher SLAGTER, delegația UE în Republica Moldova, reprezentanții USAID în Moldova și reprezentanți ai statelor membre CEFTA – sectorul privat și public. #CEFTAweek2015

1,294 People Reached

13 Likes, Comments & Shares

12 Likes **8** On Post **4** On Shares

0 Comments **0** On Post **0** On Shares

1 Shares **0** On Post **1** On Shares

178 Post Clicks

35 Photo Views **0** Link Clicks **143** Other Clicks

NEGATIVE FEEDBACK

0 Hide Post **0** Hide All Posts
0 Report as Spam **0** Unlike Page

Post Details Reported stats may be delayed from what appears on posts

Ministerul Economiei al Republicii Moldova
Published by Elena Bolşenco [?] · November 27 at 8:10am · Chisinau ·

Evenimentul internațional „CEFTA Week 2015”, care s-a desfășurat în premieră la Chișinău, a ajuns la final. Forumul a fost organizat de Republica Moldova, care deține în acest an Președinția CEFTA, cu scopul de a promova și a dezvolta cooperarea economică între statele central-europene.
#CEFTAweek2015

1,064 people reached Boost Post

7 Likes 1 Share

Like Comment Share

1,064 People Reached

12 Likes, Comments & Shares

10 Likes	7 On Post	3 On Shares
0 Comments	0 On Post	0 On Shares
2 Shares	1 On Post	1 On Shares

129 Post Clicks

78 Photo Views	0 Link Clicks	51 Other Clicks
--------------------------	-------------------------	---------------------------

NEGATIVE FEEDBACK

0 Hide Post 0 Hide All Posts
0 Report as Spam 0 Unlike Page

Dates of Facebook messages posting

All Posts Published

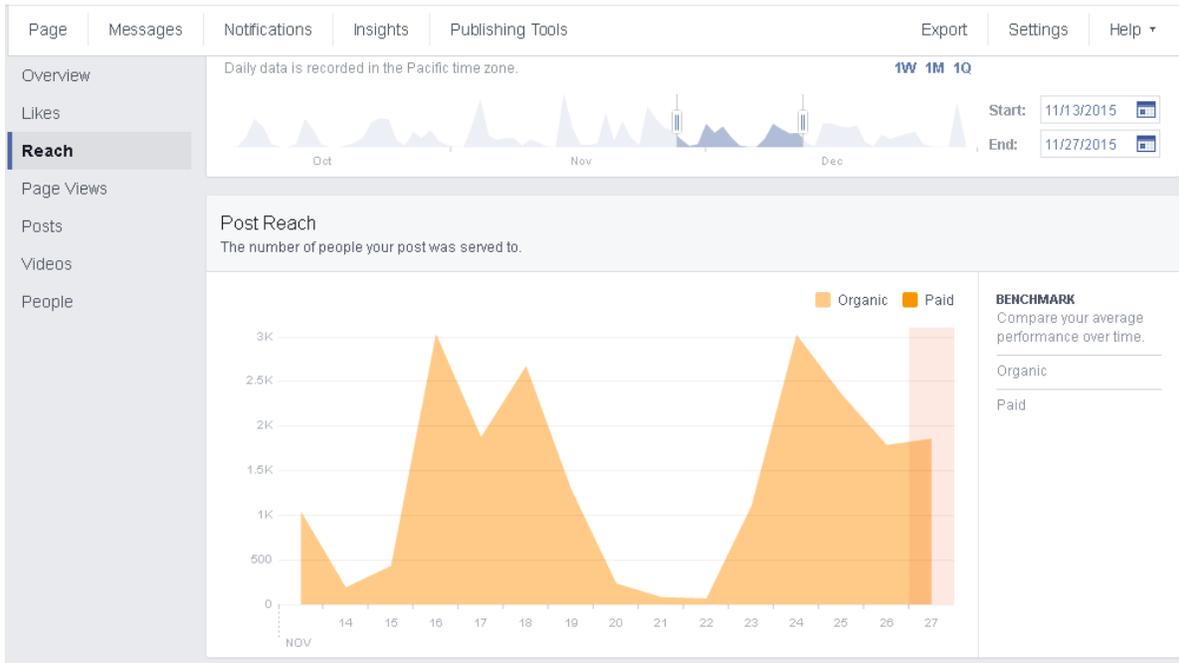
■ Reach: Organic / Paid
 ■ Post Clicks
 ■ Likes, Comments & Shares

Published	Post	Type	Targeting	Reach	Engagement	Promote
Overview						
Likes	11/27/2015 8:10 am		Evenimentul internațional „CEFTA Week 2015”, care s-a desfăș	1.1K	129	12
Reach	11/26/2015 4:58 pm		Astăzi „CEFTA Week 2015” continuă cu Reuniunea Comitetului	575	35	2
Page Views	11/26/2015 3:31 pm		Reprezentanții CEFTA, întruniți la Chișinău, în perioada 23-26 no	915	119	4
Posts	11/26/2015 12:05 pm		Viceprim-ministrul, ministrul Economiei, Stéphane Bride, a avut a	<div style="border: 1px solid black; padding: 2px;"> Organic 733 Paid 0 </div>	83	10
Videos	11/25/2015 4:13 pm		Reprezentanții CEFTA, care se află la Chișinău în perioada 23-26	733	494	6
People	11/25/2015 3:30 pm		Reprezentanții CEFTA, aflați la Chișinău, participă și la o sesiun	512	69	0
	11/25/2015 3:09 pm		În cadrul Sesiunii IV a „CEFTA Week 2015” se desfășoară Forum	1.3K	178	13

11/25/2015 12:44 pm	 Dejan LASICA, Manager general SEETO: „Strategia SEE 2020 a			374		25 0	
11/25/2015 12:08 pm	 Dragana DJURICA, Expert, Com itetul pentru investiții RCC: „Un			423		50 1	
11/25/2015 12:03 pm	 Violane KONAR-LEACY, Manage r de Proiect Regional, Trade Log			168		29 0	
11/25/2015 11:48 am	 Toshiaki SAKATSUME, Economi st superior, BERD: „BERD a fina			190		27 1	
11/25/2015 11:42 am	 Jasminka KIRKOVA, Consilier d e Stat, Ministerul Transporturilor			197		25 0	
11/25/2015 11:03 am	 Snežana HADŽIĆ, Ministerul Tra nsporturilor și Comunicațiilor al			305		29 0	
11/25/2015 10:57 am	 Mathias VON TUCHER, ICS Dan ube Logistics SRL/Giurgiuilești P			187		24 1	
11/25/2015 10:44 am			335		47 5		
11/24/2015 7:02 pm			781		68 8		
11/24/2015 6:55 pm	 Marijana AGIC-MOLNAR, Adriatic Region Director GfK: „Barometru			348		21 2	
11/24/2015 5:01 pm	 Vasile PLĂMĂDEALĂ, Ofițer pe C omerț, Delegația Uniunii Europ			552		35 5	
11/24/2015 4:35 pm	 Dragana DJURICA, expert Creșt ere Integrată, Consiliul de Coop			441		44 2	
11/24/2015 4:27 pm	 Dr. Denise PENELLO RIAL, Exp ert UNCTAD: „Există măsuri non			290		31 1	
11/24/2015 3:56 pm	 Rajesh AGGARWAL, Conducăto r Unitate, Facilitarea Comerțului			456		26 2	
11/24/2015 3:46 pm	„Printre cele mai importante real izări ale acestui an, putem evide			660		18 13	
11/24/2015 3:32 pm	 Ramesh CHAITOO, Expert pe co merț in domeniul serviciilor din			227		25 0	
11/24/2015 3:20 pm	 Violane KONAR-LEACY, Manage r de Proiect, Regional Trade Log			215		24 0	
11/24/2015 3:07 pm	 Gordana TOSEVA, Consultant S uperior, USAID Regional Econo			153		22 0	
11/24/2015 3:00 pm	 Jadranka ZENIC ZELJKOVIC, Di rector Departament OMC, Minist			118		22 0	
11/24/2015 2:54 pm	 Biljana DODEVSKA, Secretar de Stat, Ministerul Economiei al Ma			127		26 0	
11/24/2015 2:37 pm	 Pranvera KASTRATI, Șef Direcție „ÎMM și mediul sectorului privat,			191		41 1	
11/24/2015 2:28 pm			139		36 1		

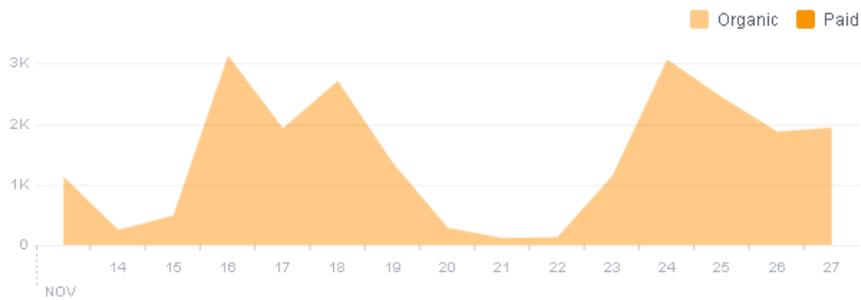
11/24/2015 2:09 pm	 Silvana MOJISOVSKA, Profesor, Universitatea Internațională de			147		30 1	
11/24/2015 1:49 pm	 Julia OTTO, Director de țară, ERD: „Statele membre se confrun			196		33 3	
11/24/2015 1:27 pm			186		42 1		
11/24/2015 1:08 pm	 Sanjin ARIFAGIC, Șef de Unitate, Economie și Dezvoltare Socială,			158		31 1	
11/24/2015 12:40 pm			401		26 3		
11/24/2015 12:11 pm			326		26 2		
11/24/2015 11:50 am	 Goran SCEPANOVIC, Director G eneral, Ministerul Economiei al			188		22 1	
11/24/2015 11:32 am			194		34 2		
11/24/2015 11:15 am			298		61 5		
11/24/2015 11:03 am			359		51 7		
11/24/2015 10:54 am			560		44 8		
11/24/2015 10:44 am			464		49 8		
11/24/2015 10:32 am			219		39 2		
11/24/2015 10:14 am			552		136 10		
11/24/2015 8:34 am	Forumul Economic Vienez este un eveniment important pentru c			980		19 5	
11/23/2015 12:56 pm			1.1K		88 18		
11/18/2015 4:08 pm			1.3K		93 22		
11/18/2015 3:12 pm	Volumul total al vânzărilor nete al producției industriale fabricată d			1.2K		19 11	
11/18/2015 2:12 pm	Ministerul Economiei informează că Agenția Internațională pentru			2.4K		81 32	
11/18/2015 8:22 am			649		61 7		
11/17/2015 4:01 pm	<td></td> <td></td> <td>1.2K</td> <td></td> <td>886 12</td> <td></td>			1.2K		886 12	
11/16/2015 2:11 pm	Companii chineze sunt interesat e să investească în Republica M			3.4K		126 39	
11/16/2015 9:00 am			940		62 11		
11/13/2015 2:22 pm			850		56 13		

General statistics of Facebook messages

Total Reach

The number of people who were served any activity from your Page including your posts, posts to your Page by other people, Page like ads, mentions and checkins.

BENCHMARK
Compare your average performance over time.

Organic

Paid

Административные стимулы для экспорта мяса

На прошлой неделе вступило в силу постановление правительства о «едином окне» по выдаче разрешительных документов на экспорт продуктов и субпродуктов животного происхождения.

Согласно документу, «единые окна смешанного типа» создаются во всех территориальных подразделениях Национального агентства по безопасности пищевых продуктов (ANSA). Через эти «окна» на основании заявления – единственного документа, необходимого экспортеру на момент инициирования процедуры – служащий ANSA выдает четыре акта: санитарно-ветеринарный сертификат, сертификат соответствия на партию продуктов; ветеринарно-санитарное заключение на экспорт и ветеринарно-санитарное разрешение на транспорт.

Судя по процитированным в СМИ заявлениям руководителей минсельхоза и ANSA система «единого окна» призвана упростить и удешевить процесс выдачи документов для экспорта продуктов, а также сократить количество контактов

экспортеров с сотрудниками ведомства – в качестве меры профилактики коррупции.

По мнению директора предприятия по убою животных и экспорту мяса Navelina Валериу Хартти, едва ли можно всерьез отнести к продекларированному сокращению тарифов на сертификаты с 1 тыс. до 400 леев, если учесть, что цена партии мяса, экспортлируемого всего одним большегрузным автомобилем-рефрижератором, может превышать миллион леев.

Кроме того, действовавшая прежде система документального оформления экспорта продуктов животного происхождения не была чрезмерно сложной и громоздкой. Единственным неудобством для некоторых экспортеров была необходимость отправляться за оригиналами сертификатов в кишиневский офис ANSA. Теперь их будут выдавать региональные «окна» ведомства (заявки, как и прежде можно будет предоставлять лично и письмом в электронной форме или на бумажном носителе). Вместе с тем, и экспортеры, и сами сотрудники ANSA сомневаются, что в новой системе

«единых окон» наряду с простотой удастся достичь и заявленной оперативности – сертификаты выдаются в течение 6-10 рабочих дней, за которые сотрудникам системы необходимо провести инспекции, анализы и прочие оргмероприятия. Видимо, скорость прохождения процедуры будет во многом зависеть от технической оснащенности работников системы, в том числе транспортом, горючим и т.д. Прежде экспортер мог ускорить дело, например, обеспечив доставку отобранных ветврачом проб в лабораторию собственным транспортом.

Система «единых окон» – не единственное нововведение последних дней, ориентированное на стимулирование экспорта. В четверг минсельхоз и ANSA провели презентацию Системы идентификации и прослеживаемости животных. По словам исполняющего директора ANSA Григоре Порческу, элементы этой системы в Молдове действуют уже семь лет, ее создателем является минсельхоз, пользователем – администратором – с недавних пор подведомственное правительству агентство. Система

состоит из регистров-баз данных, в которых фиксируются факты постановки животных на учет, их перемещение, убой. В текущем году эта система модернизирована за счет новых интерфейсов и программного обеспечения.

Впрочем, руководители животноводческих предприятий сомневаются в том, что нововведения в административной системе РМ способны оказать серьезное влияние на экспорт – рынок пока не располагает к его активизации. По их словам, после прошлогоднего введения Россией таможенных пошлин на многие виды мяса, экспорт в эту страну существенно сократился. Альтернативные поставки в Белоруссию это падение в полной мере не компенсировали. В результате, в текущем году цены спроса заготовителей на свинину и говядину в Молдове сократились на 20-30% (более чем с 40 до 25-30 леев/кг в убойном весе без НДС). Отчасти этому способствовал статистический рост поголовья и производства мяса (в первом полугодии 2015 объем выращивания скота и птицы в живом весе увеличился на 10,5%, до 82,8 тыс. тонн).

Если излишки свинины пока поглощает внутренний рынок, в основном промпереработчики, то говядину производители распродают уже не успевают. Как отмечают трейдеры, с рынка уходят посредники: с учетом быстрой инфляции и потенциального повышения тарифов на газ/электроэнергию закупать у животноводов/переработчиков излишки сырья для закладки его на хранение становится невыгодно. Тем более что обострится проблема несвоевременных платежей со стороны покупателей-ритейлеров.

Тем не менее, в ноябре операторы рынка ожидают острый рост предложения мяса со стороны животноводов из-за потенциального дефицита и подорожания кормов (прежде всего, кукурузы и отечественного соевого шрота), который спровоцирует процесс сведения поголовья. В такой ситуации ослабление цен на мясо, вероятно, продолжится. В результате чего экспорт замороженного мяса станет выгоден даже на защищенный высокими тарифами российский рынок.

В.К.

«Другой подход» к продовольственной безопасности в ЕС

Законодательство и применяемая практика регламентирования в области безопасности пищевых продуктов в Республике Молдова сильно бюрократизированы и излишне затратны как для хозяйствующих субъектов, так и для Национального агентства по безопасности пищевых продуктов (ANSA). И при этом не обеспечивают необходимую защиту внутреннего рынка в части ветеринарного и фитосанитарного контроля.

Таковы общие выводы сравнительного анализа процедур и правил регламентирования экспорта-импорта продовольственной продукции в ЕС и в Молдове, проведенного румынскими экспертами Лучианом Бонча (ветеринарный контроль) и Марией Моника Порка (фитосанитарный). Авторы исследования подчеркивают, что проблемы участников внешнеэкономической деятельности в Молдове начинаются еще на этапе подготовки к осуществлению операций экспорта-импорта. Им необходимо представить в ANSA пакет документов и получить соответствующее разрешение от агентства. На это тратятся время и деньги предпринимателя. В ЕС на этом этапе никаких документов никому представлять не нужно.

Правда, чтобы в Молдове перейти к этой практике, необходимо создать электронную систему контроля, аналогичную европейской TRACES. В этом случае хозяйствующий субъект самостоятельно вводит в систему все необходимые данные о предстоящей операции. Наличие в системе базы данных о хозяйствующих субъектах, осуществляющих торговые операции с пищевыми продуктами, а также ее «привязка» к законодательной базе ЕС позволяют контролирующим органам за-

ранее получить всю необходимую информацию о компании-импортере и характере груза, на основе чего провести предварительный анализ рисков.

- Получение разрешения на импорт не только бюрократическая и дорогостоящая для бизнеса процедура, но и практически бесполезная, - заметил Лучиан Бонча. - Отсутствие электронной базы данных и возможности комплексной оценки потенциальных рисков приводит к запоздалой реакции органов в случае импорта продукции, представляющей опасность для населения. Эта процедура неэффективна и во многом дублируется на последующих этапах осуществления санитарно-ветеринарного контроля. Поэтому мы рекомендуем от нее отказаться.

На последующих этапах контроля в Молдове также применяется слишком много процедур, а многие из них к тому же дублируются, констатируют эксперты. В частности, при осуществлении импорта продуктов животного происхождения в ЕС разрешение на ввоз груза выдается после осуществления проверки на идентичность товара, сверки документов и физического досмотра, включая лабораторные анализы. Все это время товар находится в зоне контроля и не допускается в страну, что обеспечивает эффективность защитных мер в случае необходимости.

В Молдове ввоз этих же товаров контролируется в два этапа. Сначала осуществляются те же процедуры идентификации, проверки документов и физического досмотра, после чего ставится штамп, разрешающий импорт. Но если в ЕС после этого этапа товар непосредственно отправляется по назначению, в Молдове начинается внутренний пограничный контроль, также предусматривающий все уже проведенные процедуры проверки. И еще раз тот же по-

рядок документального контроля, физического осмотра и идентификации товара повторяется при доставке груза по назначению. «Такая многоступенчатая проверка по одним и тем же параметрам не только нелогична, отнимает много времени и сил у контролирующих органов, создает предпосылки для бюрократизации и влияния человеческого фактора, но и абсолютно непозволительна с точки зрения обеспечения продовольственной безопасности», отмечают авторы сравнительного анализа. - Ведь большинство процедур реального контроля и лабораторного исследования товара проводятся уже после попадания груза на территорию страны. Мы рекомендуем Молдове как можно скорее внедрить практику ЕС и отказаться от физического контроля каж-

дой партии товара, а работать на основе анализа рисков и выборочного контроля».

Подготовка и презентация исследования были осуществлены в рамках программы развития предпринимательской, инвестиционной и торговой деятельности в Республике Молдова (BRITE) USAID. Эксперт BRITE Александру Савва отметил для «ЛП», что сравнительный анализ практики ЕС и нашей страны в столь чувствительном вопросе, как регламентирование экспорта-импорта продуктов питания, был очень необходим.

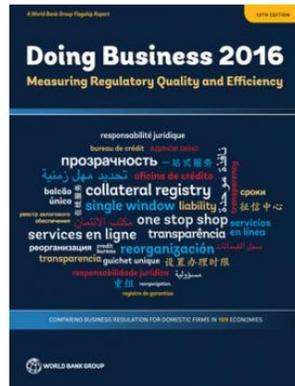
«Мы давно сотрудничаем с ANSA в вопросах развития учреждения и гармонизации молдавского законодательства с европейскими директивами, есть позитивные перемены, - заметил Савва. - Но что каса-

ется практики применения мер контроля, очень трудно находить аргументы для отказа от тех или иных годовых применяемых процедур. В этом плане именно сравнительный анализ и рекомендации наших европейских коллег могут стать самым весомым аргументом. И мы уже убедились в этом. После презентации исследования мы провели встречи с руководством минсельхоза и ANSA, ознакомили их с выводами и рекомендациями экспертов ЕС. Состоялся очень продуктивный разговор о необходимости внедрения в самые сжатые сроки европейской практики в области контроля безопасности пищевых продуктов при осуществлении экспорта-импорта товаров».

Дмитрий КАЛАК

Парадоксы Doing Business в Молдове

№ 41 (1112) 06 ноября 2015

В рейтинге Всемирного банка Doing Business-2016 Молдова расположилась на 52 месте (среди 189 стран, включенных в рейтинг), опустившись на три позиции по сравнению с предыдущим отчетом. При этом в процентных пунктах мы чуть улучшили показатели — 70,97 пункта против 70,76 годом ранее при максимуме в 100 баллов.

Основные критерия оценки легкости ведения бизнеса включают регистрацию предприятий, получение разрешений на строительство, подключение к системе электроснабжения, регистрацию собственности, получение кредитов, защита миноритарных инвесторов, налогообложение, международная торговля, обеспечение исполнения контрактов и разрешение неплатежеспособности. У Молдовы по пяти показателям рейтинг выше среднего значения, по другим пяти — хуже. Лучше всего дела обстоят с регистрацией собственности и предприятий.

Хуже всего у Молдовы положение с получением разрешений на строительство, где мы обосновались на 170 месте. Юрист программы USAID BRITE Александру Сава принимал участие в подготовке рейтинга по Молдове в качестве независимого эксперта. «Проблема с выдачей разрешений на строительство возникает на уровне местных органов управления, - отметил он для «ЛП». - При том, что правом выдачи разрешительных документов в этой сфере обладают свыше 900 структур, унифицированной практики и ее развития нет. В этом главная сложность. А еще в том, что основные трудности у предпринимателей возникают на стадии получения градостроительных сертификатов и непосредственно разрешений на строительство. На этом этапе множество других государственных органов — санитарная и пожарная службы, экологи, организации по снабжению электроэнергией, газом, водой и др. - хотя обязательно участвовать в процессе согласования документов. В рамках программы BRITE мы сейчас продвигаем идею создания «единого окна» для выдачи разрешений, чтобы предприниматели не бегали месяцами по разным инстанциям. И сделать унифицированную систему, к которой будут иметь доступ все органы местной власти и сопутствующие структуры, от которых зависит выдача документов».

Наши собеседники отмечают, что редко в какой стране среди процедур значится этап согласования проекта на предмет соблюдения «красной линии» (пределная черта размещения объекта по отношению к улице). В мировой практике «красная линия» четко определена в генплане города, и ни одному застройщику в голову не придет перейти эту черту.

Управляющий партнер адвокатского бюро Turcan&Cazacu Александр Цуркан считает, что и сама методология составления рейтинга Doing Business нуждается в совершенствовании. «Наша компания постоянно участвует в подготовке доклада Всемирного Банка, - отметил он для «ЛП». - Но при этом когда знакомимся с итоговыми результатами, они могут значительно отличаться от тех оценок, что мы давали по тому или иному критерию. Объясняется это просто — наряду с нами анкету заполняют, к примеру, в примэрии. И у них диаметрально противоположное видение и оценка различных процедур и практики их применения, чем у бизнеса. Но усредненная оценка не всегда корректно отражает положение вещей именно с точки зрения ведения бизнеса. К примеру, по закону выдача разрешений на строительство производится в течение 15 дней. И в перечне процедур Doing Business по Молдове по этому индикатору указан срок в 14 дней. Но представители бизнеса прекрасно знают, что на деле это может длиться несколько месяцев. Правда, если в предусмотренные сроки разрешение не получено, строительство можно начинать на основе поданной декларации. Но тут чередой начинаются «визиты» различных структур — и поди каждому докажи свою правоту».

Другим «проблемным местом» делового климата Молдовы является подключение к системе электроснабжения. По этому критерию мы на 104 месте, опустившись на 4 позиции по сравнению с прошлогодним рейтингом. Хотя опять же, в процентном отношении показатели страны выросли на 0,27 пунктов. Чтобы подключить объект к электросетям, в Молдове необходимо пройти через 7 процедур, потратить на это 113 дней и денег в сумме 778,3% в пересчете на душу населения. Эксперт IDIS Viitorul Ион Мунтяну считает, что основными негативными факторами в этом сегменте можно считать ту же порочную практику заедывания в процессе получения разрешения на подключения к электросетям многих «сопутствующих» структур, а также неопределенность в вопросе точки подключения. «Если речь идет о подключении отдельно стоящего объекта или количество новых клиентов не столь большое, то они прокладывают сети до ближайшей подстанции за свой счет. Из-за этого и стоимость подключения высокая. Если упорядочить процесс застройки города, то такие случаи можно свести к минимуму, и снабжающая организация самостоятельно будет прокладывать сети, что снизит затраты предпринимателей», - заметил Мунтяну.

Но по мнению Александра Цуркан, в данном случае опять же следует говорить о несовершенстве методологии и разности подхода в разных странах к трактовке понятия «подключение к системе электроснабжения». «В Южной Корее, которая лидирует в рейтинге по этому критерию, необходимо всего три процедуры, их можно пройти за 18 дней и стоит это совсем недорого, - объясняет Цуркан. - Но если мы внимательно изучим процедуры в Молдове и Корее, то выясним, что они в этот критерий включают только действия непосредственно по подключению объекта к системе электроснабжения и получение необходимых документов для этого. А в Молдове — все этапы строительства объекта и согласования схемы подключения к электросетям. Поэтому если говорить в целом, то есть проблема несоответствия норм и сроков, прописанных в законах, с реальным положением вещей. И второй момент — разное толкование одних и тех же критериев и процедур. В силу этого в одних случаях ситуация в Молдове может быть значительно хуже, чем мы выглядим в рейтинге, в других — наоборот».

В этом году Всемирный Банк подготовил ряд дополнительных исследований, которые позволяют лучше понять тенденции развития экономик разных стран. Наиболее любопытным из них выглядит показатель «удаленности от передового рубежа», который позволяет оценить в абсолютном выражении результаты, характеризующие правовой режим страны и степень их изменения с течением времени. Показатель удаленности от передового рубежа для страны принимает значения от 0 до 100 баллов, где 0 баллов присваивается наилучшим показателям, а передовой рубеж получает 100 баллов. Так вот, Молдова с 2010 года сделала скачок с 58,74 пунктов до 70,97 пунктов в 2016 году. Для сравнения, Румыния за этот же период продвинулась к передовому рубежу с 63,04 баллов до 73,78, Россия — с 54,93 до 71,13 пунктов, а Украина — 39,69 до 63,04. Но самое любопытное — многолетний лидер рейтинга Doing Business Сингапур за этот же период отдалился от передового рубежа с показателями 91,79 пунктов в 2010 году и 87,34 балла в этом.

Как упростить отчетность предприятий

В ноябре прошлого года правительство утвердило концепцию и план действий для улучшения национальной системы отчетности под названием «Консолидированный отчет».

Концепция, разработанная по инициативе Экономического совета, предполагает объединение в одном формате всей отчетности предприятий – статистической, финансовой, налоговой. Спустя год рабочая группа из представителей различных ведомств все еще изучает возможности такого улучшения.

В Планах действий для улучшения национальной системы отчетности предусмотрен ряд мероприятий, направленных на упрощение системы отчетности путем эффективного обмена данными между госучреждениями и исключения дублирования отчетной информации. Рабочая группа из представителей министерства экономики, министерства финансов, ГНИ, НКМС, НКСС, НБС и Центра электронного управления должна найти возможные пути объединения отчетности, разработать предложения по сокращению показателей, а также по унификации методов расчета, периодичности и способов представления отчетов. Желательно, все перейти в электронный формат и устранить для этого технические препятствия. Кроме того, намечено внедрить упрощенную систему отчетности для микро-предприятий.

По словам председателя рабочей группы, секретаря Экономического совета Думитру Алайба, «изначально идея состояла в том, чтобы максимально упростить национальную систему отчетности и исключить дублирование информации из различных отчетов, а также дублирование отчетов, предоставляемых предприятиями в разные ведомства. Унификация должна сократить виды отчетности, тем самым – снизить административное давление, привести к экономии времени и ресурсов бизнеса. Таким образом могут быть устранены несоответствия в базах данных различных госструктур, налажен электронный документооборот. Подобные системы действуют во многих странах ЕС». По данным Всемирного банка за 2014 г., один хозяй-

Секретарь Экономического совета Думитру Алайба: «Спротивление, конечно, есть, и оно ощутимое!»

ствующий субъект, работающий в Молдове, тратит на составление всей необходимой отчетности в среднем 185 часов в год. По оценкам экспертов, в результате планируемой оптимизации системы отчетности, это время сократится до 60 часов в год к 2018 г.

Обычно для повышения собираемости налогов и иных обязательных платежей власти ищут способы максимально упростить ту или иную отчетную процедуру. Можно ли сблизить налоговый и бухгалтерский учет, чтобы снизить издержки бизнеса? По мнению экспертов, единого учета не будет никогда: есть значительные отличия в законодательных требованиях и в затратах. У финансовой и налоговой отчетности разные цели – отразить экономическое состояние и рассчитать налоги соответственно. Например, расходы на страхование по бухучету включаются в себестоимость продукции, а по налоговому – списываются в составе прочих расходов. Можно лишь точнее упростить две отчетности. А поскольку радикально упростить учет бизнесу оказалось делом непростым, решено было сконцентрироваться на

упрощении налоговой отчетности. А именно – на отчетах о налогообложении фонда оплаты труда.

Не во всех ведомствах согласны с таким подходом. В Национальной кассе социального страхования считают, что объединять отчетность по налогам на фонд оплаты труда невозможно, поскольку при учете используется разная расчетная база: для подоходного налога и взносов ОМС – из полученной заработной платы, для взносов социального страхования – из начисленной. В Национальном бюро статистики считают, что не все статистические формулы поддаются унификации. Механически объединить форматы можно, но переход к иному формату потребует дополнительных усилий и времени. Кроме того, внедрение унифицированных стандартов отчетности потребует нормативных изменений.

четности требует определенных усилий – нужно меняться изнутри и не бояться новых подходов, которые хорошо работают в других странах. В конце концов, решение будет принимать будущее правительство. Нельзя допустить, чтобы вся реформа стала заложником ведомственных интересов. Мы уже опаздываем с результатами».

Поскольку возникла необходимость в специальном исследовании, чтобы понять, в каких рамках мы можем что-то изменить, летом к работе межведомственной комиссии были привлечены эксперты проекта BRITE. По словам эксперта Михая Бологан, упрощения все же возможны. А для этого надо устранить различия между системами начисления подоходного налога, взносов социального и медицинского страхования, которые не повлияют на качество и объем данных по учету выплат в бюджет и учету движения рабочей силы. Затем можно перейти к новой модели подготовки налоговой отчетности на основе внесения корректировок.

разнятся с персональным кодом работника (IDNP), процесс движения рабочей силы, а значит сопоставления всех трех кодов автоматизирован.

Отказаться от собственной системы кодификации и унифицировать коды налогоплательщика не составит большого труда. В программе правительства был запланирован к концу 2016 г. переход системы социального страхования с учета плательщиков по персональным кодам социального страхования (с его аннулированием) на учет по IDNP. А Национальная компания медицинского страхования хоть сейчас готова отказаться от бумажных носителей учета – полисов медицинского страхования. Таким образом, объединив как форматы поименованного учета застрахованных лиц, так и движения рабочей силы, мы решаем, как минимум, несколько задач – исключаем отчеты о штатном расписании, об активации налогоплательщиков, прощаемся с трудовыми книжками», – говорит Олег Сырбу.

Несколько сложнее решается задача консолидации от-

Закон «О государственном контроле предпринимательской деятельности», принятый в 2012 г., не выполняется. К такому выводу пришел Экономический совет при премьер-министре, констатируя, что 70% учреждений, включенных в список из 27 контролирующих органов, не публикуют графики проверок предприятий или не указывают цель проверок в Государственном регистре проверок control.ro.gov.md. Закон обязывает госконтролеров не только публиковать годовой план проверок, но и извещать предприятие накануне проверки, указывать персоналии проверяющих и определять объем контроля.

Планирование и проведение контроля на основе четких критериев является залогом доверительных отношений власти и бизнеса, – считают в Экономическом совете и приводят в пример Таможенную службу РМ, которая в октябре на заседании совета объявила, что берет на себя дополнительную обязанность ежеквартально публиковать на сайте регистра проверок результаты контроля хозяйствующих субъектов. Это решение было принято с целью повысить прозрачность и доверие предпринимателей, а также формирования здоровой среды для развития бизнеса в Молдове, сообщается в пресс-релизе Экономического совета.

«Спротивление, конечно, есть, и оно ощутимое», – говорит Думитру Алайба. С одной стороны, бизнес приветствует инициативу, делегирует своих специалистов в рабочую группу, чтобы помочь. Но есть ведомства, которые не очень хотят каких бы то ни было перемен по той простой причине, что просто так привыкли работать или не хотят терять полномочия. Но мы стараемся их переубедить. Реформирование системы от-

«Анализируя весь спектр отчетной документации, мы обнаружили, что около 9% показателей дублируется в той или иной форме, а вся информация, содержащаяся в отчетах, может быть условно разделена на два больших блока – персональный учет рабочей силы и учет суммы выплат из фонда оплаты труда. Соответственно у нас два решения по унификации отчетности исходя из этих двух составляющих одновременно перед всеми контролирующими органами – ГНИ, НКМС, НКСС, НБС», – говорит Михай Бологан.

Унификация отчетности по движению рабочей силы, которая подразумевает как поименный учет предприятия физических лиц в качестве налогоплательщиков, так и информацию о категории занятости, персональные данные, не представляет особых проблем, считает эксперт Олег Сырбу. «Все заинтересованные ведомства подключены к государственному регистру населения, государственному регистру юридических лиц. И несмотря на то, что присваиваемые плательщикам персональные коды в системах социального и медицинского страхования

четов о произведенных выплатах в соответствующие бюджеты, говорят эксперты. Расчетная база для всех видов учета должна быть унифицирована, но для этого необходимо изменить нормативную базу. И скорее всего она должна быть ориентирована на начисленные суммы дохода. Поэтому на первом этапе эксперты предлагают механически объединить форматы отчетности по всем видам выплат из фонда оплаты труда (IRV14, MED08, BASS и REV5) в сводный отчет, сохранив дифференцированный подход. На втором этапе, когда расчетная база будет единой, появится возможность все виды налогов объединить в одном формате. Естественно, будет сокращен и список «бенефициаров» консолидированной отчетности, устранены различия в способах сдачи отчетов. Все они будут переведены на портал единой электронной отчетности, учреждены единые сроки и периодичность, с возможностью подтверждения одной электронной подписью разных типов отчетов уполномоченным для этого лицом».

Ирина КОВАЛЕНКО

Промышленность Республики Молдова в январе-сентябре 2015 года

Индекс промышленной продукции в январе-сентябре 2015 года составил 104,0% по сравнению с январем-сентябром 2014 года. В сентябре 2015 года по сравнению с сентябрем 2014 года, индекс промышленной продукции составил 96,7%.

В январе-сентябре 2015 г. по сравнению с январем-сентябром 2014 года в пищевой промышленности объемы производства увеличились на 0,9%. За этот же период выросло производство в та-

ких отраслях, как производство электрооборудования – на 43,0%; производство химических веществ и химических продуктов – 25,3%; производство основных фармацевтических продуктов и препаратов – 20,7%; пошив одежды – 12,4%; производство резиновых и пластмассовых изделий – на 8,6%; производство машин и оборудования – 6,8%; производство компьютеров, электронного и оптического оборудования – на 6,4%.

При этом снижение объемов производства по сравнению с январем-сентябром 2014 года отмечено в производстве табачных изделий – на 56,1%; металлургия – на 19,7%; производству бумаги и бумажной продукции – на 6,0%.

В энергетическом секторе производство выросло на 5,2%, в том числе в электроэнергетике – на 4,6%.

Национальное бюро статистики РМ

Cum n-au reușit patru guverne să promoveze o reformă

Dincolo de situația dezastruoasă în care a fost adusă țara de către alianța partidelor declarate proeuropene, aflată la guvernare iată că de șase ani, în pofida declarațiilor făcute, aceasta s-a dovedit a fi și una profund antireformatoare. Schimbările promise n-au mai fost îndeplinite din diferite motive: fie că nu corespundeau intereselor reale ale clasei mijlocii, fie că aceasta nu avea suficient timp pentru a le duce la bun sfârșit în perioadele scurte de afare în exercițiu a guvernelor fiind antrenată în lupta pentru putere.

Ion Chișlea

Chiar dacă nu contraveneau intereselor clasei guvernante, multe proiecte necesare pentru a ameliora climatul investițional și situația economică în ansamblu n-au ajuns la o finalitate logică deoarece n-au intrat în prioritățile alianței de guvernare.

Este și cazul unui proiect, menit să simplifice la maxim cadrul de reglementare în comerțul interior. Potrivit statisticilor, principala ramură a economiei moldovenești este cea a comerțului și serviciilor. Nu mai puțin de 68% dintre întreprinderile, care funcționau la 1 ianuarie curent, erau antrenate în ramura comerțului și a serviciilor fie că este vorba de comerțul cu amănuntul sau cu ridicata, fie de restaurante și hoteluri sau de alte servicii, cu excepția celor financiare.

Ne place sau nu, structural, economia moldovenească este una de consum și moldovenii, cei care se încumetă să deschidă o afacere, preferă în proporție de peste 2/3 să aleagă comerțul sau serviciile. Și, deși acest domeniu este suprarreglementat, aici există probabil cele

mai mari încălcări și abateri de la normele de funcționare.

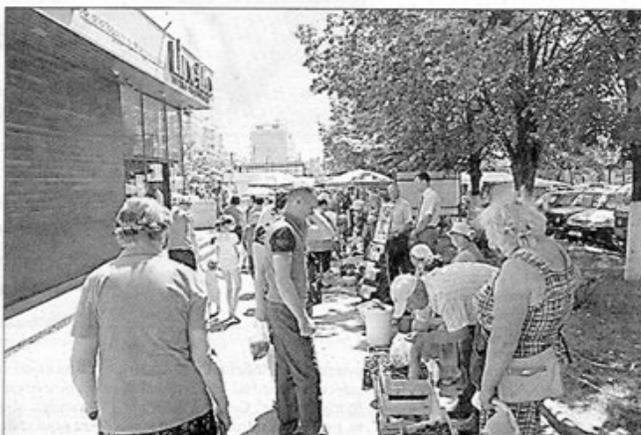
Pornind de la aceste realități, USAID prin Programul său BRITE (Comerț, Investiții și Reglementarea Activității de Întreprinzător), s-a angajat să consulte Ministerul Economiei la elaborarea unui proiect de lege, care să faciliteze activitatea propriuzisă a întreprinderilor din comerț.

Reglementări multe și ineficiente plus lipsă de transparență

Studiile au constatat că normele ce reglementează în prezent autorizațiile de funcționare a unităților comerciale sunt confuze și dificil de aplicat.

În total, procedura de eliberare a autorizației presupune participarea a până la șapte autorități implicate nemijlocit în examinarea unității de comerț ce urmează a fi autorizată. Și fiecare din ele poate efectua inspecții la fața locului, deși în unele cazuri acest lucru nu este conform legislației.

Procesul ia și foarte mult timp, or fiecare autoritate implicată își rezervă o perioadă de 15 zile pentru exa-

minarea cererii. Dacă ținem cont de faptul că în procesul de autorizare sunt implicate în medie 5 autorități, chiar și în cazul în care agentul economic corespunde din start rigorilor legale, sunt necesare circa 70 de zile pentru parcurgerea procedurilor legate de obținerea autorizației de funcționare.

Și asta este doar începutul. După începerea funcționării, întreprinderea este asaltată cu controale și inspecții de diferit gen, una mai absurdă decât alta, care nu fac decât să complice funcționarea unității.

Vlad Șuleanschi care recent a deschis, împreună cu doi parteneri americani, un restaurant în centrul capitalei povestea pentru ECONOMIST că una din cele mai deranjante situații se referă la lipsa informației publice despre toți pașii de urmat

pentru obținerea autorizației de funcționare. Nici măcar cerințele fiecărei autorități în parte nu le găsești. „Eu cu ochii închiși intram la fiecare autoritate. Și nici acum nu știu dacă fac totul corect, aștept primul control ca să văd ce-mi vor spune. Toți pașii pentru obținerea autorizației de funcționare, taxele și termenele trebuie să fie foarte clare, mai ales că am doi parteneri investitori americani care trebuie susținuți, dar nu să le fie puse bețe-n roate”, relatează antreprenorul.

De la 70 la 7 zile

Proiectul de lege elaborat cu suportul BRITE urmează să schimbe cardinal această stare de fapt. El stabilește clar setul de documente necesare de prezentat în vederea obținerii autorizației, care a fost redus considerabil, și

momentele când autoritățile au dreptul să efectueze verificările de rigoare. În plus, antreprenorul nu va trebui să aștepte primirea autorizațiilor pentru a începe activitatea. Este suficient să-și adapteze spațiul comercial rigorilor impuse de cadrul normativ și să anunțe printr-o notificare pe propria răspundere că intrunește toate condițiile necesare activității. Ulterior, într-un mod stabilit, autoritățile vor verifica unitatea dacă s-a conformat normelor de funcționare și, în caz că nu, aceasta ar putea fi sancționată chiar până la sistarea activității.

Dacă proiectul va fi adoptat, termenul de obținere a autorizației de funcționare se va reduce de la 70 la 7 sau 15 zile (în cazul în care este necesară efectuarea controlului la fața locului) și vor fi excluse pre-avizele lipsite de

necesitate.

Iar pentru ca legea adoptată să fie respectată de către factorii de decizie, experții de la BRITE sunt dispuși să elaboreze o platformă online, unde să fie plasate în mod obligatoriu toate deciziile autorităților locale în privința activității de comerț. Această practică, obligatorie prin legislație, va asigura transparența cadrului decizional, excluzând posibilitatea abuzurilor din partea factorilor de decizie.

Doi ani și patru guverne

Primele discuții privind necesitatea modificărilor în cauză au avut loc în 2013, încă pe timpul guvernului Filat. Elaborarea propriuzisă a proiectului a început la finele anului, pe timpul guvernului Leancă. Au urmat apoi încă două guverne investite cu puteri depline, conduse de Chiril Gaburici și Valeriu Streleț. De fiecare dată, proiectul ajungea să fie examinat de guvern, uneori chiar aprobat, după care guvernul era demis, iar noul executiv lua toată procedura de la început. Adică fiecare ministru și autoritate centrală trebuiau să reexamineze proiectul.

Acum autorii așteaptă cel de-al cincilea guvern pentru ca proiectul să ajungă în sfârșit în Parlament. Acesta ar putea însă întârzia, iar finanțarea planificată de USAID pentru elaborarea platformei online, care să transparentizeze cadrul decizional referitor la comerț, va fi retrasă dacă nu va fi valorificată până în primăvara lui 2016.

Leac pentru abuzurile funcționarilor locali

CUM poate fi făcută lumină în actul decizional al autorităților publice locale

Acum câțiva ani, când se pregătea semnarea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană, multă lume de la Bruxelles era de-a dreptul încântată de ritmurile cu care R. Moldova adopta legi conforme standardelor europene. În naivitatea lor, europenii credeau că odată adoptate legile, reformele pot fi considerate ca și făcute, or respectarea legilor reprezintă în esență schimbarea.

Ion Chișlea

Acum ei au înțeles probabil că pentru moldoveni este mult mai simplu să găsească o mulțime de subterfugii pentru a evita respectarea legii decât să se conformeze cerințelor ei.

Un caz emblematic în acest sens îl reprezintă adoptarea în 2010 a Legii privind autorizațiile în construcții, considerată la acel moment aptă să revoluționeze unul dintre cele mai greoaie domenii de afaceri din R. Moldova. Legea adoptată cu susținerea USAID, prin intermediul programului Biztar, facilita în mare obținerea autorizațiilor în construcții și a certificatelor de urbanism, fapt ce urma să se răsfrângă pozitiv asupra lejerității derulării afacerilor.

Potrivit unui ghid elaborat atunci, legea urma să asigure un șir de îmbunătățiri față de reglementările precedente, conferind un grad sporit de stabilitate și prezizibilitate în domeniul autorizării construcțiilor, stabilind cerințe concrete și complete, fapt ce va exclude diferite interpretări. Totodată, legea trebuia să simplifice considerabil cerințele și procedurile pentru obținerea documentelor necesare. De asemenea, aceasta anula o serie de plăți existente anterior și reducea în mare măsură plățile pentru obținerea autorizației de construire.

La un an de la adoptarea legii, discutând cu reprezentantul unei firme de construcții, am aflat însă că nu s-a mai schimbat nimic în domeniu, deoarece legea nu funcționează. Și asta deoarece, autori-

tățile locale, în atribuțiile cărora intră și eliberarea autorizațiilor de construcții, de obicei, o încălcă. Și așa cum nu există un sistem de monitorizare a deciziilor luate de autoritățile publice locale, este practic imposibil să le învinuiești de nerespectarea legii.

Drept urmare, reglementările în construcții rămân una dintre cele mai dificile momente în viața antreprenorilor, care se apucă să le facă. Această realitate este reflectată și în clasamentul Doing Business al Băncii Mondiale, ce măsoară lejeritatea cu care se inițiază și se derulează afacerile în lume. Dacă, potrivit unui clasament de la finele lunii octombrie curent, în acest an, R. Moldova a urcat la general în acest clasament cu 19 poziții, plasându-se pe poziția 63, la capitolul „autorizații în construcții” a cedat un loc, ocupând poziția 170.

Platforma online, care poate asigura transparența

Pornind de la această stare de fapt, un nou proiect al USAID în R. Moldova, BRITE, s-a angajat să elaboreze un sistem online care să includă toate deciziile luate de către autoritățile locale. Este vorba de o platformă online unde vor fi publicate absolut toate deciziile luate de primari sau consiliile locale. Și pentru ca aceștia să nu se eschiveze de la respectarea legislației, publicarea deciziilor trebuie să fie cerută prin lege.

Este vorba despre trei sisteme online, unite într-o singură platformă. Prima se referă la toate deciziile autorităților locale, ince-

„La un an de la adoptarea legii, discutând cu reprezentantul unei firme de construcții, am aflat însă că nu s-a mai schimbat nimic în domeniu, deoarece legea nu funcționează. Și asta deoarece, autoritățile locale, în atribuțiile cărora intră și eliberarea autorizațiilor de construcții, de obicei, o încălcă.”

Cel de-al doilea site vizează autorizațiile în comerț, una dintre cele mai răspândite forme de antreprenoriat la sate. Acesta este elaborat în conformitate cu Legea privind autorizarea activității de comerț. Legea respectivă urmează să simplifice la maximum activitatea în domeniul comerțului. De exemplu, dacă până acum trebuia 70 de zile pentru a primi o autorizație, legea nouă prevede că este suficient ca antreprenorul, conformându-se benevol cerințelor legislației, să notifice autoritățile că a început activitatea și să declare pe propria răspundere că s-a conformat cerințelor legale de funcționare.

Pe parcursul activității, autoritățile locale sau unii inspectori, fie de la pompieri, fie de la sanepid, urmează să viziteze unitatea pentru a vedea dacă antreprenorul a îndeplinit toate cerințele. În caz contrar, acesta poate fi sancționat, inclusiv până la retragerea dreptului de activitate a unității. De altfel, notificarea poate fi făcută online, iar sistemul o contabilizează automat ceea ce exclude factorul uman.

Aceeași logică este valabilă și pentru cel de-al treilea sistem, care se referă la autorizațiile în construcții. Termenul legal în care un antreprenor trebuie să primească autorizația în construcții este de 30 de zile de la data depunerii cererii. Conform legii adoptate în 2010, dacă aceasta nu este acordată în acest termen, iar autoritatea nu oferă argumente în acest sens, ea se consideră acordată automat.

Finanțarea proiectului este valabilă încă jumătate de an

Proiectul privind platforma online trebuie adoptat odată cu modificarea a trei legi care vizează actele autorităților locale, procesul de autorizare în comerț și cel de autorizare în construcții, toate fiind pe moment elaborate de către specialiștii BRITE.

Pentru modificarea lor este însă nevoie de un guvern funcțional pe care nu îl avem. Potrivit reprezentanților BRITE, angajamentul USAID de a finanța elaborarea platformei online expiră în jumătate de an.

Cum sunt pregătite drumurile moldovenesti pentru sezonul de iarnă

În această iarnă, pentru deszăpezirea drumurilor și distribuirea materialului antiderapant vor fi folosite 483 de mașini și utilaje, care sunt pregătite la nivel de 85%. Despre aceasta a anunțat viceministrul în exercițiu al Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, Vitalie Rapcea, în cadrul ședinței de ieri a Guvernului.

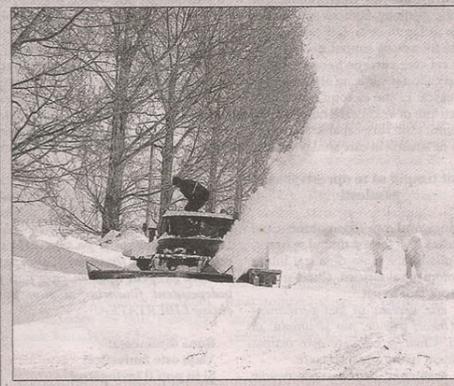
Potrivit acestuia, în prezent, administrarea și întreținerea drumurilor este asigurată de 14 întreprinderi SA „Drumuri”. În funcție de necesitate, aceste întreprinderi vor contracta agenții economice din teritoriu pentru utilizarea suplimentară a tehnicii de deszăpezire.

De remarcat că dintre cele 483 de mașini și utilaje, 177 sunt dotate cu sisteme de monitorizare prin satelit (GPS) în scopul utilizării corecte a tehnicii rutiere la executarea lucrărilor.

În ce privește materialul antiderapant, estimările Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor arată că pentru sezonul de iarnă 2015-2016 sunt necesare aproximativ de 80 mii de tone. În prezent, sunt disponibile 23 de mii de tone de material antiderapant și 21 de mii de tone de nisip. Totodată, se achiziționează sare tehnică, ce va permite pregătirea a 20,5 mii de tone de material antiderapant.

Pe drumurile naționale și locale sunt instalate 40 de camere video pentru monitorizarea și vizualizarea condițiilor de circulație pe timp de iarnă. De asemenea, au fost identificate sectoarele de drum pe care se produc cel mai des triene, unde se preconizează instalarea a 43 de km de parazăpezi.

Potrivit ultimelor date, marcajele rutiere de pe drumurile naționale au fost realizate în proporție de doar 60%.

Exporturile, îngreunate de prevederi absurde ale legislației

REGLEMENTAREA procesului de export din Moldova: multă birocrație și prevederi inutile

Organizația pentru promovarea investițiilor și comerțului (MIEPO) organizează zilele acestea cel de-al treilea forum al exportatorilor moldoveni. Evenimentul nu este însoțit de o situație prielnică în domeniu, statisticile arătând în primele nouă luni ale anului o scădere a exporturilor cu aproape 17%.

Ion Chișlea

Potrivit lui Valeriu Lazăr, președinte al Camerei de Comerț și Industrie, potențialul de export al economiei moldovenești nu este valorificat nici pe departe în pofida faptului că, pentru moment, Republica Moldova are încheiate acorduri de liber schimb cu circa 75% din țările cu care avem relații comerciale. Adică, exportăm fără taxe comerciale. Rămâne să fim competitivi și să ocupăm un loc pe aceste piețe imense. Potrivit Domnii Școala, director executiv MIEPO, numărul consumatorilor de pe aceste piețe se ridică la 880 milioane. Încă, din păcate, problemele economice ale țării și în special mentalitatea anacronică în ce privește adaptarea la competiția dintr-o economie de piață, inclusiv a producătorilor și oamenilor de afaceri, frânează acest proces.

Și dacă există și probleme de ordin obiectiv pentru exporturi ce țin de situația de criză de pe unele piețe tradiționale de desfacere, mai avem un șir de lacune și în ce privește procesul de reglementare a exporturilor. Spre exemplu, potrivit unui studiu, elaborat la inițiativa proiectului BRITE al programului USAID în Moldova, la noi procesul de certificare a produselor agroalimentare, destinate exportului, conține o mulțime de proceduri absurde, care nu au niciun folos însă care îngreunează considerabil activitatea exportatorilor.

Avizarea – o procedură total inutilă

Să luăm ca exemplu avizarea

procedurii de export. Dacă în UE aceasta nădăcușă nu există, în Moldova este vorba despre un proces greoi, care presupune depunerea unei documentații de către operator, verificarea acesteia și emiterii unui aviz de export de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor. Este o procedură birocratică, lipsită de relevanță, care nu protejează de niciun risc ce ține de siguranța alimentelor, și nu constituie o garanție a calității și siguranței produselor.

Lipsa accesului la informație

În ce privește certificarea calității și siguranței produselor, în Republica Moldova nici nu există o bază de date cu modele de certificate și legislația în vigoare disponibilă operatorilor. Se atestă lipsa accesului la informație, atât a ANSA, cât și a operatorilor, din cauza absenței unui sistem informațional.

În UE există așa-numitul sistem TRACES, unde exportatorul se înregistrează o singură dată și unde se acumulează toată informația despre acesta pe parcursul activității sale. Un fel de istoric al exporturilor operatorului în cauză. Având acces online la profilul fiecărui exportator, orice autoritate de profil din UE își poate crea o imagine despre acesta. Exportatorul nu trebuie să treacă la fiecare partidă de export aceeași procedură de certificare.

Controlul la frontieră, lipsit de sens

Este firesc ca mărfurile care

intră în țară să fie controlate minuțios de către autoritățile abilitate pentru a nu admite anumite fraude, contrabandă sau produse infestate. Nu și exporturile odată ce marfa trece alte proceduri de control în țara de origine și este controlată minuțios la intrarea în țara de destinație.

De aceea, în UE acest control nu se aplică.

În Republica Moldova, potrivit studiului, controlul la frontieră a exporturilor se aplică și este o procedură birocratică, lipsită de relevanță, care nu asigură niciun risc ce ține de siguranța alimentelor și nu constituie o garanție a calității și siguranței produselor.

Două autorizări ale unităților de transport – și pentru circulație internă, și pentru export

La noi, ANSA efectuează controlul mijlocului de transport și emite autorizație pentru acesta pe un termen de un an. Controlul se face în conformitate cu o legislație anacronică, nefiind diferențiate unitățile ce se supun înregistrării. El presupune o autorizare periodică (anuală). Autorizarea mijloacelor de transport conține normele UE. Dar cel mai absurd fapt este că operatorii sunt obligați să obțină o nouă autorizare în vederea efectuării operațiunilor import-export, suplimentar autorizații obținute pentru plasarea/circulația produ-

selor pe piața internă. De parcă standardele de siguranță a alimentelor ar fi diferite.

Dezinfectarea mijlocului de transport, lipsită de logică

Dar cea mai hilară procedură este cea legată de dezinfectarea camioanelor ce efectuează transportul. Această procedură în RM este efectuată contra plată de ANSA. Potrivit martorilor, o firmă contractată de autoritatea respectivă improașcă la trecerea frontierei roțile camionului cu o soluție specială, considerată dezinfectant. Chi-purile asta ar preveni introducerea unei infecții pe roțile camionului în țara de destinație a exportului.

În UE dezinfectarea și menținerea camionului într-o stare sanitară bună intră, după cum e și normal, în obligațiile transportatorului.

Studiul recomandă apropierea de standardele UE în procesul de reglementare

Studiul, elaborat de către BRITE, constată că practicile și reglementările aplicate în Republica Moldova sunt birocratizate și necesită costuri semnificative pentru ANSA și operatorii economici, dar nu asigură protecția necesară în domeniul siguranței alimentelor. Pentru înlăturarea deficiențelor, se recomandă următoarele:

- Crearea unui sistem informațional similar sistemului TRACES, cu baze de date necesare;
- Efectuarea controlului la fron-

tieră în conformitate cu cerințele și procedurile UE;

- Eliminarea procedurii de avizare a exportului și avizul de export;

- Eliminarea controlului la PIF pentru operațiunile de export;

- Substituirea autorizării unităților/mijloacelor (anuală) de transport cu înregistrarea (pe termen nelimitat);

- Efectuarea controlului unităților/mijloacelor de transport în cadrul controalelor la destinație conform programelor multianuale;

- Transferarea responsabilității primare de dezinfectare către operator, autoritatea competentă având rol de verificare a modului de îndeplinire a acestor cerințe de către operator;

- Intocmirea și aplicarea planurilor de contingență (planuri în situații de criză) în domeniul siguranței alimentelor.

Recomandările menționate au fost inserate în cadrul proiectului de modificare și completare a unor acte legislative a Republicii Moldova, pe care BRITE urmează să le promoveze în următoarele luni.

Recent, a fost organizată o masă rotundă, unde părțile vizate în studiu au fost consultate în privința oportunității lor. Deocamdată, reacțiile din partea autorităților responsabile (Varnă, ANSA) sunt favorabile. Să vedem dacă se ajunge și la implementarea propriuzisă a schimbării.

CITATIE PUBLICĂ

În conformitate cu prevederile art. 108 Cod de Procedură Civilă al Republicii Moldova, se dispune citarea publică a părților Leonid Gheorghe, domiciliat în mun. Chișinău, str. Vadul lui Vodă 78, ap. 10, la Judecătoria Ciococa, mun. Chișinău, str. M. Sadoveanu 24/1, sală nr. 3, pentru data de 10.12.2015, ora 10.00, în cauza civilă intentată de Tri colici Olga privind încasarea sumei.

În caz de neapareare, cererea va fi examinată în lipsa dvs., în conformitate cu art. 108 CPC al RM.

Judecător, *Spoială Alexandru*

Judecătoria Soroca, în conformitate cu art. 108 CPC al RM, solicită prezenta lui *Levitchi Lilian Serghei*, domiciliat în r. Soroca, s. Stoican, la ședința judiciară care va avea loc pe data de 21.12.2015, ora 09.00, în indata Judecătoria Soroca (str. Independenței 62, bir. 11) în calitate de părț în procesul civil intentat de Bulat Adrian Gheorghe privind încasarea datoriei.

Judecător, *Cocitov Petru*

**MOLD
street**

FinArt Moldova.com

AUTENTIFICARE

E-mail:

.....

INTRĂ

[Ai uitat parola? | Cont Nou](#)

DESPRE

SERVICII

ABONAMENT

PUBLICITATE

CONTACTE

AGENDA

ARTICOLE

FOTO

NEWSLETTER

VIDEO

Cum compania nașului lui Vlad Filat a fost favorizată de Vamă

Teme: [Litigiile comerciale](#) [Comerț extern și datorii](#) [Achiziții publice și licitații](#)

Consiliul Concurenței a constatat că Serviciul Vamal a încălcat legislația prin crearea neintemeiată de situații privilegiate unor întreprinderi prestatoare a serviciului de terminal vamal.

Articol complet

Joi, 19.11.2015 07:38

Terminalul Vamal de pe strada Industriala aparține companiei Lucea

Foto: viorelralean.livejournal.com

A fost nevoie de patru ani și jumătate pentru ca autoritatea responsabilă de respectarea legislației concurențiale să investigheze și să adopte o decizie în privința cazurilor de favorizare a unor companii de către Serviciul Vamal.

Compania nașului lui Vlad Filat, presta servicii pentru vamă

Este vorba de patru companii ce prestat servicii de terminal vamal în raza municipiului Chișinău: Romalex Service SRL (fondată de frații Vasile și Valerian Batcu, Lionida Ambrosi, Elena și Petru Sârghi), Aviatehnologie SA, East-Auto-Lada SRL (fondator Mihail Maranța cu 99.7%) și Lusmecon SA (controlată de familia lui Anatol Ghilag, directorul Agenției Relații Funciare și Cadastru și naș al experimierului Vlad Filat).

Pe 18 martie 2011, compania Construct Arabesque SRL a sesizat Agenția Națională pentru Protecția Concurenței (în prezent Consiliul Concurenței) precum că cele patru întreprinderi percep plată "pentru intrarea și staționarea camioanelor în zona de control vamal în vederea efectuării operațiunilor de vămuire, numit de către întreprinderi - serviciul terminal".

"Aceste plăți se percep pentru fiecare intrare și staționare a camioanelor pe teritoriul întreprinderilor menționate", se menționa în solicitare.

Totodată, Construct Arabesque susținea că "la efectuarea operațiunilor de vămuire, colaboratorii vamali, solicită în mod obligatoriu intrarea și staționarea camioanelor în zona de control vamal".

"Conform regulamentului cu privire la zona de control vamal, precum și în baza art. 186 din Codul Vamal, pentru efectuarea operațiunilor de vămuire, camioanele intră pe teritoriul zonei de control vamal, dar nu pe teritoriul acestor întreprinderi", se preciza în sesizarea depusă de Construct Arabesque SRL.

Vama incheia contracte, fără licitație

În cadrul investigației Consiliul Concurenței a stabilit că Serviciul Vamal a semnat cu cele patru companii contracte de prestare a serviciilor de terminal vamal, în baza cărora acestea se așumau să creeze condiții pentru activitatea vameșilor. În același timp drept contraprestație Serviciul Vamal are doar obligația de a garanta funcționarea zonei de control vamal pe teritoriul întreprinderii fără a-și asuma un oarecare angajament financiar suplimentar.

Consiliul Concurenței a constatat că deși acordurile de colaborare dintre vama și cele patru companii nu fac referire la aplicarea taxelor pentru staționare de către proprietarii terminalelor și nu prevăd executarea anumitor servicii pe teritoriul zonei de control vamal, "întreprinderile administrează serviciul de intrare și staționare a unităților vamale și respectiv nu cade sub incidența reglementărilor vamale.

În urma investigației Consiliul Concurenței a constatat că începând cu anul 2009, Serviciul Vamal nu a organizat "carea concursuri de selecție a întreprinderilor pe teritoriul cărora se află zonele de control vamal".

Aceasta chiar dacă potrivit Codului Vamal, "una din atribuțiile organului vamal este de a dezvolta parteneriatul public-privat în domeniul vamal și să colaboreze cu mediul de afaceri".

"Prin neorganizarea vreunei proceduri de selecție a partenerilor privați expres stipulată de legislație s-a limitat concurența și participarea potențialelor întreprinderi prestatoare de servicii la procedura de selecție a Serviciului Vamal", se arată în decizia din 13 octombrie 2015 a Consiliului Concurenței.

Totodată Consiliul constată încălcarea prevederilor art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea concurenței de către Serviciul Vamal "prin crearea neintemeiată de situații privilegiate unor întreprinderi prestatoare a serviciului de terminal" și obligă Serviciul Vamal să desfășoare "procedurile de selecție necesare în strictă conformitate cu normele concurențiale în vigoare".

Terminalele vamale sunt ilegale

Decizia Consiliului Concurenței nu rezolvă însă problema terminalelor vamale, spun experții.

"În prezent funcțiile unui "terminal vamal" nu sunt reglementate niciărei în legislație. Pentru a elimina acest gol e nevoie de modificat Codul Vamal astfel încât să fie reglementată inițierea, funcționarea și/sau lichidarea terminalelor vamale în Moldova", susține Adrian

Gheorghită, expert la Camera de Comerț Americană din Republica Moldova (AMCHAM).

Specialistul face referință și la studiul "Reglementarea Competenței teritoriale a Organelor Vamale și a Statutului Terminalelor Vamale în Moldova", elaborat în 2014 de compania GDC SOLUTIONS pentru AMCHAM, în care se constată că "oficial toate terminalele care funcționează pe teritoriul Republicii Moldova (fără depozitare) pot fi considerate ca fiind ilegale și pot fi închise".

"Nu există baze legale pentru deschiderea unor astfel de terminale sau închiderea acestora. Furnizarea de oportunități de a face afaceri pentru terminale se află exclusiv în puterea autorității vamale, fără ca pentru aceasta să existe reglementări legislative", se arată în studiu.

Totodată autorii susțin că aceasta situație, lipsită de previzibilitate, îi împiedică pe proprietari să investească pentru a-și dezvolta și îmbunătăți serviciile.

Infrastructură și servicii proaste

"Deoarece activitatea terminalelor nu este una reglementată, nimeni nu poartă responsabilitate pentru bunurile deteriorate și/sau furate. Mai mult decât atât, proprietarii terminalelor își organizează procesele interne din cadrul terminalelor fără restricții și prevederi ce țin de prestarea serviciilor. Și, în final, nu sunt reglementate nici tarifele impuse agenților economici", se arată în studiu.

Autorii mai susțin că din cauza infrastructurii proaste "la intrarea în terminale se formează cozi imense, care se întind pe străzile din afara teritoriului.

"Zonele pentru parcare sunt supraîncărcate, amplasarea camioanelor nu este organizată, birourile reprezentanților instituțiilor care sunt obligați să participe la procesul de vămuire așa precum ofițerii vamali, funcționarii care asigură controlul sanitar, fitosanitar, traducătorii, brokerii vamali, și alții, sunt situate în diferite părți ale terminalelor. Astfel, procesele serviciilor interne prestate au fost identificate ca fiind lipsite de organizare și care consumă mult timp", se mai arată în studiu.

Serviciile logistice nu sunt adaptate la volumul de lucru existent, iar încărcarea/descărcarea și cântărirea mărfurilor se face contra cost și fără mijloace suficiente.

După ce intră, în final, pe teritoriul terminalului, exportatorii/importatorii sunt nevoiți să stea la cozi adționale, așteptând hamalii și stivuitorarele disponibile pentru a efectua încărcarea/descărcarea mărfurilor.

Atât importatorii/exportatorii, cât și transportatorii intervievați au confirmat faptul că timpul total necesar pentru vămuirea mărfurilor

antrepoziționar cu un set complet de servicii, care să asiste comunitatea de afaceri în procesele de vămuire".

Tarifele pentru serviciile sunt stabilite de deținătorii de terminale:

- **Tarife pentru parcare:** Vehicule cu fără remorcă cu o capacitate care nu depășește 3 tone:
 - a) Pentru prima zi – 180 MDL
 - b) Pentru zilele următoare – 90 MDL/zi
- Vehicule cu remorcă care depășesc 3 tone:
 - a) Prima zi – 250 MDL
 - b) Pentru zilele următoare – 150 MDL
- **Tarife pentru încărcarea/descărcarea mărfurilor:** Serviciile de încărcare și descărcare manuală – 300 MDL/tona; mecanizat – 30 MDL pentru un palet standard și 60-100 MDL pentru un palet ne-standard.

Tarif pentru depozitarea mărfurilor în depozit localizat în zona de control vamal: 500 MDL pe zi (24 ore).

Inițiativă ce va permite afaceriștilor să economisească 28.000 de ore

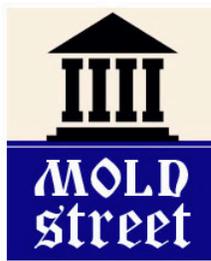
"Terorism financiar" și racket fiscal

BNS

[f](#) [ini place](#) [Distribuie](#) Lui Aurel Stratan și altor 141 le place asta.

Vizualizări: 1717

AUTENTIFICARE

E-mail *****

INTRA

[Ați uitat parola?](#) | [Cont Nou](#)

DESPRE

SERVICII

ABONAMENT

PUBLICITATE

CONTACTE

AGENDA

ARTICOLE

FOTO

NEWSLETTER

VIDEO

Cum compania nașului lui Vlad Filat a fost favorizată de Vamă

Terme: [Litigiul comercial](#) [Comert extern](#) și [datoriile Achiziții publice și licitații](#)

Consiliul Concurenței a constatat că Serviciul Vamal a încălcat legislația prin crearea neînțeleasă de situații privilegiate unor întreprinderi prestatoare a serviciului de terminal vamal.

[Articol complet](#)

Joi, 19.11.2015 07:38

Terminalul Vamal de pe strada Industrială aparține companiei Lusmecon

1 2

Foto: [viorelralean.livejournal.com](#)

A fost nevoie de patru ani și jumătate pentru ca autoritatea responsabilă de respectarea legislației concurențiale să investigheze și să adopte o decizie în privința cazurilor de favorizare a unor companii de către Serviciul Vamal.

Compania nașului lui Vlad Filat, presta servicii pentru vamă

Este vorba de patru companii ce prestau servicii de terminal vamal în raza municipiului Chișinău: Romalex Service SRL (fondată de frații Vasile și Valerian Batcu, Lionida Ambrosi, Elena și Petru Sârghi), Aviatehnologie SA, East-Auto-Lada SRL (fondator Mihail Mararița cu 99,7%) și Lusmecon SA (controlată de familia lui Anatol Ghilaș, directorul Agenției Relații Funciare și Cadastru și naș al expremierului Vlad Filat).

Pe 18 martie 2011, compania Construct Arabesque SRL a sesizat Agenția Națională pentru Protecția Concurenței (în prezent Consiliul Concurenței) precum că cele patru întreprinderi percep plată "pentru intrarea și staționarea camioanelor în zona de control vamal în vederea efectuării operațiunilor de vămuire, numit de către întreprinderi - serviciul terminal".

"Aceste plăți se percep pentru fiecare intrare și staționare a camioanelor pe teritoriul întreprinderilor menționate", se menționa în solicitare.

Totodată, Construct Arabesque susținea că "la efectuarea operațiunilor de vămuire, colaboratorii vamali, solicită în mod obligatoriu intrarea și staționarea camioanelor în zona de control vamal".

"Conform regulamentului cu privire la zona de control vamal, precum și în baza art. 186 din Codul Vamal, pentru efectuarea operațiunilor de vămuire, camioanele intră pe teritoriul zonei de control vamal, dar nu pe teritoriul acestor întreprinderi", se preciza în sesizarea depusă de Construct Arabesque SRL.

Vama încheia contracte, fără licitație

În cadrul investigației Consiliul Concurenței a stabilit că Serviciul Vamal a semnat cu cele patru companii contracte de prestare a serviciilor de terminal vamal, în baza cărora acestea se așteptau să creeze condiții pentru activitatea vameșilor. În același timp drept contraprestație Serviciul Vamal are doar obligația de a garanta funcționarea zonei de control vamal pe teritoriul întreprinderii fără a-și asuma un oarecare angajament financiar suplimentar.

[Consiliul Concurenței a constatat](#) că deși acordurile de colaborare

<http://www.mold-street.com/?go=news&n=4274>

Gheorghită, expert la Camera de Comerț Americană din Republica Moldova (AMCHAM).

Specialistul face referință și la studiul "Reglementarea Competenței teritoriale a Organelor Vamale și a Statutului Terminalelor Vamale în Moldova", elaborat în 2014 de compania GDC SOLUTIONS pentru AMCHAM, în care se constată că "oficial toate terminalele care funcționează pe teritoriul Republicii Moldova (fără depozitare) pot fi considerate ca fiind ilegale și pot fi închise".

"Nu există baze legale pentru deschiderea unor astfel de terminale sau închiderea acestora. Furnizarea de oportunități de a face afaceri pentru terminale se află exclusiv în puterea autorității vamale, fără ca pentru aceasta să existe reglementări legislative", se arată în studiu.

Totodată autorii susțin că aceasta situație, lipsită de previzibilitate, îi împiedică pe proprietari să investească pentru a-și dezvolta și îmbunătăți serviciile.

Infrastructură și servicii proaste

"Deoarece activitatea terminalelor nu este una reglementată, nimeni nu poartă responsabilitate pentru bunurile deteriorate și/sau furate. Mai mult decât atât, proprietarii terminalelor își organizează procesele interne din cadrul terminalelor fără restricții și prevederi ce țin de prestarea serviciilor. Și, în final, nu sunt reglementate nici tarifele impuse agenților economici", se arată în studiu.

Autorii mai susțin că din cauza infrastructurii proaste "la intrarea în terminale se formează cozi imense, care se întind pe străzile din afara teritoriului.

"Zonele pentru parcare sunt supraîncărcate; amplasarea camioanelor nu este organizată; birourile reprezentanților instituțiilor care sunt obligați să participe la procesul de vămuire așa precum ofițerii vamali, funcționarii care asigură controlul sanitar, fitosanitar, traducătorii, brokerii vamali, și alții, sunt situate în diferite părți ale terminalelor. Astfel, procesele serviciilor interne prestate au fost identificate ca fiind lipsite de organizare și care consumă mult timp", se mai arată în studiu.

Serviciile logistice nu sunt adaptate la volumul de lucru existent, iar încărcarea/descărcarea și cântărirea mărfurilor se face contra cost și fără mijloace suficiente.

După ce intră, în final, pe teritoriul terminalului, exportatorii/importatorii sunt nevoiți să stea la cozi adiționale, așteptând hamalii și stivuitoarele

dintre vama și cele patru companii nu fac referire la aplicarea taxelor pentru staționare de către proprietarii terminalelor și nu prevăd executarea anumitor servicii pe teritoriul zonei de control vamal, "întreprinderile administrează serviciul de intrare și staționare a unităților de transport pe teritoriul zonei de control vamal pentru efectuarea operațiunilor de vămire, încasând de la companii taxe".

În același timp Ministerul Finanțelor a informat că plata pentru serviciul terminal nu este un component al drepturilor de import stabilit de Codului Vamal și respectiv nu cade sub incidența reglementărilor vamale.

În urma investigației Consiliului Concurenței a constatat că începând cu anul 2009, Serviciul Vamal nu a organizat "careva concursuri de selectare a întreprinderilor pe teritoriul cărora se află zonele de control vamal".

Aceasta chiar dacă potrivit Codului Vamal, "una din atribuțiile organului vamal este de a dezvolta parteneriatul public-privat în domeniul vamal și să colaboreze cu mediul de afaceri".

"Prin reorganizarea vreunei proceduri de selectare a partenerilor privați expres stipulată de legislație s-a limitat concurența și participarea potențialelor întreprinderi prestatoare de servicii la procedura de selecție a Serviciului Vamal", se arată în decizia din 13 octombrie 2015 a Consiliul Concurenței.

Totodată Consiliul constată încălcarea prevederilor art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea concurenței de către Serviciul Vamal "prin crearea neîntemeiată de situații privilegiate unor întreprinderi prestatoare a serviciului de terminal" și obligă Serviciul Vamal să desfășoare "procedurile de selectare necesare în strictă conformitate cu normele concurențiale în vigoare".

Terminalele vamale sunt ilegale

Decizia Consiliului Concurenței nu rezolvă însă problema terminalelor vamale, spun experții.

"În prezent funcțiile unui "terminal vamal" nu sunt reglementate nicăieri în legislație. Pentru a elimina acest gol e nevoie de modificat Codul Vamal astfel încât să fie reglementată inițierea, funcționarea și/sau lichidarea terminalelor vamale în Moldova", susține Adrian

disponibile pentru a efectua încărcarea/descărcarea mărfurilor.

Atât importatorii/exportatorii, cât și transportatorii intervievați au confirmat faptul că timpul total necesar pentru vămirea mărfurilor, indiferent de coridorul de risc pe care au fost repartizați, este de 3 - 4 zile în mediu.

În urma observațiilor, autorii studiului constata faptul că "terminalele, așa cum le cunoaștem astăzi, servesc mai degrabă drept parcări plătite, fără suficiente locuri disponibile și servicii logistice adecvate, decât un antrepozit vamal cu un set complet de servicii, care să asiste comunitatea de afaceri în procesele de vămire".

Tarifele pentru serviciile sunt stabilite de deținătorii de terminale:

- Tarife pentru parcare
Vehicule cu/fără remorcă cu o capacitate care nu depășește 3 tone:

a) Pentru prima zi – 180 MDL

b) Pentru zilele următoare – 90 MDL/zi

Vehicule cu remorcă care depășesc 3 tone:

a) Prima zi – 250 MDL

b) Pentru zilele următoare – 150 MDL

- Tarife pentru încărcarea/descărcarea mărfurilor:

Serviciile de încărcare și descărcare manuală – 300 MDL/tona;

mecanizat – 30 MDL pentru un palet standard și 50-100 MDL pentru un palet ne-standard.

Tarif pentru depozitarea mărfurilor în depozit localizat în zona de control vamal: 500 MDL pe zi (24 ore).

Inițiativă ce va permite afaceriștilor să economisească 28.000 de ore

"Terorism financiar" și racket fiscal

Îmi place Distribuie Lui Aurel Stratan, lui Vsevolod Ursache și altor 141 le place asta.

Vizualizari: 1836

CAUTA RE

cauta

Pe 3 decembrie are loc adunarea generală a acționarilor Tracom S.A. privind contractarea unui împrumut.

Vadul lui Vodă pe 2-3 decembrie are loc conferința națională "Oportunitățile și provocările pomiculturii Moldovei în contextul integrării cu UE."

Chișinău
Au loc dezbateri publice pe privind proiectul Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională pentru anii 2016-2020.

Acționarii Zorile S.A. țin adunarea generală pentru a majora capitalul statutar.

Chișinău
Stroy Invest urmează să dea în exploatare un bloc rezidențial din cărămidă cu 28 apartamente

Alte subiecte

Creșterea cu 50% a locuințelor construite în Chișinău, prea mică pentru necesitățile urbei

Titlurile din 24 de ore
Cele mai citite articole
Știri
Analize și comentarii
Interviuri
Istории de succes

Flota fantomă a Moldovei a ajuns în lista neagră

Goana după bani ușori are consecințe grave pentru imaginea Republicii Moldova. Astfel numărul mare de nave maritime sub pavilion moldovenesc ce încălcă

Schimbarea ce poate reformata piața asigurărilor din Moldova

Recent Consiliul de administrație al Comisiei Naționale a Pieței Financiare a aprobat o hotărâre cu privire la modificarea metodei de calculare

Dona Școla MIEPO: Pentru a-și crește afacerile, producătorii trebuie să iasă din zona de confort și să devină exportatori

- Dnă Școla, trendul în ce privește exporturile în ultimul

Surpriză: Fiscul a colectat impozite cu 5,5 la sută peste așteptări

Potrivit raportului privind execuția bugetară națională în zece luni ale anului 2015, prognozelor pesimiste, care pr

Miliardul furat nu a fost transformat în datorie de stat

Un raport al Ministerului Finanțelor relevă că la 31 octombrie 2015 cele 14 miliarde de lei alocate de Guvern pentru a acoperi gaura creată de devalizarea

A fost reținut pentru dispariția a 260 de milioane de lei

Grigore Gacikevici, fost președinte al Băncii de Economii în perioada 2004-2012, a fost reținut, de

02.12.2015

Cum compania nașului lui Vlad Filat a fost favorizată de Vamă - MoldStreet

[Sistemul bancar și asigurările](#)
[Piata publicității și media](#)
[Achiziții publice și licitații](#)

COMPILEAZA IN

Surpriză: Fiscul a colectat impozite cu 5,5 la sută peste așteptări

[mai mult](#)

an este clar. Avem o scădere considerabilă cam la toate

Găgăuzia încearcă să evite turbulențele care sperie investitorii

Instabilitatea politică și incertitudinile legate de cursul de dezvoltare a Republicii Moldova sperie investitorii străini, iar problemele grave din sectorul

Cum ANRE are grijă să îi subvenționeze pe cei bogați

Parlamentul de la Chișinău a anulat vineri, 20 noiembrie 2015, un amendament considerat responsabil pentru aproape jumătate din recenta

[mai mult](#)

ofierii CNA. Acestea are statut de bănuț într-un

UPDATE Au picat serviciile IPTV de la Moldtelecom

În dimineața zilei de 1 decembrie 2015, mii de abonați ai serviciilor Moldtelecom au descoperit că nu mai au acces la serviciile televiziunii digitale

Din cauza lui Shor un fost președinte al Moldovei a rămas dator cu peste un milion de euro

Petru Lucinschii, președinte al Republicii Moldova în perioada 1997-2001, se arată revoltat de situația creată după falimentul și lichidarea Unibank,

[mai mult](#)

SMS

VIDEO

Оперативное видео обысков бан...

SONDAJ

Credeți că Vladimir Filat va ajunge după gratii?

Da, cu siguranță	43.05%
Mai degrabă da decât nu	22.74%
Mai degrabă nu decât da	21.63%
Nu, cu certitudine	12.58%

Total: 453

SOCIAL MEDIA

Business News Service / Mold-Street

3.273 aprecieri

Îți place

Înscrie-te

Ție și altor 283 vă place asta

[Despre](#) | [Politica de confidentialitate](#) | [Termeni și condiții](#) | [Agenda business](#) | [Înregistrarea](#) | [Newsletter](#) | [Tarife](#) |

Site by [MoldaHost](#)

Acest site web a fost dezvoltat cu susținerea Fundației Europene pentru Democrație (European Endowment for Democracy).

© Copyright 2014 [Mold-Street](#)

«Презумпция виновности» для экспортеров

На прошлой неделе в Кишиневе прошел форум Pro-Export-2015. Говорили о новых возможностях для экспортеров в рамках Соглашения о свободной торговле с ЕС, усилиях правительства по поддержке экспортеров, программах финансирования и обучения, улучшении делового климата... Не говорили только о реальной жизни экспортеров и каждодневных проблемах, с которыми они сталкиваются.

Один из руководителей молдавского предприятия позвонил в редакцию «ЛП» и попросил о встрече. О форуме он даже не слышал. «Разве они проводят такие форумы для нас? Они для себя проводят, для «галочки», - иронично заметил он.

Оговоримся сразу: называть себя и свою компанию на страницах газеты бизнесмен категорически отказался. «Я вам расскажу, каково сегодня быть в Молдове экспортером, с чем мы сталкиваемся каждый день в таможенной и налоговой практике. А вы после этого задайтесь простым вопросом:

как на это отреагируют соответствующие службы, сколько дополнительных проблем у меня возникнет. Мне этого не надо. Но и молчать неправильно — может новое правительство, которое никак не назначат, хоть что-то возьмет на заметку».

Желание бизнеса «не высовываться» - красноречивое свидетельство «делового климата». Тем не менее, мы решили изложить все сказанное собеседником от первого лица. Такая своеобразная «исповедь экспортера».

Для начала отмечу, что порядка 75-80% произво-

димой нами продукции отправляется на экспорт, в основном в страны ЕС. В стоимостном выражении — на 5-7 млн леев ежегодно. Может, не так много. Но среди экспортеров много таких по размеру компаний. А проблемы у всех одинаковые.

Начнем с подачи документов на таможенку. За обработку каждой декларации мы должны платить таможенный сбор в размере до 20 евро. Таких деклараций в год — тысячи. Вот и посчитайте, сколько мы платим просто за то, что таможенка выполнит возложенные на нее функции. Мы платим налоги в бюджет, за счет которых содержатся государственные структуры. А потом им же платим за то, чтобы они выполняли свою работу. Все это ложится на себестоимость продукции, влияет на ее конкурентоспособность на внешних рынках.

Самый большой для любого экспортера вопрос — возврат НДС. Можно прямо сказать, что мы сталкиваемся с откровенно предвзятым и даже уничижительным во многих аспектах отношением таможенных и налоговых органов к этой проблеме. Применяется этакая «презумпция виновности» экспортера, обратившегося за оформлением возврата НДС. Для этого нам необходимо представить оригинал декларации зарубежного получателя груза с «мокрой» печатью и штампами таможен стран транзита товара. Мало того, что такая практика нарушает коммерческую тайну, и мы уже сталкивались с проблемой «обработки» наших зарубежных партнеров конкурентами. Но этого документа для наших органов недостаточно. Для возврата НДС надо получить от таможи «confitmare» на каждую партию отпарленного товара, что он действительно пересек границу Молдовы. И заплатить за это 7 евро. Вроде не так много, но и экспортных сделок не мало. И с каждой «капают».

Тут есть и другой момент. Плату за таможенный сбор или «confitmare» таможенки в безакцептном порядке снимет со счетов хозяйствующего субъекта. Но если у вас не хватает даже нескольких бань на счету для завершения сделки, вам растаможку не оформят. У меня был такой казус — не хватило на счету менее десяти бань. Из-за этого оформление груза затянулось на несколько часов — пока осуществили платежи, дошли деньги. А задержать груз под любым предлогом — святое дело для

таможни. Ведь за каждый час пребывания в терминале тоже надо платить.

Но и это еще не все. По закону, на возврат НДС отводится 45 дней. Но только на выдачу подтверждения таможня имеет в распоряжении 15 дней. После ее представления столько же времени налоговая инспекция проверяет заявление на возврат НДС. Это подразумевает тотальную налоговую проверку — вне плана. При обнаружении любого нарушения все штрафы и пени начисляются в полной мере, о возврате в таком случае речи не идет. После проверки и составления акта налоговые органы должны принять решение тоже в течение 15 дней. В результате реальный срок возврата достигает 70-90 дней, т. к. в процессе всегда возникают какие-либо накладки.

Однако, даже пройдя все эти этапы и получив все необходимые документы, у тебя нет гарантии возврата НДС. Есть еще одно условие — мы должны купить сырье, компоненты или другие товары и уплатить при этом НДС на такую же сумму, на которую хотим возврата. Если нет — разница «зависает». Наша компания в постоянном «плюсе» по этой графе. Другими словами, кредитую без процентов государство налогами!

Еще один аспект этой проблемы. Суммы, подлежащие возврату по НДС, после решения налоговых органов мы можем направить на уплату других налогов. Но не таможенных платежей. Там — только «живыми деньгами». И как можно больше. Для этого таможен постоянно стремятся увеличить стоимость груза — за счет изменения кода или стоимости товара, других «механизмов». Для меня абсолютно непонятно, почему в таможенную стоимость для взимания НДС включают транспортные расходы. Мы пользуемся услугами разных транспортных компаний, платим им за услуги, включая НДС. Почему у нас его должны взимать дважды?

Складывается впечатление, что хозяйствующие субъекты, занимающиеся экспортом, живут в одной стране, а налоговые и таможенные органы — в другой. Элементарные проблемы, которые легко можно решить при нормальном взаимодействии между государственными органами, как будто специально накладываются на шею экспортеру, чтобы его задушить, не давать работать и развиваться. Мы платим за простой на терминале, за таможенный склад, за каждую бумагу. И даже за то, чтобы государственные органы просто работали. Таможенные и налоговые органы под видом «интересов государства» создают условия, чтобы «выдавить» из предпринимателей как можно больше денег. По сути, зани-

маются собственным бизнесом. Все это ложится на себестоимость продукции, не говоря уже о прибыльности работ.

Особенно наглядно все это проявляется в понедельник-вторник, когда на таможенном терминале в Кишиневе и на подступах к нему скапливается до 500 машин. На этой неделе мы подали документы на оформление в 9.00 утра, груз получили в 19.00 вечера. И так — постоянно. Что странно — чаще всего в качестве причины задержки называют свои системы Asysuda. На самом деле, тем самым создаются условия для коррупции.

Убеден, что для развития экономики страны и особенно экспорта, необходимо в корне изменить политику и практику работы таможенных и налоговых органов. Наладит между ними взаимодействие, создаст единую базу данных и пользуетесь ею, чтобы не гонять бизнесменов за разными бумажками и платит за них. Если есть сумма к возврату НДС — проводите все измочечты по налоговым таможенным платежам, что бы предприятия не отвлечал дополнительные обороты средства, а пускали их на развитие.

Еще один важный момент — необходимо уйти от привычной практики стави хозяйствующих субъектов тотальной зависимости банковских гарантий. Нуж больше доверия собственной бизнесу. Таможенная служба может заключать договора хозяйствующими субъектами, на основе которых будут предоставлять определенную отсрочку для уплаты в платежей. Другими словами применять ту же практику что налоговые органы. Что машины не стояли, бизнес тратил лишние деньги. Я буду думать, как быстрее платить все платежи, что не получить штраф и пеню выйти из доверия таможен, которая в таком случае не велит меня на более строгий режим оплаты.

И самое главное — И доведе, которая декларация стремление перейти в европейской практике во всех рах, пора уже исключить той «бизнес» государственной структуре посредством сб и платежей за бумажки, в рые они обязаны выдавать ходя из своих функций. А лучше — отказаться от бумаг.

В дополнение к «истории» этого бизнесмена от что на этой неделе в реда «ЛП» обратился также од крупных экспортеров сел продукции с севера Мол. И тоже с желанием изл «крик души» по поводу влем, с которыми он ст вается в повседневной р. Его рассказ появится в жайших номерах газеты.

Дмитрий К

Сильвия Раду уходит по собственному желанию

Сильвия Раду, с 2008 г. занимавшая должность исполнительного президента компании RED Union Fenosa, ушла в отставку «по собственному желанию».

Она не подписала новый трудовой контракт с руководством головной компании Gas Natural Fenosa в Барселоне (Испания). В беседе с корреспондентом агентства «Инфотат» Сильвия Раду была немногословной: «Мне нужно время для отдыха, я еще не определилась с тем, чем буду заниматься в будущем, знаю точно, что сейчас мне нужно отдохнуть».

Менеджер испанской компании Gas Natural Fenosa по Молдове Хосе Луис Гомес Паскуаль (Jose Luis Gomez Pascual) с 1 декабря выполняет и функции президента дочерней компании в РМ. Он сменил на этом посту Сильвию Раду.

Компания RED Union Fenosa работает на местном рынке с февраля 2000 г., когда после приватизации в ее состав вошли электрораспределительные предприятия RED Chişinău, RED Centru и RED Sud. В 2014 г. RED Union Fenosa было реорганизовано с созданием компании Gas Natural Fenosa Furnizare Energie для поставки электроэнергии конечным потребителям по ре-

Сильвия Раду, председатель Ассоциации европейского бизнеса в РМ, почетный консул Испании в РМ.

гулируемым тарифам (всего 856 000 точек подключения).

По итогам 2014 года RED Union Fenosa в Молдове получила прибыль (до выплаты налогов, процентов и амортизации — ЕБИГДА) от распределения электроэнергии в размере 37 млн евро (рост на 5,7%), продажи выросли на 3,1%.

Соб. инф.

excel International Education Consulting

ОБУЧЕНИЕ ЗА РУБЕЖОМ
Academic Solutions for right decisions!

Подготовка и поступление в ведущие:
 • Школы • Колледжи • Университеты

Программы летних каникул, языковые центры

Puskin 45, Chişinău
tel. 224059
www.excel.md

Cum să te protejezi de controalele abuzive

Se știe că printre cele mai mari obstacole ale businessului în R. Moldova sunt controalele frecvente și neîntemeiate. Pe lângă faptul că acestea nu au niciun motiv și nu se încheie cu ceva util, o responsabilizare a antreprenorilor nedisciplinată, de exemplu, ele provoacă prejudicii enorme afacerilor.

Ion Chișlea

În multe cazuri, astfel de controale ar putea paraliza pentru câteva zile activitatea companiilor. Deși o parte din autoritățile abilitate să efectueze controale au fost lichidate în ultimii ani în cadrul reformei regulatorii (așa-numita „Ghilotină”), numărul lor este încă destul de mare. Pe moment, există tocmai 33 de astfel de autorități, fie independente, fie în cadrul unor ministere sau departamente.

Pornind de la această stare de fapt și la recomandările partenerilor de dezvoltare, în iunie 2012, Parlamentul a adoptat Legea privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător. Aceasta reglementează organizarea și desfășurarea, stabilește principiile fundamentale și procedura de efectuare a controlului. Conform prevederilor legale, se consideră control orice formă de verificare, revizie, audit, evaluare sau analiză exercitată de către un organ de control.

Acesta are dreptul să efectueze controlul doar în cazul aspectelor privind competența sa exclusivă, stabilită expres de lege, și care nu sunt supuse controlului de alte structuri. În plus, se interzice suprapunerea domeniilor de control între diferite organe. Frec-

vența controalelor este și ea reglementată prin lege.

Fiecare companie trebuie să aibă registrul controalelor

Fiecare persoană supusă controlului este obligată să dețină o condică de înregistrare a controalelor exercitate asupra sa.

Aceasta trebuie să conțină:

- a) denumirea organului de control;
- b) numele controlorului (controlorilor) și funcția acestuia;
- c) numărul deciziei de control și/sau al mandatului de control, data emiterii acestora;
- d) obiectul și scopul controlului;
- e) perioada efectuării controlului (data și ora începerii, data și ora încheierii controlului);
- f) semnătura controlorului (controlorilor).

Mandatul este obligatoriu

Mandatul de control se eliberează de către organul de control unei autorități cu funcții de supraveghere și este obligatoriu. Pentru a-l obține, autoritatea cu funcții de supraveghere înaintează o cerere organului abilitat cu dreptul de a iniția controale și de a acorda mandat de con-

trol pentru a putea efectua acțiunile de control de sine stătător sau împreună cu organul abilitat cu dreptul de a emite mandat de control.

A fost elaborat Registrul de stat al controalelor

Printr-o hotărâre de Guvern din februarie 2013 a fost adoptat un regulament privind punerea în aplicare a legii. Conform acestei hotărâri, informațiile privind acțiunile și rezultatele de control asupra activității de întreprinzător au caracter public și vor fi disponibile persoanelor interesate, sporind semnificativ gradul de transparență în domeniu.

În acest sens, a fost elaborat Registrul de stat al

controalelor, care reprezintă platforma (online) ce include registrele de control ale fiecărui organ abilitat cu funcții de control. Ea trebuie să conțină datele privind toate etapele controlului de la planul de control la rezultatele acestuia și contestațiile făcute de persoanele supuse controlului.

Potrivit informațiilor de pe site-ul guvernamental con-

“ Afând din discuțiile cu asociațiile de business despre această problemă, programul BRITE al USAID a inițiat elaborarea unui ghid care să redea pe scurt și pe înțelesul tuturor prevederile Legii privind controalele de stat și cum pot să-și protejeze antreprenorii interesele făcând apel la prevederile acestuia.

troale.gov.md, Registrul de stat al controalelor reprezintă soluția pentru o serie de obstacole în fața dezvoltării sectorului antreprenorial, cum ar fi:

- Efectuarea controalelor unei persoane de către mai multe organe de control într-o perioadă restrânsă;

- Efectuarea controalelor inopinate fără evaluarea riscurilor ce rezultă în abuzarea agenților economici;

- Dificultatea generării rapoartelor consolidate privind efectuarea controalelor pentru agenți economici;

- Dificultatea depistării presupuselor abuzuri în procesul de control.

Cine face excepție

Totuși nu toate autoritățile au fost incluse în această listă. Excepție sunt Poliția, Procuratura, Fiscul. Vama și Centrul Anticorupție. Cu alte cuvinte, autoritățile care

ii terorizează cel mai mult pe antreprenori. Evident, cauza acestor derogări constă în rolul pe care îl au autoritățile respective în buna funcționare a statului. Altfel spus, o limitare prin lege a dreptului acestor organe ar putea reduce din capacitatea lor de a-și face bine treaba.

Antreprenorii nu-și cunosc drepturile

Dar și în cazul celorlalte autorități cuprinse de lege, controlorii nu pun prea mult preț pe prevederile ei. Din păcate, chiar dacă e benefică, legea nu se respectă și unele autorități continuă în special în provincie să pună nestingherit presiune pe antreprenorii prin controale abuzive și nejustificate. Potrivit Milei Malairău, director executiv al Camerei Americane de Comerț din Moldova (AmCham), antreprenorii, în special cei din sate, nu știu de faptul că există o astfel de lege, că pot să le ceară controlorilor să prezinte mandatul de control și să se înscrie în mod obligatoriu în condica controalelor. „În consecință, multă lume, fiind presată de către controlori, dă mită”, ne-a relatat directorul AmCham. Totodată, autoritățile nu se grăbesc să-și publice rapoartele în Registrul de stat al Controalelor.

Vești proaste pentru cei care lucrează în Rusia

De la 1 ianuarie 2016, moldovenii care lucrează în Federația Rusă vor plăti mai mult pentru permisul de lucru. Potrivit Departamentului politici economice și dezvoltare din capitala Rusiei, certificatul va costa lunar 4200 de ruble.

Ultimele scumpiri au avut loc la începutul anului 2015, când președintele Congresului diasporei moldovenești, Aleksandr Kalinin, a anunțat că cei care lucrează în baza permisului, inclusiv cetățenii R. Moldova, vor fi

obligăți să achite lunar 3000 de ruble, în loc de 1216, pretul din 2014.

În Federația Rusă lucrează oficial peste 500 de mii de cetățeni ai R. Moldova. Salariul unui muncitor este de aproximativ 35 mii de ruble, echivalentul a 10 mii de lei. „Nu am auzit încă de aceste scumpiri, dar nu ne mai miră deja nimic. Am un salariu de 40 mii de ruble, o să fiu nevoit să plătesc pentru patentă vreo 13 mii de ruble și pentru gazdă. Nu voi mai rămâne cu nimic. Și așa mănânc te miri ce ca să

pot trimite un ban acasă, la copii”, ne spune Ruslan Novitchi, care lucrează de trei ani la Sankt Petersburg.

Alți moldoveni care lucrează în Rusia nu au auzit de scumpirea permisului, dar spun că vor fi obligați să plătească, deoarece în R. Moldova nu au de lucru. Potrivit unor informații, în primele zece luni ale anului 2015, în bugetul orașului Moscova au fost adunate 8,3 miliarde de ruble din achitarea permiselor.

ACORD GRUP
SOCIETATE DE ASIGURARI
Împreună în acord și siguranță

Locul profesioniștilor în resurse umane
HR CLUB MOLDOVA
www.hr-club.md

WWW.MICROINVEST.MD
MICROINVEST
Transparența face diferența.
CREDITE
TEL: (373 22) 25-00-25

Cum poate fi îndreptată o reglementare vamală sucită

Printre multiplele exemple de reglementări neprietenoase mediului de afaceri din Republica Moldova se numără și o procedură vamală care prevede achitarea taxelor vamale în avans. Doar după efectuarea plății importatorii pot să dispună de marfa importată. La inițiativa Camerei Americane de Comerț din Moldova (AmCham), proiectul BRITE al USAID a inițiat reformarea domeniului în cauză.

Ion Chișlea

Conform art. 31, alin. (1) din Codul Vamal al Republicii Moldova, „importul este regimul vamal în care mărfurile introduse pe teritoriul vamal primesc statutul de mărfuri puse în liberă circulație numai după ce sunt plătite drepturile de import și sunt aplicate măsurile de politică economică”.

Cu alte cuvinte, în prezent, plățile vamale pentru eliberarea mărfurilor din vamă se efectuează de agenții economici în avans. Plățile vamale și taxa ecologică sunt achitate înainte ca declarația de import să fie depusă, iar importatorul nu poate dispune de mărfurile vămuite la import fără să achite integral toate plățile la stat.

Statul nu are nimic de câștigat din această procedură decât o oarecare comoditate în ce privește colectarea taxelor vamale.

În schimb, agenții economici, pe lângă faptul că credează gratuit statul, sunt nevoiți să suporte incomodități și pierderi considerabile din cauza înghețării capitalului rulant, staționării mărfurilor și mijloacelor de transport pe durata procesului de achitare integrală a plăților vamale. Mai mult, dacă se admite vreo întârziere, aceștia sunt obligați să achite și amenzi.

O altă procedură extrem de împovărătoare pentru agenții economici o reprezintă achitarea în avans a taxei pe valoarea adăugată.

În mod normal, TVA se percepe automat în momentul în care marfa se vinde, însă în cazul importului aceasta trebuie plătită în avans. Și una e când agentul economic dispune de mijloacele pentru a achita în avans TVA, deși și acesta suportă pierderi din cauza blocării unor sume importante până la momentul vânzării produselor importate. Pe când cei ce nu dispun de mijloacele respective, în special tinerii antreprenori care sunt la început de cale, sunt nevoiți să ia credite pentru a debloca situația.

Nu există nicio excepție de la regula plății prealabile, respectiv R. Moldova nu poate implementa standardele europene legate de procedurile simplificate de vămuire și AEO (agent economic autorizat).

Scrisoare către autoritățile de resort

Pornind de la aceste realități, în luna iunie curent, Camera Americană de Comerț din Moldova a expediat pe adresa ministrului Economiei, ministrului Finanțelor și a directorului Serviciului Fiscal o scrisoare prin care atrăgeau atenția oficialilor respectivi asupra acestei stări de fapt, referindu-se la eventualele beneficii ale instituirii unui mecanism de amânare a achitării drepturilor de import.

„Menționăm că este de competența Serviciului Vamal de a asigura colectarea la bugetul public național a drepturilor de import, asig-

gura securitatea economică a statului, cât și de a lupta împotriva contrabandei. Astfel, în contextul mandatului Serviciului Vamal de a încasa drepturile de import, considerăm firească politica prudentă promovată de Ministerul Finanțelor și implementată de Serviciul Vamal în acest sens, privind obligativitatea achitării acestora anterior plasării bunurilor în liberă circulație. În acest context, agenții economici, importând bunuri în Republica Moldova, sunt obligați să depună declarația vamală, să calculeze cuantumul drepturilor de import, precum și să deconteze obligațiile fiscale pentru fiecare tranzacție de import efectuată. În consecință, în funcție de volumul declarațiilor de import și metoda de plată, cheltuielile aferente vămuirii (ex. taxe bancare) pot varia, întrucât costurile aferente vămuirii sunt proporționale nu doar cu volumul, ci și cu numărul tranzacțiilor, fiind acompaniată și de tergiversarea plasării bunurilor în liberă circulație”, se menționează în scrisoare.

“ Impactul acestei inițiative este evaluat de către autori la circa 17,5 milioane de lei, însă cel mai mult va avea de câștigat climatul investițional al țării prin sporirea atractivității procedurilor de reglementare și aducerii lor în limitele bunului-simț. ”

Totodată, dată fiind tendința de globalizare a comerțului, precum și aspirațiile R. Moldova de a deveni stat membru al Uniunii Europene, AmCham încurajează autoritățile publice de a analiza oportunitatea implementării procedurii de amânare a exigibilității drepturilor de import. „Aceasta se referă la posibilitatea achitării drepturilor de import într-o perioadă specifică, din momentul perfectării declarației vamale, cu permisiunea imediată a plasării bunurilor în liberă

circulație”, se spune în scrisoare.

Reformarea acestui domeniu trebuie făcută astfel încât agentul economic să achite taxele vamale consolidate, o dată pe lună, în cazul când are importuri în fiecare lună. La fel și taxa ecologică urmează a fi plătită o dată pe lună.

Serviciul Vamal, în principiu, este de acord cu această reformă, înaintând Ministerului Finanțelor o soluție intermediară – achitarea drepturilor de import de către agentul economic autorizat după zece zile de la realizarea importului.

Reglementări prietenoase mediului de afaceri

Implementarea acestei reforme, la prima vedere nu foarte însemnată pentru mediul de afaceri în ansamblu, ar demonstra că autoritățile au o atitudine prietenoasă față de business și prin fapte, nu doar prin vorbe. Evident, pe termen lung, toți vor avea de câștigat. Agenții economici ar reduce costurile legate de procesul de vămuire,

dispunând de marfă imediat după verificările la hotar. Drept urmare, ei vor câștiga timp și vor avea posibilitatea să utilizeze mai eficient capitalul rulant.

Vor avea de câștigat toți importatorii calificați de către Serviciul Vamal drept agenți economici autorizați, iar pe viitor, posibil, și pentru ceilalți importatori.

„Mecanismul de amânare a plății constituie un avantaj palpabil pentru agenții economici, permițându-le să amâne plata taxelor vamale până când bunurile sunt vândute, optimizându-se astfel fluxul de bunuri și cel financiar, accelerându-se inclusiv procesul de vămuire atât în favoarea agenților economici, cât și a Serviciului Vamal”, menționează experții AmCham.

Impactul acestei inițiative este evaluat de către autori la circa 17,5 milioane de lei, însă cel mai mult va avea de câștigat climatul investițional al țării prin sporirea atractivității grație simplificării procedurilor de reglementare și aducerii lor în limitele bunului-simț.

ACORD GRUP
 SOCIETATE DE ASIGURARI
Împreună în acord și siguranță

Locul profesioniștilor în resurse umane

HR CLUB MOLDOVA
 www.hr-club.md

WWW.MICROINVEST.MD

MICROINVEST
 Transparența face diferența.
CREDITE
 TEL: (373 22) 25-00-25

Contul unic poate deveni realitate din 2017

Ministerul Finanțelor promite că anul viitor va fi testat, iar din 2017 va începe a funcționa Contul unic al contribuabilului care va simplifica la maxim procesul de achitare a impozitelor.

Ion Chișlea

Cei familiarizați cât de cât cu modul de derulare a afacerilor în Republica Moldova cunosc că una din cele de mai rutină componente ale businessului – contabilitatea, este îngreunată enorm de modalitatea extrem de împovătoare de achitare a impozitelor.

Sute de clasificări bugetare

În prezent, plata impozitelor, a taxelor și a penalităților se realizează de către agenții economici la diferite conturi trezoreriale. Există patru categorii ale destinațiilor de plată, fiecare din ele având o mulțime de clasificări bugetare.

Astfel, Bugetul de Stat are 77 de clasificări bugetare, bugetul local – 96 de clasificări, Bugetul Asigurărilor Sociale – 14 clasificări, iar Fondul Asigurărilor Obligatorii de Asistență Medicală – 7 clasificări.

Pentru fiecare localitate – un ordin de plată separat

Pentru contribuabil lucrurile se complică și prin faptul că fiecare impozit, taxă sau amendă plătită la bugetul local trebuie să fie achitată prin ordin de plată separat, la contul primăriei locale respective. În condițiile în care în Republica Moldova există peste 900 de primării, iar un agent economic are subdiviziuni aflate sub jurisdicția diferitor primării, acesta va trebui să întocmească ordine de plată diferite pentru același tip de impozite, în conformitate cu localizarea geografică a subdiviziunii.

Spre exemplu, „Poșta Moldovei” are peste 1400 de oficii poștale, aproape în fiecare localitate, și trebuie să facă plăți separate pentru fiecare clasificare bugetară, în toate cele 900 de primării din Republica Moldova.

Cum se achită impozitele în prezent?

În prezent, impozitele se achită astfel: contabilul întocmește ordinul de plată pentru fiecare cont trezorerial de încasări indicând denumirea și codul fiscal al plătitorului, subdiviziunea, numărul contului bancar, suma și numărul contului trezorerial de încasări. După aceasta ordinea de plată se prezintă spre execu-

tare băncii la care se deservește contribuabilul.

La rândul ei, banca transferă suma impozitului achitat de pe contul contribuabilului pe contul trezorerial corespunzător al Ministerului Finanțelor, verificând în mod obligatoriu corectitudinea ambelor conturi – cel al contribuabilului și cel trezorerial de încasări.

Mai departe Trezoreria transmite la Fisc informația privind toate plățile fiscale efectuate și, împreună, ambele autorități corectează plățile transferate greșit din cauza greșelilor comise în ordinele de plată.

Drept urmare, pentru a achita diferite impozite, agenții econo-

completării online a acestora cu datele din fișa contului personal al contribuabilului, înregistrate în Contul curent al contribuabilului, care oferă informații privind situația fiscală pe diferite clasificări bugetare, pentru diferite subdiviziuni ale companiei, precum și informații privind soldurile istorice și desființarea calculului majorării de întârziere. Această opțiune va elimina erorile comise în prezent la perfectarea ordinelor de plată.

Ulterior, ordinul va fi transmis către plată băncii, care va executa transferul sumei în contul trezoreriei. Și deja aceasta va trebui să distribuie banii conform fiecărei

venituri. Și în plus, o dinamizare a mediului de afaceri ar genera și profituri mai mari pentru bănci.

În ce privește beneficiile agenților economici, programul BRITE al USAID, inițiatorul proiectului, a calculat că acesta va genera reducerea de la șapte ordine de plată, pe care le întocmește în prezent în medie un contribuabil, la un singur ordin de plată. Firmele vor economisi la comisionanele bancare 1,3 milioane de lei lunar. În plus, circa 22,5 mii de plătitori de TVA vor achita doar 12 plăți în loc de 83, timp de un an, obținând economii de circa opt milioane de lei, iar alți peste 30 de mii de agenți economici vor beneficia

Află online ce datorii ai la Fisc

La 21 decembrie, curent Inspectoratul Fiscal Principal de Stat a lansat un nou serviciu, prin care contribuabilii pot afla online informația privind lipsa sau existența restanțelor față de bugetul public național.

Serviciul este disponibil pe pagina oficială a Fiscului (www.fisc.md), la rubrica „Informații publice/ Despre contribuabil”, unde, după introducerea codului fiscal al contribuabilului, poate fi vizualizată informația cu privire la lipsa sau existența datoriilor față de bugetul public național.

„Serviciul Fiscal de Stat îndeamnă toți contribuabilii să verifice achitarea obligațiilor față de buget, iar în cazul existenței restanțelor să acceseze serviciul electronic SIA Contul Curent al Contribuabilului sau să se adreseze organelor fiscale teritoriale, în raza cărora se deservește”, se arată într-un comunicat al autorității fiscale.

De menționat că, potrivit aplicației, suma neachitată a obligațiilor fiscale de până la o sută de lei nu se consideră restanță.

mici pierd timp și bani, deoarece fiecare transfer presupune achitarea unui comision bancar. Totodată este ușor să comiți erori în această multitudine de clasificări bugetare. Și dacă agentul economic face un transfer din greșală pe alt cont, impozitul se consideră neachitat și urmează penalități.

O singură factură pentru toate impozitele

Conceptul de Cont unic presupune crearea unui singur cont la Trezoreria de Stat pentru achitarea tuturor impozitelor și taxelor. Dacă va fi implementat, contribuabilul va trebui să întocmească o singură factură de plată pentru obligațiile fiscale, care va conține sumele totale repartizate pe clasificările bugetare de venituri, subdiviziuni ale contribuabilului și codurile localităților unde sunt amplasate subdiviziunile.

Pentru ușurarea procesului de perfectare a facturii de plată, se presupune posibilitatea pre-

„În total, beneficiul doar de pe urma reducerii numărului de plăți este de cca 20 de milioane de lei, la care se adaugă cel puțin 20 de milioane de lei ce rezultă din timpul economisit de contabilii pentru calcularea plăților”

clasificării indicate în factură și să redirecționeze resursele către destinațiile de buget necesare.

Economii de 40 milioane de lei

În urma acestei reforme toți vor avea de câștigat. Statul va primi aceleași venituri ca până acum. Mai mult, acestea pot deveni chiar mai mari datorită faptului că, în urma simplificării, afacerile să devină mai atractive. Băncile vor pierde niște comisioane, însă acestea sunt totuși destul de mici în volumul lor total de

de economii de cel puțin cinci de milioane lei. Încă cel puțin șapte milioane de lei vor fi economisite din contul plăților pe care le fac în prezent pentru subdiviziunile lor.

În total, beneficiul doar de pe urma reducerii numărului de plăți este de cca 20 milioane lei, la care se adaugă cel puțin 20 de milioane lei ce rezultă din timpul economisit de contabilii pentru calcularea plăților.

Ministerul Finanțelor promite că va fi implementat din 2017

Solicitat de ECONOMIST, Ministerul Finanțelor a comunicat că la etapa actuală specialiștii din cadrul Trezoreriei împreună cu cei din cadrul Inspectoratului Fiscal Principal de Stat lucrează asupra sistemului respectiv. „Se preconizează ca pe parcursul anului 2016 acesta să fie testat, iar din 1 ianuarie 2017 să fie implementat pe tot teritoriul țării”, a comunicat serviciul de presă al ministerului.

Ministerul Finanțelor, redută împotriva reformelor probusiness

Ministerul Finanțelor continuă să tergiverseze implementarea reformei care vizează amânarea plăților vamale, reformă prevăzută în Acordul de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană. Însă nepregătirea din timp pentru această reformă va pune întreg sistemul vamal în dificultate.

Ion Chișlea

În una din edițiile precedente ECONOMIST scria despre o inițiativă de modificare a legislației, care, deși pare nesemnificativă la prima vedere, conține o puternică încălțură reformatoare prin esența ei. Este vorba despre așa-numita amânare a plăților vamale, o inițiativă de modificare a legislației ce reglementează domeniul vamal care ar îmbunătăți simțitor climatul de afaceri.

În prezent, plățile vamale pentru eliberarea mărfurilor din vamă și taxa ecologică sunt achitate înainte ca declarația de import să fie depusă, iar importatorul nu poate dispune de mărfurile vămuite la import fără să achite integral toate plățile la stat. Statul nu are nimic de câștigat din această procedură decât o oarecare comoditate în ce privește colectarea taxelor vamale.

Pornind de la această realitate, Camera Americană de Comerț din Moldova (AmCham), una din cele mai active asociații de business din țară, insistă de câțiva ani pe schimbarea acestei stări de fapt, care reprezintă de fapt o abordare anacronică a statului în raport cu businessul în pofida declarării permanente a intențiilor reformatoare de către toate guvernele din ultimii șase ani cel puțin.

Această modificare ar aduce doar beneficii. „Mecanismul de amânare a plății constituie un avantaj palpabil pentru agenții economici, permițându-le să amâne plata taxelor vamale până când bunurile sunt vândute, optimizându-se astfel fluxul de bunuri și cel financiar, accelerându-se inclusiv procesul de vămuitură atât în favoarea agenților economici, cât și a Serviciului Vamal”, menționează experții AmCham.

Impactul acestei inițiative este evaluat de către autori la circa 17,5 milioane de lei anual, însă cel mai mult va avea de câștigat climatul investițional al țării prin sporirea atractivității grație sim-

plificării procedurilor de reglementare și aducerii lor în limitele bunului-simț.

De remarcat că Serviciul Vamal, autoritatea care este vizată nemijlocit de această reformă, este deschisă implementării ei, propunând pentru început un termen de zece zile pentru amânarea plăților.

A acceptat formal reforma, însă evită implementarea ei

Nu este la fel de deschisă pentru această schimbare și autoritatea ierarhic superioară Serviciului Vamal – Ministerul Finanțelor.

Deși acesta a acceptat formal reforma, trecerea la fapte concrete se lasă așteptată. Încă în 2013 Ministerul Finanțelor cosemnează Strategia Guvernului de Reglementare a Cadrului de Întreprinzător, Punctul 32 al acestei strategii presupune amânarea plăților vamale.

În 2014, Guvernul aprobă Planul național de acțiune pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană în perioada 2014-2016. Articolul 193 din acest plan prevede implementarea mecanismului de plată ulterioară a drepturilor de import.

În 2014, într-o Hotărâre de Guvern ce conține și o componentă ce vizează facilitarea comerțului, unul din obiective ce presupune fluidizarea traficului se referă la același concept de separare a liberului de vamă de momentul achitării drepturilor de import.

Însă, cu toate că Ministerul

Finanțelor și-a asumat prin lege aceste obligații, nu face nimic pentru a le respecta.

„Oportunitățile introducerii conceptului se examinează”

Pornind de la această stare de lucruri, ECONOMIST a cerut o explicație de la Ministerul Finanțelor privind rețiceta lor de a implementa reforma plăților amânate. Răspunsul însă nu ne-a lămurit prea mult. Iată cum arată acesta: „Oportunitatea introducerii conceptului respectiv în legislația vamală națională se examinează în contextul armonizării acesteia la prevederile Regulamentului Consiliului (CEE) nr. 2913/92 din 12 octombrie 1992 de instituire a Codului Vamal Comunitar, reieșind din prevederile și termenii specificați în Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte și Uniunea Europeană, pe de altă parte, ratificat prin Legea nr. 112 din 07.07.2014.”

Cu alte cuvinte, Ministerul Finanțelor și-a asumat o serie de obligații potrivit Acordului de Asociere și termene în care aceste obligații să fie implementate.

Potrivit lui Adrian Gheorghiuță, expert în cadrul AmCham, conform prevederilor din anexa XXVI a Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, Republica Moldova urmează în termen de trei ani de la intrarea în vigoare a acordului să armonizeze legislația națională cu dispozițiile Regulamentului Consiliului (CEE) nr. 2913/92.

După cum se mișcă Ministerul

Finanțelor ca să realizeze prevederea din acord, putem trage concluzia că aceasta va fi îndeplinită în ultimul moment, adică va intra în vigoare de la 1 ianuarie 2018.

Ministerul nu se grăbește să testeze noul regim

Cel puțin varianta brută a politicii fiscale pentru anul viitor, aflată încă la Ministerul Finanțelor, nu conține deocamdată nicio prevedere cu referire la amânarea plăților vamale. Și asta în pofida faptului că mai multe programe internaționale de susținere tehnică a reformelor în țara noastră dat și unele asociații de business recomandă insistent Ministerului Finanțelor să testeze cât mai curând pe un număr limitat de companii importatoare această modificare a regimului vamal. Testul este necesar pentru ca la momentul când țara noastră va trebui să implementeze noile prevederi pentru toți importatorii, să nu aibă surprize.

Propunerea este ca, la prima etapă, agenții economici autorizați (importatorii cărora Serviciul Vamal le-a oferit un statut privilegiat), să fie incluși în programul de testare. În prezent, există 93 de astfel de agenți economici, companii care s-au remarcat prin corectitudine în raport cu obligațiile față de stat.

Dacă acestea vor fi testate pe parcursul unui an, autoritățile vor identifica toate deficiențele apărute și le vor putea găsi soluționarea pentru ca atunci când regimul de plată amănată va fi introdus, toate

Opinie

● **Adrian Gheorghiuță, AmCham:**

„Pentru a fi în grafic cu alinierea la prevederile Acordului de Asociere, în cadrul ședinței Consiliului Economic de pe lângă Primul-ministru, din 8 iulie 2015, Prim-ministrul de atunci Chiril Gaburici a dat indicații de a „elabora propuneri pentru implementarea mecanismului de amânare a plăților la drepturile de import, fapt ce va facilita implementarea deplină a procedurilor simplificate ale UE pentru agenții economici autorizați...”

„Este de menționat că proiectele de asistență tehnică axate pe alinierea legislației naționale la acquis-ul european recomandă cu perseverență implementarea respectivului mecanism, fapt ce ar deschide noi oportunități în vederea facilitării comerțului transfrontalier. Ulterior, în septembrie a.c., Ministerul Finanțelor informa AmCham Moldova asupra faptului că se analizează oportunitatea introducerii conceptului respectiv în legislația vamală națională prin prisma impactului asupra bugetului public național, și al agenților economici. Date fiind angajamentele asumate în cadrul Acordului de Asociere, indicațiile Primului-ministru de a elabora propuneri pentru implementarea mecanismului respectiv, cât și ca urmare a comunicării dintre Ministerul Finanțelor și AmCham Moldova, considerăm fondate expectativele de a regăsi amendamentele necesare în cadrul proiectului de politici fiscale și vamale pentru anul 2016.”

părțile vizate în acest proces să fie pregătite.

Însă după faptul cum tergiversează acest proces Ministerul Finanțelor ne putem aștepta ca el să fie total nepregătit pentru a se conforma cerințelor Acordului de Asociere chiar și peste trei ani de la intrarea în vigoare a acestuia.

ACORD GRUP
 SOCIETATE DE ASIGURARI
Împreună în acord și siguranță

Locul profesioniștilor în resurse umane

HR CLUB MOLDOVA
 www.hr-club.md

WWW.MICROINVEST.MD

MICROINVEST
 Transparența face diferența.
CREDITE
 TEL: (373 22) 25-00-25

ANNEX F: MEDIA MONITORING REPORT

Media Monitoring, December 2015 - Update Moldova Communication Campaign

#	Date	Event	Media outlet	Media	Type	Title	Link
	07.12.2015	Launch Update Moldova	Infotag	News agency	Press release	CAMPANIA UPDATE MOLDOVA VA PROMOVA REFORMELE PENTRU MEDIUL DE AFACERI DIN REPUBLICA MOLDOVA	http://www.infotag.md/press_release-ro/214215/
2	07.12.2015	Launch Update Moldova	Infotag	News agency	Press release	КАМПАНИЯ UPDATE MOLDOVA ПРИЗВАНА ПРОДВИГАТЬ УЛУЧШЕНИЕ БИЗНЕС-СРЕДЫ В РЕСПУБЛИКЕ	http://www.infotag.md/press_release/214214/
2a	07.12.2015	Launch Update Moldova	Infotag	News agency	Press release	ADVOCATE FOR IMPROVEMENTS TO BUSINESS ENVIRONMENT IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA	http://www.infotag.md/press_release_en/214216/
3	07.12.2015	Launch Update Moldova	Realitatea TV	TV channel+news portal	Video	Update Moldova - o campanie inedită de promovare a reformelor din mediul de afaceri al Moldovei (VIDEO)	http://www.realitatea.md/companie-de-promovare-a-reformelor-din-mediul-de-afaceri-al-moldovei--principalele-probleme-care-vor-fi-scoase-in-evidenta_30965.html
4	08.12.2015	Launch Update Moldova	TV7	TV channel	Video	pentru promovarea reformelor în mediul de afaceri	de-comunicare-pentru-promovarea-reformelor-in-mediul-de-afaceri/
4a	08.12.2015	Launch Update Moldova	TV8	TV channel	Video	В Кишинёве запустили информационную кампанию по продвижению реформ в	http://www.tv7.md/ru/obschestvo/a-fost-lansata-campania-de-comunicare-pentru-promovarea-reformelor-in-mediul-de-afaceri/
5	08.12.2015	Launch Update Moldova	MBC TV	TV channel	Video	Update Moldova – стране нужны реформы	http://mbc.md/rus/news/economy/update-moldova-strane-nuzhnyi-reformyi-dlya-biznesa/
6	08.12.2015	Launch Update Moldova	MBC TV	TV channel	Video	Update Moldova – țara are nevoie de reforme	http://mbc.md/rom/news/politics/update-moldova-are-nevoie-de-reforme/
7	08.12.2015	Launch Update Moldova	Monitorul.fisc.md	News portal of Taxt Office	Editorial	Campania Update Moldova va promova reformele pentru mediul de afaceri din Republica Moldova	http://monitorul.fisc.md/section/editorial/14781.html

8	08.12.2015	Launch Update Moldova	Infotag	News agency	News article ro	CAMPANIA DE COMUNICARE UPDATE MOLDOVA PROMOVEAZĂ SCHIMBĂRILE PENTRU DEZVOLTAREA ECONOMICĂ A MOLDOVEI	http://www.infotag.md/economics-ro/214252/
9	08.12.2015	Launch Update Moldova	Infotag	News agency	News article ru	КАМПАНИЯ UPDATE MOLDOVA ПРОДВИГАЕТ ИЗМЕНЕНИЯ ДЛЯ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА МОЛДОВЫ	http://www.infotag.md/m9_economics/214237/
10	08.12.2015	Launch Update Moldova	Agora	News portal	Press release	A fost lansată Campania Update Moldova: Şase reforme necesare astăzi mediului de	http://agora.md/stiri/14802/a-fost-lansata-campania-update-moldova-sase-reforme-ncesare-astazi-mediului-de-afaceri
11	08.12.2015	Launch Update Moldova	Infomarket	News agency	News article	În Moldova a fost lansată campania Update Moldova, orientată spre îmbunătățirea	http://www.infomarket.md/ro/businesslaw/n_Moldova_a_fost_lansat_campania_Update_Moldova_orientat_spre_mbuntirea_mediului_de_afaceri
12	09.12.2015	Launch Update Moldova	Newsmaker	News portal	News article	Update Moldova: стартовала кампания по улучшению бизнес-среды	http://newsmaker.md/rus/novosti/update-moldova-startovala-kampaniya-po-uluchsheniyu-biznes-sredy-20573
13	09.12.2015	Launch Update Moldova	Capital Market	Newspaper	News article	În Moldova a fost lansată campania Update Moldova, orientată spre îmbunătățirea	https://drive.google.com/file/d/0B5fYzd-0lesaGk0bzIqWWZsdFk/view?usp=sharing
Amanarea Platilor Vamale - Deffered payments							
14	11.12.2015	R1. Deferred payments	Ecnomist	Newspaper+website	Analytical	Cum poate fi îndreptată o reglementare vamală sucită	http://www.eco.md/index.php/rss/item/4169-cum-poate-fi-ndreptata-o-reglementare-vamala-sucita
#214a	16.12.2015	R1. Deferred payments	MBC TV	TV Channel	Reportage	Reforma vamală – avantaje și riscuri	http://mbc.md/rom/news/economy/reforma-vamala-avantaje-i-riscuri/
#214b	16.12.2015	R1. Deferred payments	MBC TV	TV Channel	Reportage	Таможенная реформа: риски и выгоды	http://mbc.md/rus/news/economy/tamozhennaya-reforma-riski-i-vyigodyi/
#215a	16.12.2015	R1. Deferred payments	TV7	TV Channel	Reportage	Importatorii cer implementarea reformei privind amânarea achitării plăților	https://www.tv7.md/ro/economic/importatorii-cer-implementarea-reformei-privind-amanarea-achitarii-platilor-vamale/
#215b	16.12.2016	R1. Deferred payments	TV7	TV Channel	Reportage	Импортеры призывают скорее решить вопрос об отсрочке таможенных	https://www.tv7.md/ru/ekonomika/importatorii-cer-implementarea-reformei-privind-amanarea-achitarii-platilor-vamale/

#216	16.12.2015	R1. Deferred payments	Realitatea TV	TV Channel +news portal	Reportage	(VIDEO) Reformă privind achitarea taxelor vamale: Întreprinzătorii moldoveni ar putea economisi peste 17 milioane de lei anual	http://www.realitatea.md/-video--reforma-privind-achitarea-taxelor-vamale--intreprinzatorii-moldoveni-ar-putea-economisi-peste-17-milioane-de-lei-anual_31493.html
#217	17.12.2015	R1. Deferred payments	Infotag	News agency	Analytical	ОПЛАТА НАЛОГОВ НА ИМПОРТ ПО ФАКТУ, А НЕ АВАНСОМ - РЕАЛЬНАЯ	http://www.infotag.md/m9_finances/214915/
#218	18.12.2015	R1. Deferred payments	Agora	News portal	Talk Show	VIDEO. Emisiune Update Moldova: Este sau nu beneficia mediului de afaceri	http://agora.md/stiri/15057/video--emisiune-update-moldova-este-sau-nu-benefica-mediului-de-afaceri-amanarea-platilor-vamale
#219	18.12.2017	R1. Deferred payments	Экономическое Обозрение Логосс Пресс	Newspaper	Article	Переход на оплату таможенных платежей по факту сэкономит импортерам 17,5 миллионов леев в	https://drive.google.com/file/d/0B5fYzjd-0lesYV9iYXdEYnhlUTA/view?usp=sharing https://drive.google.com/file/d/0B5fYzjd-0lesY0pFaFdPTGtmRXc/view?usp=sharing
#220	04.01.2016	R1. Deferred payments	Agora	News portal	Video	VIDEO. Amânarea plăților vamale, posibilă sau nu în Republica Moldova	http://agora.md/stiri/15018/video--amanarea-platilor-vamale--posibila-sau-nu-in-republica-moldova
#221	25.12.2015	R2. Single	Jurnal de Chisinau/ Economist	newspaper	Article	Contul unic poate deveni realitate din	http://www.eco.md/index.php/economie/finante-publice/item/4206-contul-unic-poate-deveni-realitate-din-2017
#222	25.12.2015	R1. Deferred	Jurnal de Chisinau/ Economist	newspaper	Article	Ministerul Finantelor reduce impotriva reformelor probusiness	http://www.eco.md/index.php/rss/item/4209-ministerul-financelor-reduce-impotriva-reformelor-probusiness

**Reform 1 –
DEFERRED PAYMENT
FOR CUSTOMS DUTIES**

Communication Materials

00H

ro

UPDATE MOLDOVA

AMÂNAREA
PLĂȚILOR
VAMALE

IMPORTATORII PIERD

17.500.000 MDL
ANUAL

PENTRU ACHITAREA
PLĂȚILOR VAMALE ÎN AVANS

www.updatemoldova.md

ru

UPDATE MOLDOVA

ОТСРОЧКА
УПЛАТЫ
ТАМОЖЕННЫХ
ПЛАТЕЖЕЙ

ИМПОРТЕРЫ ТЕРЯЮТ

17.500.000 ЛЕЕВ
ЕЖЕГОДНО

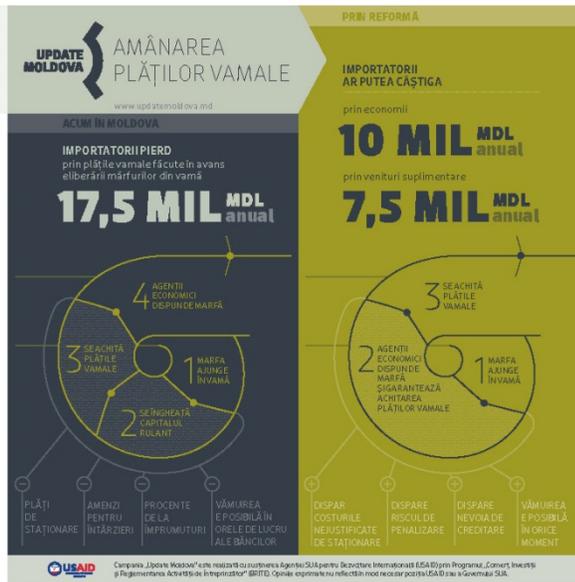
ИЗ-ЗА ТРЕБОВАНИЯ ПРЕДОПЛАТЫ
ТАМОЖЕННЫХ ПЛАТЕЖЕЙ
ЗА СВОИ ТОВАРЫ

www.updatemoldova.md

INFOGRAPHICS

ro

ru

WEB BANNERS

ro **IMPORTATORII PIERD 17,5 MIL LEI anual** prin plăți vamale făcute **ÎN AVANS** eliberării mărfurilor din vamă / **ACTIVĂM ÎNTR-UN SISTEM EXPIRAT** **UPDATE MOLDOVA** **AMÂNAREA PLĂȚILOR VAMALE**

IMPORTATORII PIERD 17,5 MIL LEI anual prin plăți vamale făcute **ÎN AVANS** eliberării mărfurilor din vamă **UPDATE MOLDOVA** **AMÂNAREA PLĂȚILOR VAMALE**

VAMĂ
IMPORTATORII PIERD 17,5 MIL LEI anual
prin plăți vamale făcute **ÎN AVANS** eliberării mărfurilor din vamă
ACTIVĂM ÎNTR-UN SISTEM EXPIRAT
UPDATE MOLDOVA **AMÂNAREA PLĂȚILOR VAMALE**

IMPORTATORII PIERD 17,5 MIL LEI anual
prin plăți vamale făcute **ÎN AVANS** eliberării mărfurilor din vamă
UPDATE MOLDOVA **AMÂNAREA PLĂȚILOR VAMALE**

IMPORTATORII PIERD 17,5 MIL LEI anual
prin plăți vamale făcute **ÎN AVANS** eliberării mărfurilor din vamă
UPDATE MOLDOVA **AMÂNAREA PLĂȚILOR VAMALE**

VAMĂ
IMPORTATORII PIERD 17,5 MIL LEI anual
prin plăți vamale făcute **ÎN AVANS** eliberării mărfurilor din vamă
ACTIVĂM ÎNTR-UN SISTEM EXPIRAT
UPDATE MOLDOVA **AMÂNAREA PLĂȚILOR VAMALE**

ru **ИМПОРТЕРЫ ТЕРЯЮТ 17,5 МЛН ЛЕВ ежегодно** из-за требования **ПРЕДОПЛАТЫ** таможенных платежей за свои товары
МЫ ДЕЙСТВУЕМ В ПРОСРОЧЕННОЙ СИСТЕМЕ
UPDATE MOLDOVA **ОТСРОЧКА УПЛАТЫ ТАМОЖЕННЫХ ПЛАТЕЖЕЙ**

ИМПОРТЕРЫ ТЕРЯЮТ 17,5 МЛН ЛЕВ ежегодно
из-за требования **ПРЕДОПЛАТЫ** таможенных платежей за свои товары
UPDATE MOLDOVA **ОТСРОЧКА УПЛАТЫ ТАМОЖЕННЫХ ПЛАТЕЖЕЙ**

SHORT VIDEOS

ro

goo.gl/RoaPsJ

ru

goo.gl/UOCEAz

EXTENDED VIDEOS

ro

goo.gl/wNpZpy

ru

goo.gl/ahUlsc

ANNEX H: FACEBOOK REPORT

Annex 2

Report Update Moldova Facebook page

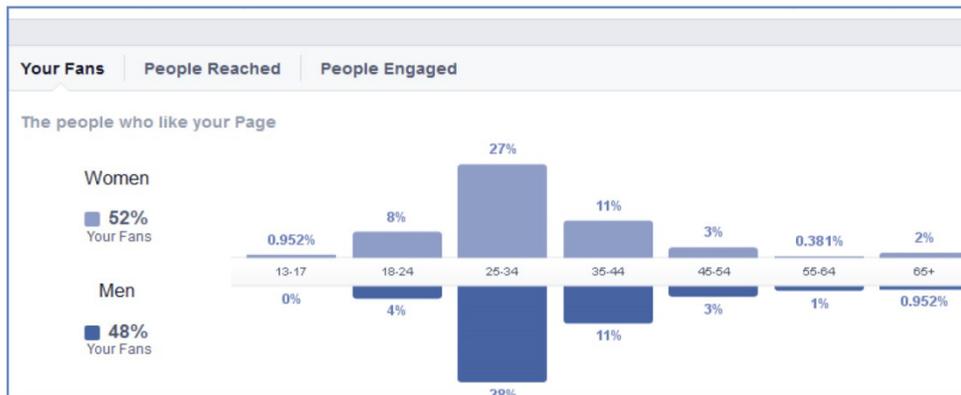
December 7 – 31, 2015

Update Moldova page on Facebook was publicly launched on December 7th. During the analyzed period were published 21 posts: 9 media links, 7 quotes (5 cards + 2 text posts), 1 press release, 2 video (short & long R1 spot), 1 post with the presentation of the official website and 1 comparing info graphic. Number of likes on page for this period was 525 people.

Page fans

Mostly aged 25-34 years old, majority from Moldova. The number of women is lightly higher than men.

The reach

- The average weekly reach during December 7-31 was around 27 000 people (paid and organic reach)
- The average weekly organic reach (number of people who visited the Page, saw the Page or one of our posts in news feed or ticker) – 4285 unique users.
- The average weekly paid reach (number of people who saw a sponsored story or ad pointing to our Page) – 22801 unique users.
- The average weekly number of people who engaged with Update Moldova Page (Unique Users) was 491. Engagement includes any click or story created.

Popular posts

Here are the most 3 popular posts on Update Moldova

1) Informative video regarding R1. *Reach 35093 people, Likes: 105, Shares: 63, Comments: 3*

This video has 35 thousands reach but was actually viewed by 12925 people. From this number only 1999 people watched at least 30 seconds of it. The average view duration was 19 seconds out of 1.04 min.

2) Quote of Mr Moore(R1). *Reach: 20992, Likes: 122, Shares: 21, Comments: 5*

3) New Year wishes image post. *Reach: 34834 people, Likes: 801, Shares: 104, Comments: 6*

All the most popular posts from above were promoted additionally (paid). The unpaid ones remain with a maximum reach of 2200 people.

Interactions

Posts related to R1 were shared or commented mostly by Corneliu Rusnac, Victor Ciobanu, Dumitru Alaiba and people who are somehow connected to the project.

Dumitru Alaiba shared Update Moldova's photo
December 15, 2015 at 2:06pm · 🌐

De exemplu cu amanarea platilor. E simplu. Si tot vorbim de peste doi ani doar eu de când țin minte. Antreprenorii noștri în mare parte lucrează pe bani scurți. Neavând mari rezerve financiare, neavând produse bancare eficiente (trade finance - un lucru normal in lumea normala), ei lucreaza la zero uneori - importă și așteaptă să se vândă marfa pentru a achita unele datorii. Releșind din asta, statul ar putea permite o perioadă de grație, astfel incat omul sa mai poata respira cat de cat. Sa zicem un 15 zile, după care esti obligat să plătești. Ai facut businessul si ai dat si partea la stat. Ai trecut perioada - penalități dure de tot. Veniturile la buget nu sunt prejudiciate, dar atitudinea față de antreprenori e mai omenească. Un lucru care demult putea fi făcut și am fi uitat de el, dacă se vroia. Pierdem timpul si facem atâta tam-tam în jurul unor chestii care trebuie să se miște în regim au-to-mat. Iată asta, iată ștampile, fondatori, etc etc...

Show Attachment

Like Comment Share

Update Moldova, Petru Terguță, Pașa Valeriu, Andrei Tarnovski and 29 others like this.

Sergiu Manic Опытный аферист Бендер пытается заставить отдать монтера Мечникова стулья
— Когда же вы стулья принесете?
— Стулья против денег.
— Это можно, — сказал Остап, не думая.
— Деньги вперед, утром — деньги, вечером — стулья или вечером — деньги, а на другой день утром — стулья.
— А может быть, сегодня — стулья, а завтра — деньги?
— Я же, дуся, человек измученный. Такие условия душа не принимает.
— Но ведь я только завтра получу деньги по телеграфу.
— Тогда и разговаривать будем, а пока, дуся, счастливо оставаться у источника, а я пошел: у меня с прессом работы много.
See Translation
Like Reply 2 · December 15, 2015 at 2:30pm · Edited

Update Moldova Dumitru punctează foarte corect. Aș mai adăoga - deblocarea mijloacelor circulante ale antreprenorilor le permite să reinvestească, să majoreze rulajul, i.e. pe termen mediu și lung încasările la buget vor crește. Simplu și clar. Riscuri? Zero. Sunt neutralizate prin mecanismul de asigurare. Ce trebuie ca să mișcăm carul din loc? Ce trebuie ca lucrurile să se miște - în regim au-to-mat?
Like Reply 1 · Commented on by Victor Ciobanu (?) · December 15, 2015 at 3:17pm

Ghenadie Perjun De acord. E o chestie buna. Mie deja din prima mi-au venit in cap vreo 2-3 scheme. Sorry. 😊
Like Reply · December 15, 2015 at 5:27pm

Alexandru Hincu Faci calculul transferi banii, da intre timp la frontiera vamesul ti-a scos de pe cont 4 euro pentru sigiliu. Si stai vineri cu marfa in terminal pentru ca nu poti depune declaratia vamala ca nu iti ajuns 100 lei, gata, azi nu ai reusit. Mai stai o zi si mai achita 250 lei pentru terminal. Si daca mai ai niste operatiuni cu antrepozit? Importatorul trebuie sa achite in avans, da statul in ce termen si in ce conditii ramburseaza tva? Dar daca ai TVA in avans din alte operatiuni de ce sa achiti TVA la import? De ce nu se fac compensari? E greu asa.
Like Reply 1 · December 15, 2015 at 7:16pm

Write a comment...

Corneliu Rusnac shared Update Moldova's photo
December 15, 2015 at 1:52pm · 🌐

Show Attachment

Like Comment Share

Dumitru Alaiba likes this.

Dumitru Alaiba ...si doar Ministerul Finantelor al Republicii Moldova are altă opinie... 😊
Unlike Reply 1 · December 15, 2015 at 1:59pm

Sergiu Panaghiu pai, asa le e mai usor sa stranga contributia
Like Reply · December 15, 2015 at 6:02pm

Write a comment...

Corneliu Rusnac via Update Moldova
December 21, 2015 at 5:27pm · 🌐

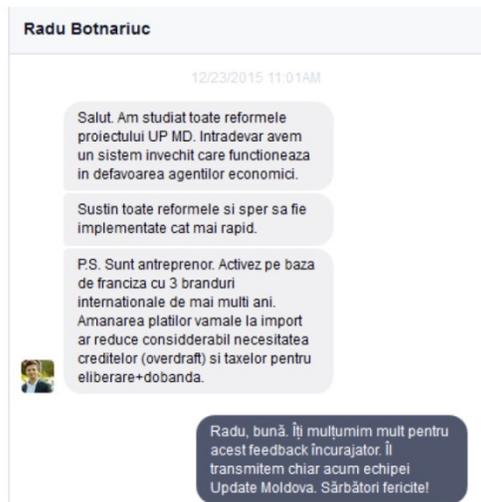
Sta acest proiect si asteapta ca expertii de acolo sa intelega ce si cum...

Reforma vamală – avantaje și riscuri
Moldavian Business Channel (MBC) este primul canal de nișă din Moldova, axa...
MBC.MD

Also, a private message was received from the businessman Radu Botnariuc. He agreed to actively participate at campaign’s debates and gave his permission to post his message on campaign’s Facebook page.

Suggestions for next period

- Being a new page on Facebook, we recommend continuing the paid promotion of the posts.**
- Most answers should come from Update Moldova page, not directly from the experts. Experts can comment at their posts and/or start discussions on Update Moldova page.**
- To have more quotes (known people, experts, entrepreneurs).**
- To have comparisons with other countries, this type of posts will definitely provoke others to comment.**